

2024.054

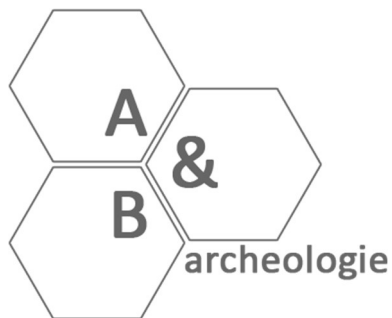
Archeologienota Waregem Schoendalestraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

28-3-2024

Titel: Archeologienota Waregem Schoendalestraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Gwendy Wyns

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2024C304

Intern projectnummer: 2024.054

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Desselgem en Sint-Eloois-Vijve (Waregem), Schoendalestraat, Grottelaan, Pitantiestraat, Spoorweglaan en Henri De Brabanderestraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 79408.52 en Y: 176021.21; X: 81827.49 en Y: 177536.22

Oppervlakte plangebied: deelzone 1: ca. 3251m²; deelzone 2: ca. 1142m² en deelzone 3: ca. 19444m²

Kadastergegevens: zie figuur 8, 9, 10 en 11

- Waregem, afd. 5 (Desselgem), sectie A, perceel 607C2 (partim), 591C (partim), 610A (partim), 556B (partim), openbaar domein
- Waregem, afd. 6 (Sint-Eloois-Vijve), sectie A, perceel 284P2 (partim), 373C (partim), openbaar domein

Topografische kaart: zie figuur 6 en 7

Betrokken actoren: Bert Acke (archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog) en Gwendy Wyns (archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 28/03/2024

© Acke & Bracke bv, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANDE WERKEN	8
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	15
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	17
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	18
2.4. HISTORISCHE SITUERING	22
2.4.1. DESSELGEM	22
2.4.2. SINT-ELOOIS-VIJVE	31
2.4.3. PLANGEBIED (SCHOENDALESTRAAT)	40
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	47
3. SYNTHESE	57
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	57
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	58
3.3. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	59
4. SAMENVATTING	60
5. BIBLIOGRAFIE	62
6. BIJLAGES	63

1. Inleiding

1.1.   Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan de Schoendalestraat, de Grottelaan, de Pitantiestraat, de Spoorweglaan en Henri De Brabanderestraat te Desselgem en Sint-Eloois-Vijve (deelgemeenten van Waregem, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingreep een oppervlakte heeft van minstens 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2.   Onderzoeksopdracht

1.2.1.   Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2.   Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3.   **Werkwijze en strategie**

1.3.1.   Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Inventaris Onroerend Erfgoed geraadpleegd.¹ Deze online databank is deels uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Verder werden verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met wat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

---

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd ten eerste afgetoetst of verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

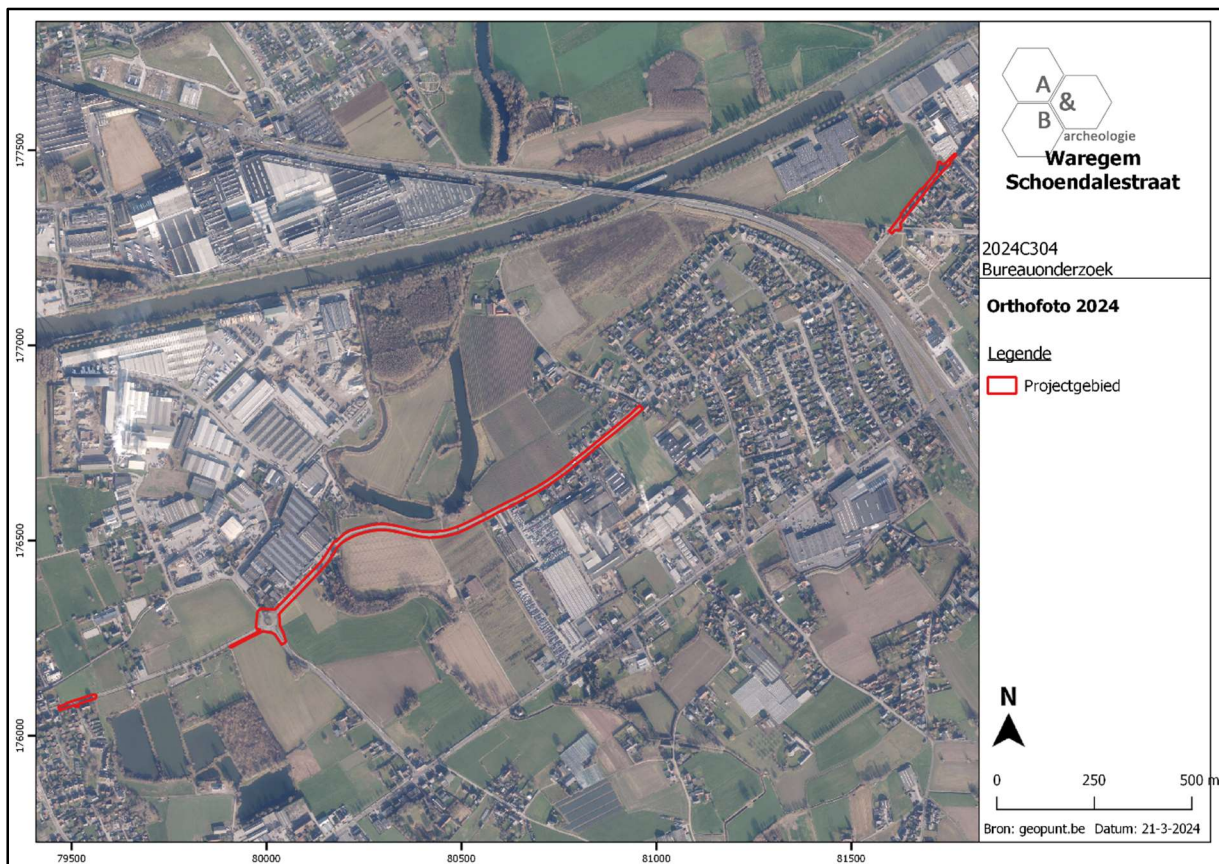
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 23 837m² en bestaat uit 3 verschillende deelzones. De eerste zone bevindt zich ter hoogte van de Schoendalestraat en aansluitende delen van de Henri De Brabanderestraat; deelzone 2 omvat een groot deel van de Schoendalestraat, een deeltje van de Pitantiestraat en de rotonde hiernaartoe. Deelzone 3 bestaat uit een deel van de Schoendalestraat en aansluitende delen van de Spoorweglaan en Grottelaan. Het projectgebied wordt quasi integraal ingenomen door deze bestaande wegen en het gabarit ervan.

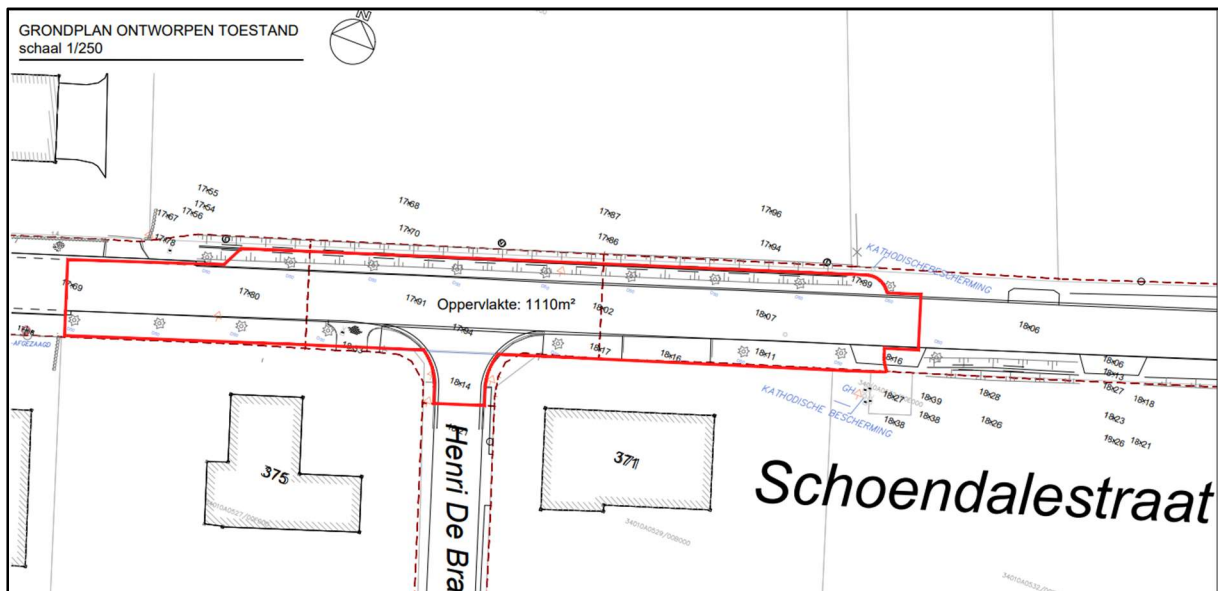
Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2024 (bron: geopunt.be).

2.2. Geplande werken

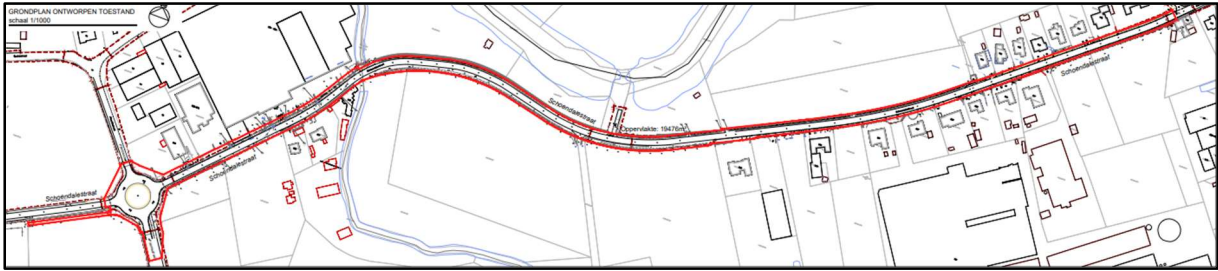
De geplande werken bestaan voornamelijk uit de aanleg van nieuwe fietspaden langs of op de bestaande wegen, zowel langs één zijde of langs beide zijden van de wegenis. Het fietspad wordt voorzien in rood beton met een dikte van 18cm. Onder dit fietspad wordt een schraalbetonfundering van 20cm voorzien. Waar mogelijk wordt het fietspad vrijliggend geplaatst met een groenzone tussen het fietspad en de wegenis. Indien mogelijk worden in deze groenzone bomen aangeplant. Waar geen ruimte is voor deze groenstrook wordt het fietspad verhoogd geplaatst. Op de plaatsen waar het fietspad over gaat van één naar beide zijden of omgekeerd is een verhoogde oversteekplaats voorzien door middel van een verkeersdrempel.

Ter hoogte van de Grottelaan worden 2 oversteekplaatsen voorzien, zodat de oversteek veilig kan gebeuren. Aan de ingang van Schoendalebos wordt een verbreding in het fietspad voorzien, zodat met de fiets de oversteek naar dit domein kan gemaakt worden. Waar nodig wordt de as van de bestaande wegenis verplaatst om het fietspad vrijliggend te kunnen ontwerpen. Rond de rotonde worden de fietspaden vrijliggend aangelegd en de oversteekplaatsen worden iets buiten de rotonde haaks op de rijweg gelegd, dit om de zichtbaarheid van de fietsers te verhogen voor het verkeer. De bestaande parkeerstroken naast de wegenis worden vervangen door nieuwe parkeerstroken in grijze betonstraatstenen in halfsteens verband. De nieuw aan te leggen wegenis heeft een 3-laagse asfalt opbouw (4 + 6 + 6) op een funderingspakket van 60cm.

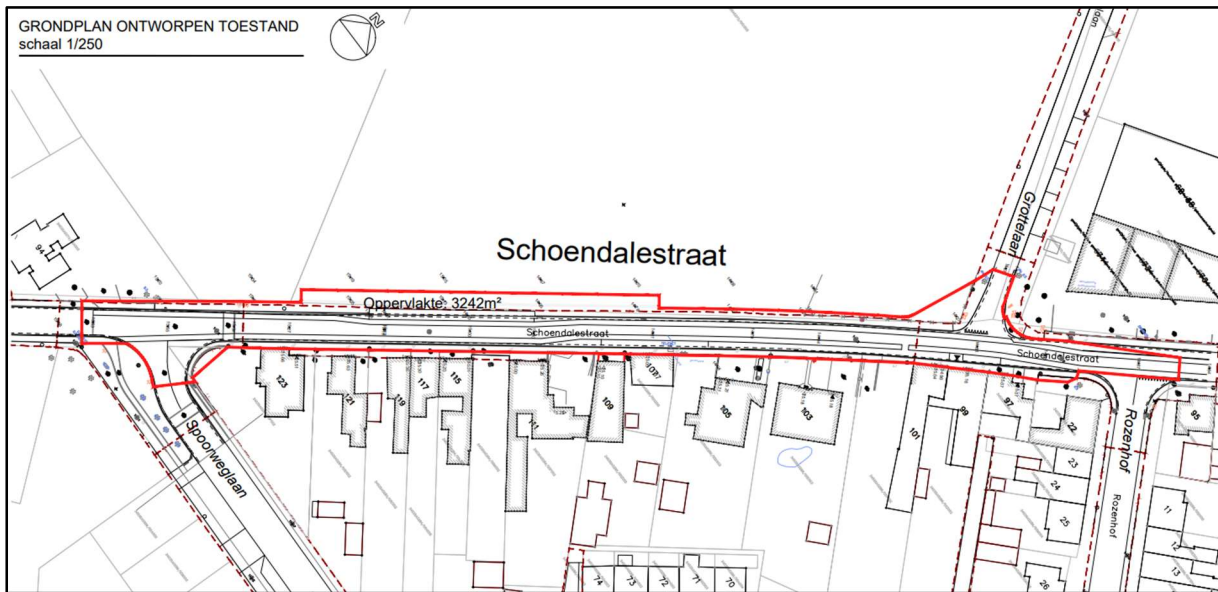
Algemeen blijft de impact van de geplande werken binnen het plangebied beperkt gezien het grootste deel van de nieuw aan te leggen fietspaden zich in het gabarit van de huidige wegenis bevinden. Daarnaast zal op sommige plaatsen de huidige infrastructuur vervangen worden door een nieuwe, zonder al te veel bijkomende bodemingrepen.

Figuur 2 Deelzone 1 van de geplande werken (westen) (bron: initiatiefnemer).

Figuur 3 Deelzone 2 van de geplande werken (centraal) (bron: initiatiefnemer).

Figuur 4 Deelzone 3 van de geplande werken (oosten) (bron: initiatiefnemer).

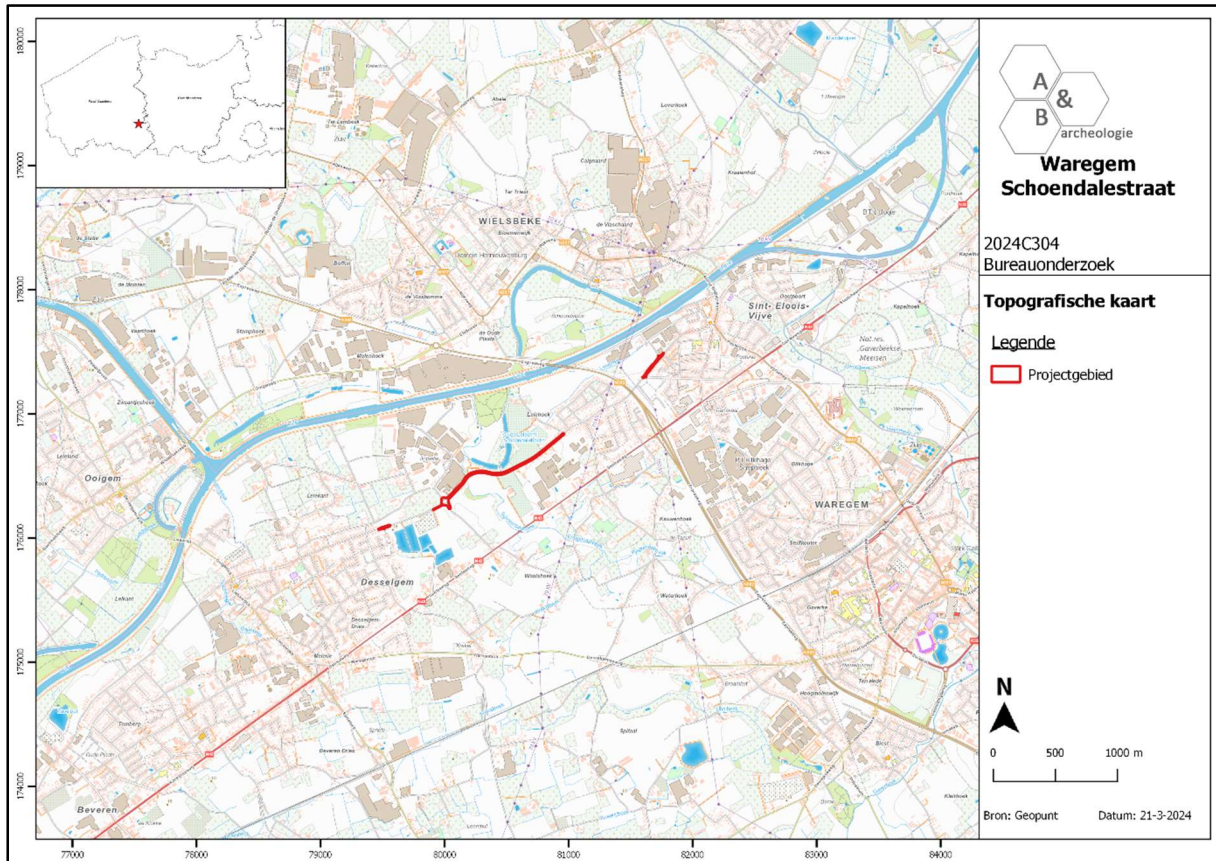
Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (deelzone 2, centraal) (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

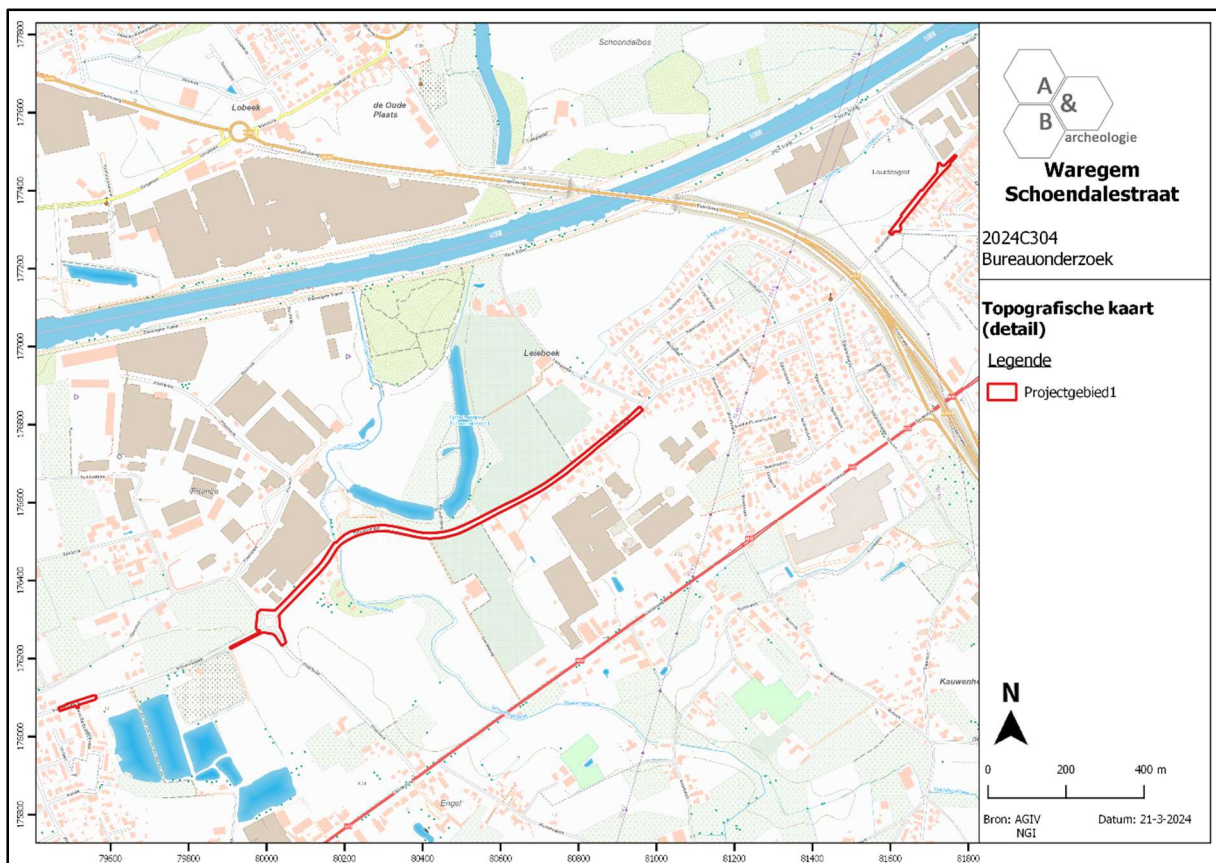
2.3.1. Topografische situering

Het plangebied is gelegen in Desselgem en Sint-Eloois-Vijve, beide deelgemeenten van Waregem, in de provincie West-Vlaanderen. De fusiegemeente bestaat uit Desselgem en Beveren-Leie in het westen, Sint-Eloois-Vijve in het noorden en Waregem in het zuidoosten. Waregem wordt begrensd door de gemeentes Anzegem en Deerlijk in het zuiden, de gemeentes Harelbeke en Wielsbeke in het westen, de gemeentes Wielsbeke en Zulte in het noorden en de gemeentes Kruisem en Wotegem-Petegem in het oosten. De noordwestelijke grens wordt deel bepaald door de loop van de Leie. De E17 loopt door het zuiden van de gemeente, terwijl de N43 door het noordelijk deel van de gemeente loopt. Het plangebied bevindt zich tussen de kernen van de deelgemeentes Desselgem en Sint-Eloois-Vijve, ten zuiden van de Leie en ten noorden van de N43/Gentseweg. Ten noorden is het industriecentrum Pitantie te zien. Het bevindt zich op ca. 2km van het dorpscentrum van Sint-Eloois-Vijve en ca. 2,3km van het dorpscentrum van Desselgem (gemeten vanaf een centraal punt van het wegtracé). Het omvat een groot deel van de Schoendalestraat en enkele kleine delen van aansluitende straten: de Henri De Brabanderestraat, de Pitantiestraat, de Spoorweglaan en de Grottelaan. De Leiebeek stroomt van noordoost naar zuidwest ten noorden van het oostelijk deel van het plangebied. De Schoondalebeek stroomt van noord naar zuid door het centrale deel van het plangebied. Op deze plaats bevinden zich ook de restanten van een oude Leiearm.

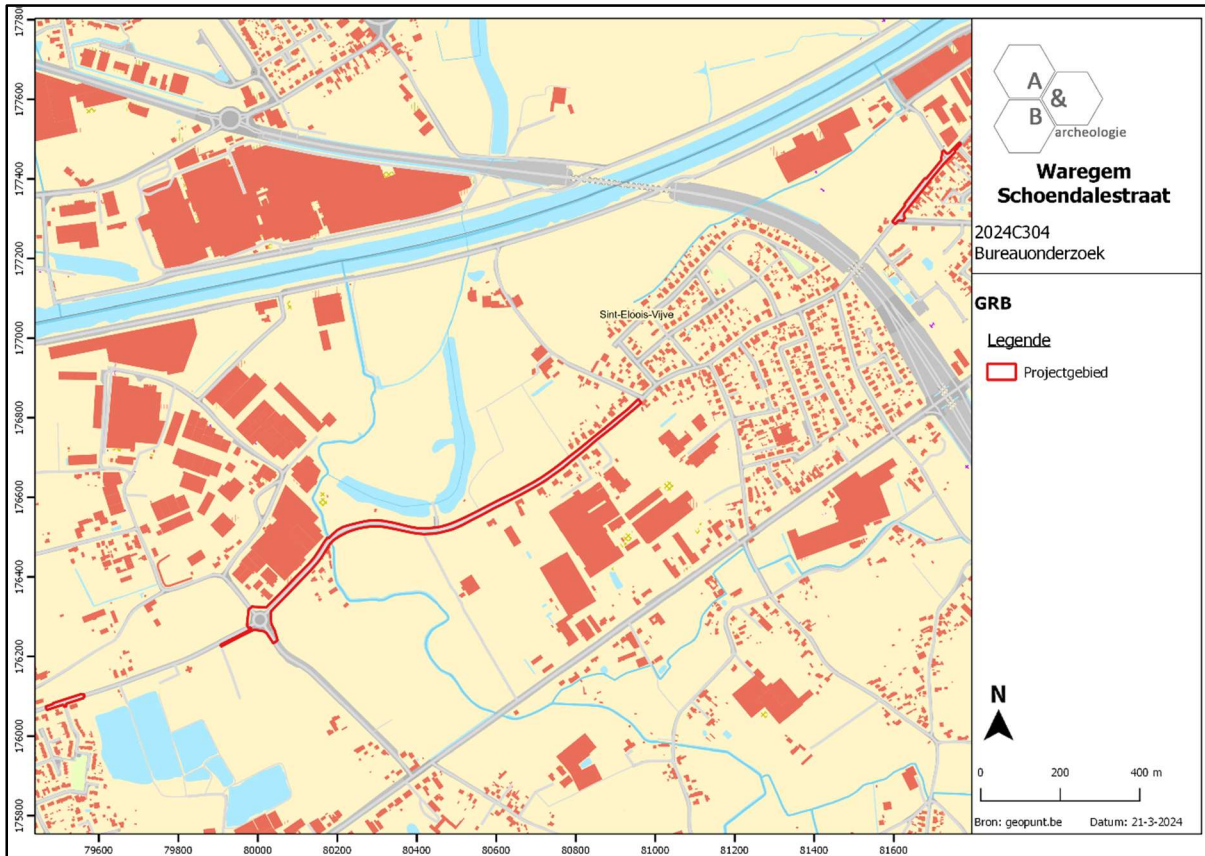
Op de bodemgebruikskaart van 2001 wordt het plangebied ingekleurd als 'akkerbouw' en 'andere bebouwing'. Het terrein is echter quasi volledig in gebruik als weg, waarlangs zich inderdaad bebouwde zones en akker- en weilanden situeren.

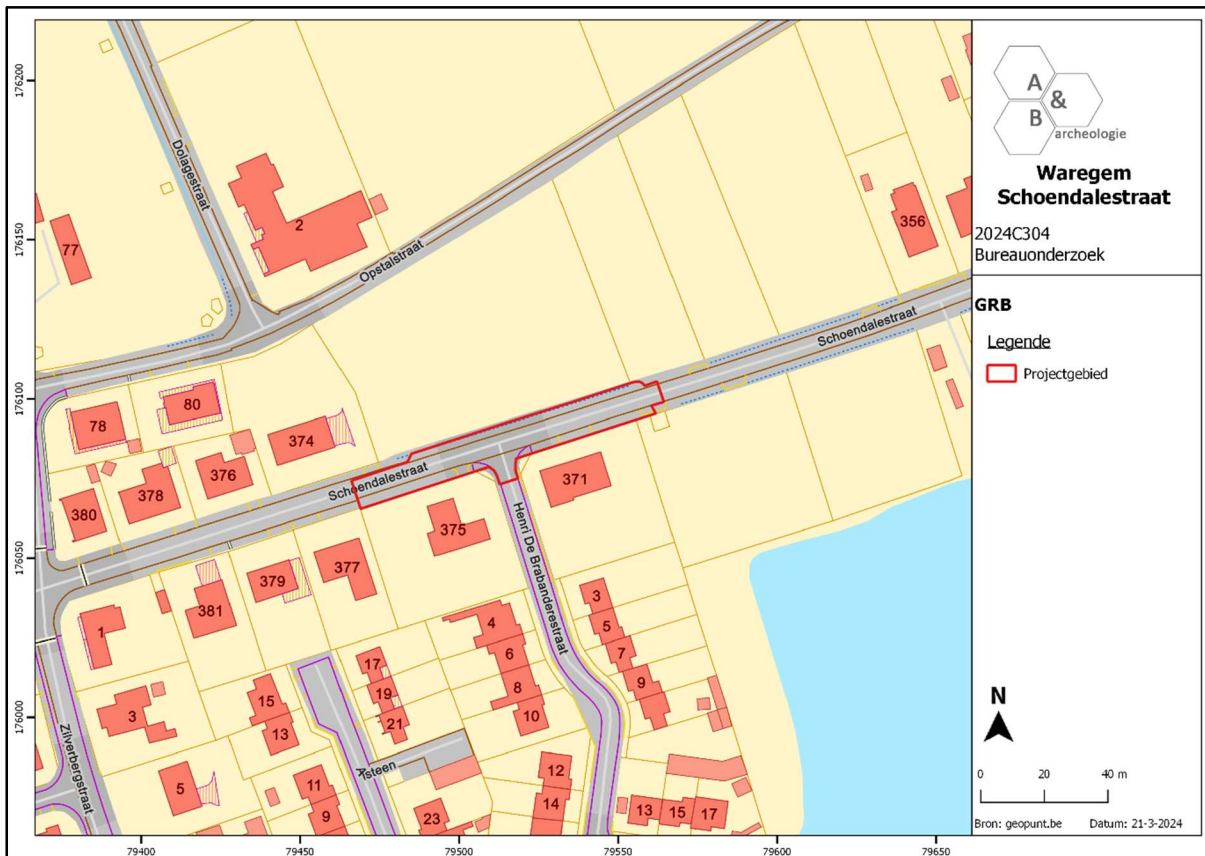
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

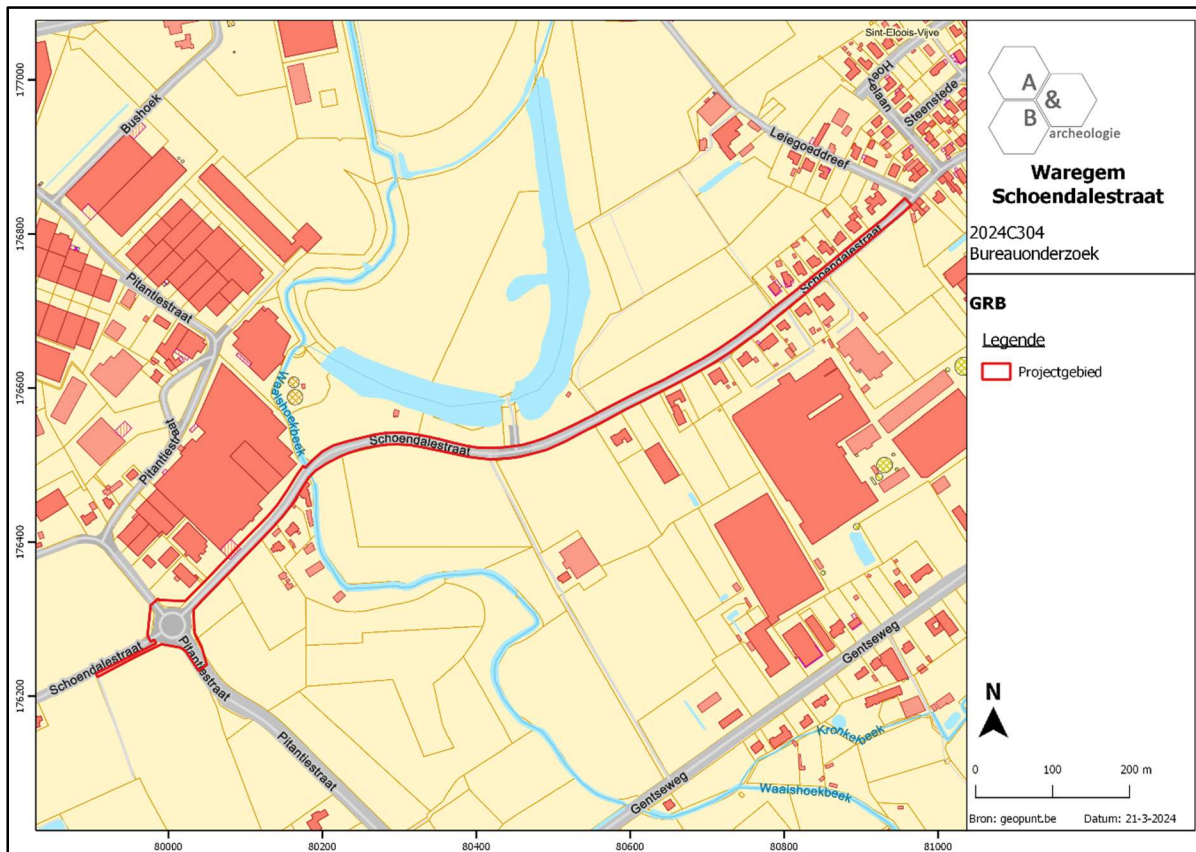
Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

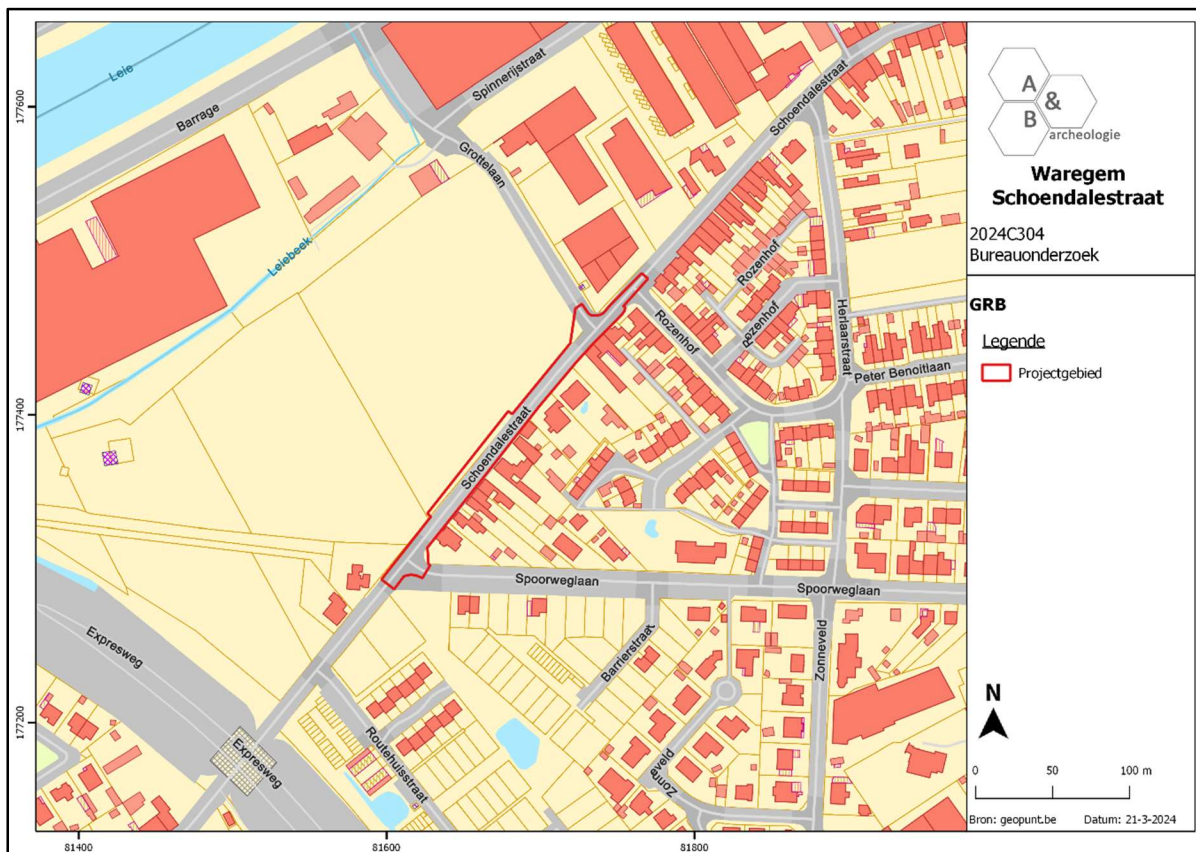
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

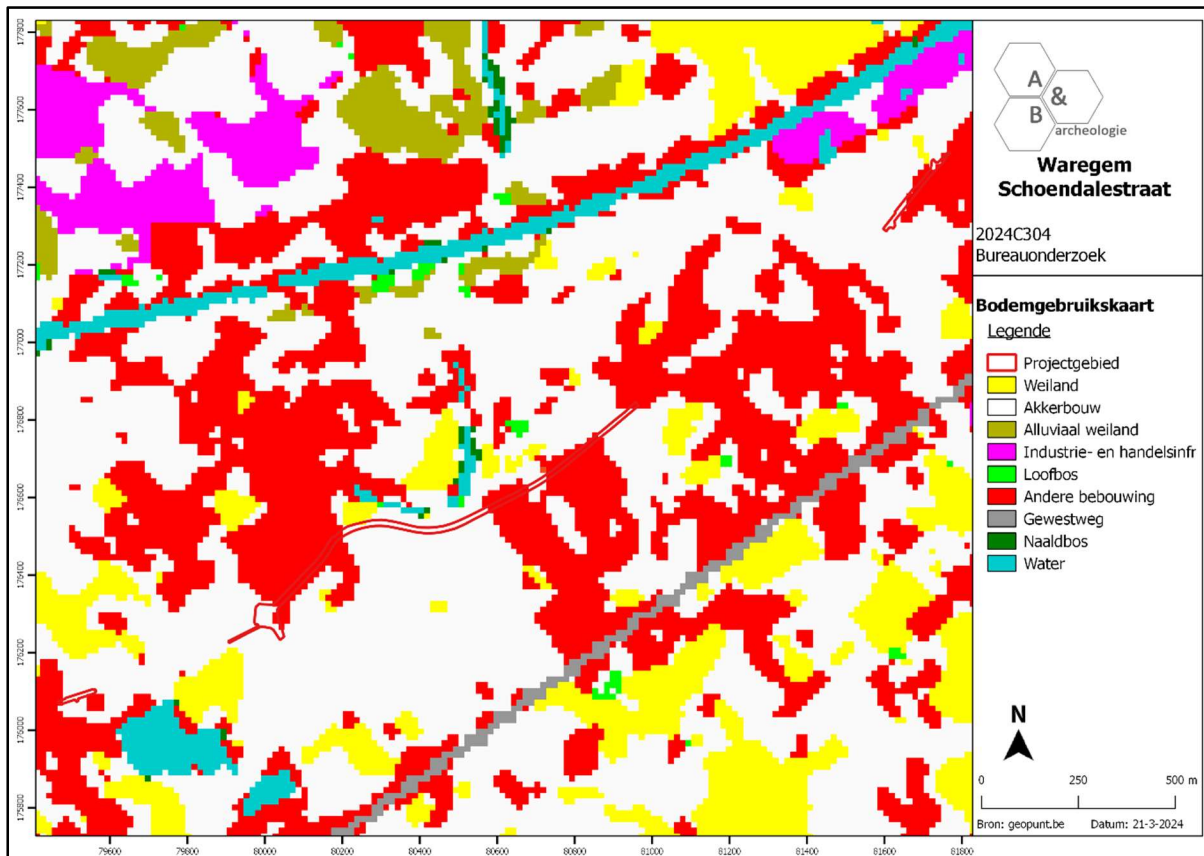
Figuur 9 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van deelzone 1 van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 10 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van deelzone 2 van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van deelzone 3 van het plangebied (bron: geopunt.be).

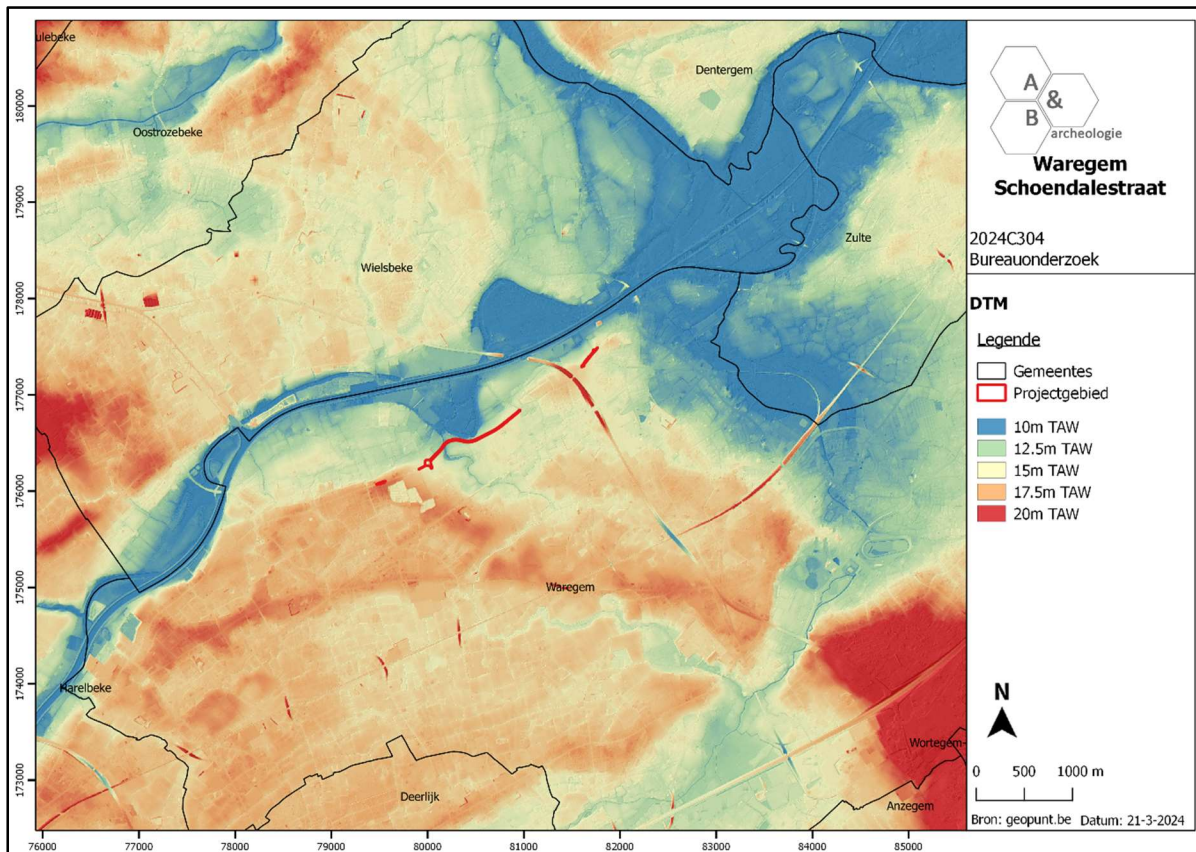

Figuur 12 Zicht op de bodemgebruikskartaal met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

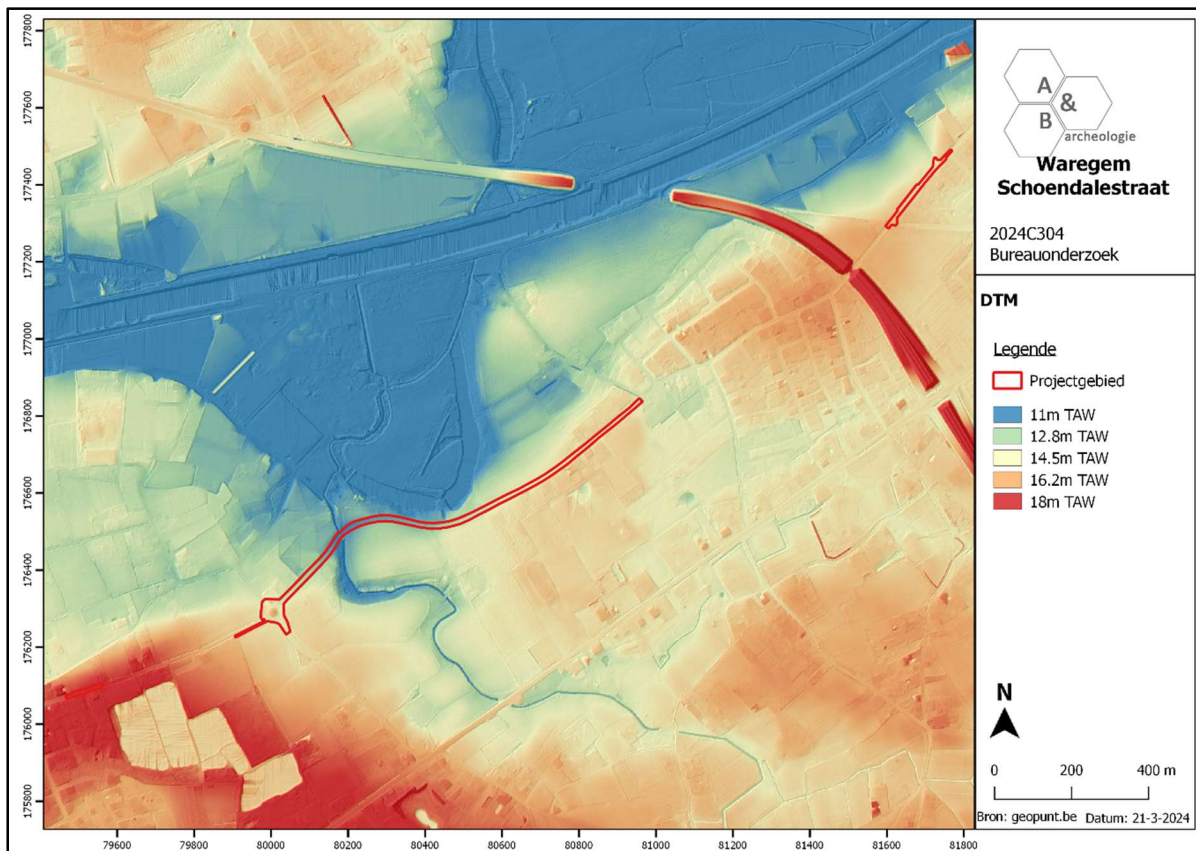
2.3.2. Landschappelijke situering

Het plangebied bevindt zich in het Leie-Schelde Interfluvium ten zuiden van de alluviale Leievally. Binnen het grondgebied van de fusiegemeente Waregem wordt een overgang van een lemig deel (westelijke zijde) naar een meer zandig deel (oostelijke zijde) onderscheiden. Langs de noordelijke grens van de fusiegemeente bevindt zich de valley van de Leie, in het oostelijk deel wordt de gemeente doorsneden door de valley van de Gaverbeek. Deze deelt de gemeente op in 2 hoger gelegen heuvelruggen met TAW-waarden van ca. +17m en +20m TAW. Het plangebied bevindt zich op de noordelijke grens van de heuvelrug, het centrale deel wordt doorsneden door de Leiebeek en bevindt zich op een iets lager gelegen deel. Deelzones 1 en 3 bevinden zich op een iets hoger gelegen deel langs de heuvelrug. Het reliëf van het plangebied sluit aan bij dat van de ruimere omgeving. Het varieert van ca. +28m TAW ter hoogte van deelzone 1 om te dalen naar ca. +13m TAW ter hoogte van het centrale deel en opnieuw te stijgen naar ca. +16m TAW in deelzone 3.

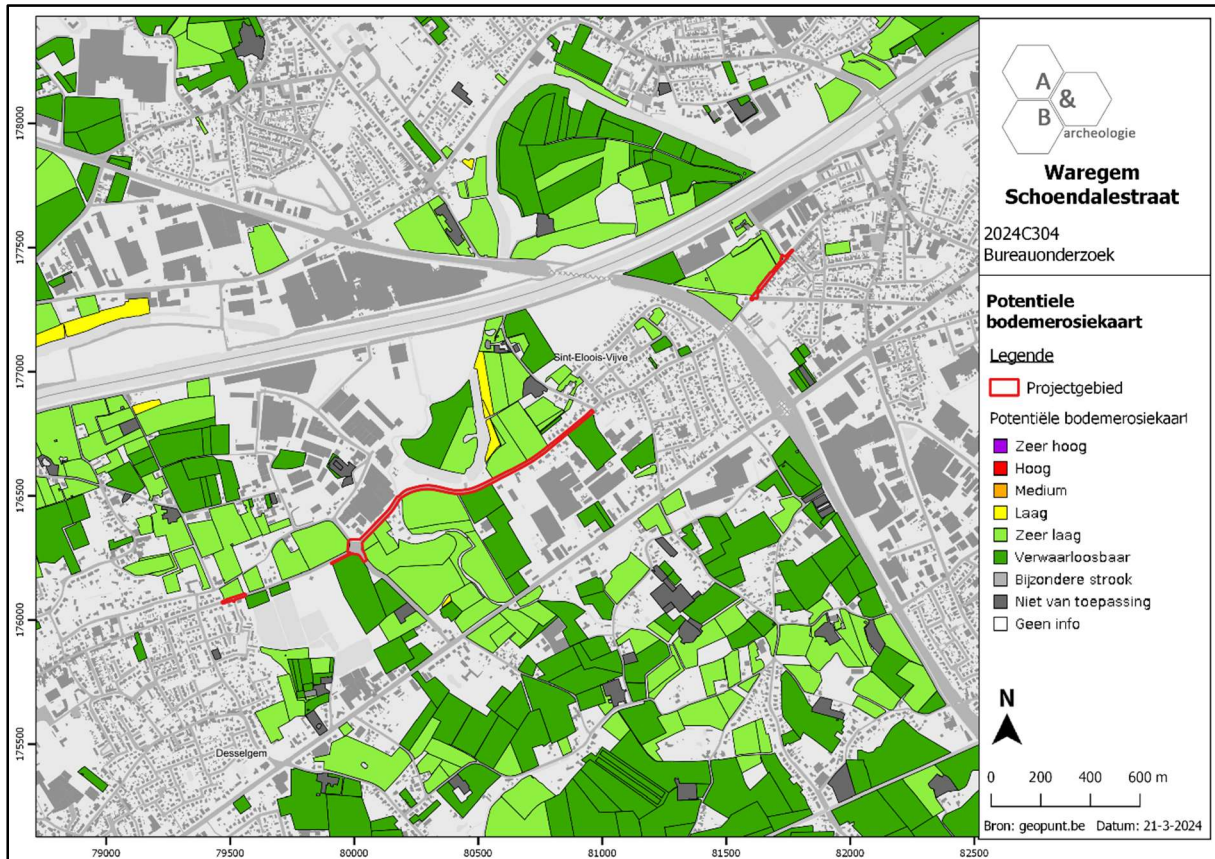
Op de potentiële bodemerosiekaart worden de meeste omliggende percelen lichtgroen tot groen ingekleurd, wat een zeer lage tot verwaarloosbare potentiële bodemerosie weergeeft. Eenzelfde verwachting geldt voor het volledige terrein.

Figuur 13 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Binnen het plangebied worden in totaal 7 verschillende bodemtypes aangegeven:

Deelzone 1:

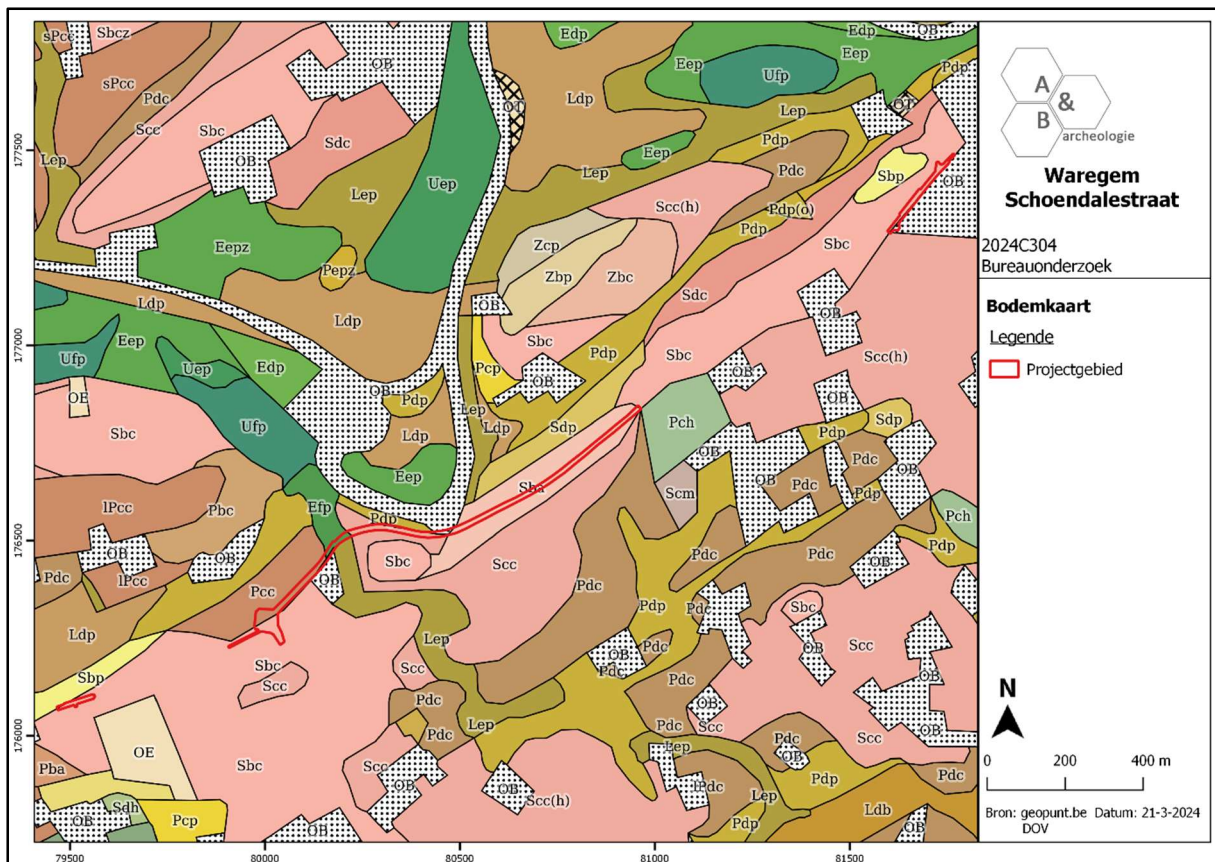
- Sbp: droge lemig zandbodem zonder profiel
- Sbc: droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

Deelzone 2:

- Sbc: droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
- Pcc: matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
- Efp: zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel
- Lep: natte zandleembodem zonder profielontwikkeling.
- Scc: matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
- Sba: droge lemig zandbodem met textuur B horizont

Deelzone 3:

- Sbc: Droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

Figuur 16 Zicht op de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: DOV).

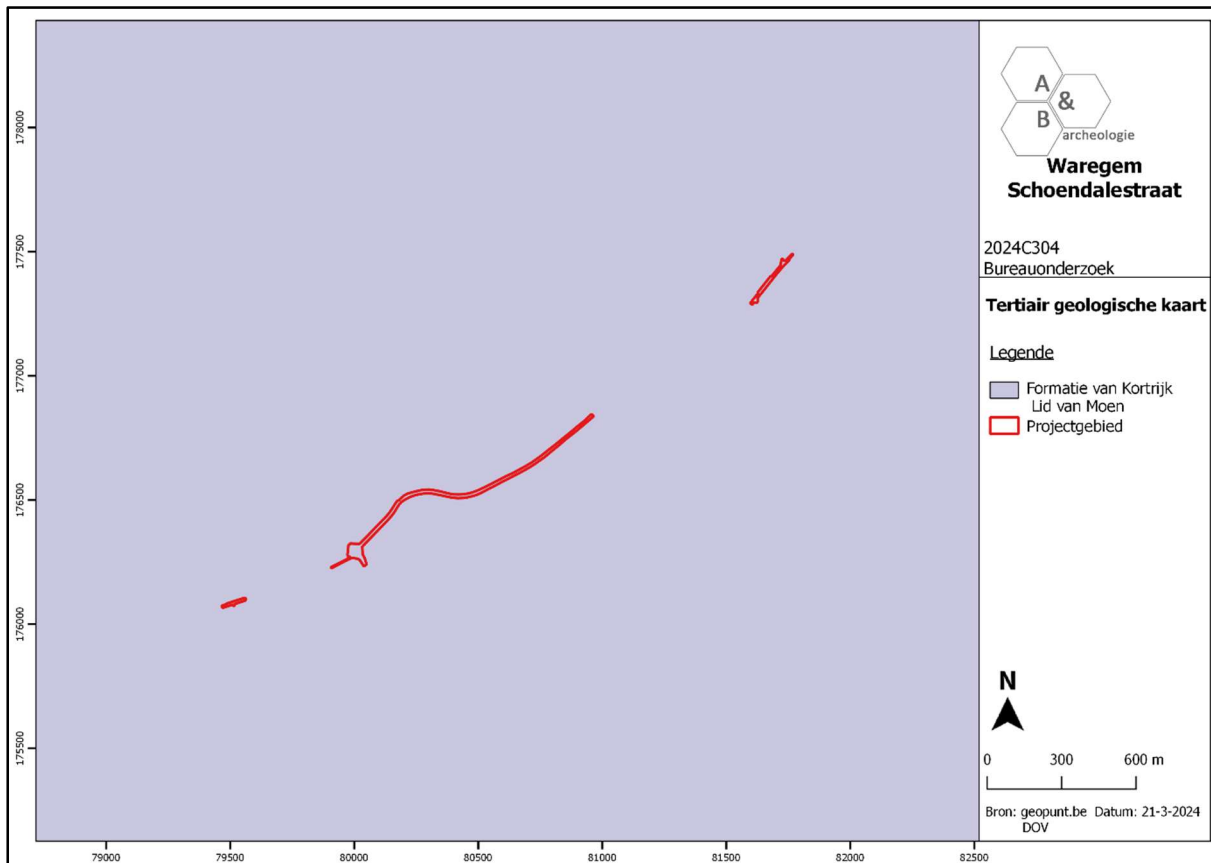
2.3.4. Geologische situering

De tertiaire opbouw bestaat ter hoogte van het plangebied uit de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen. Deze wordt gekenmerkt door grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen; Nummulites planulatus.

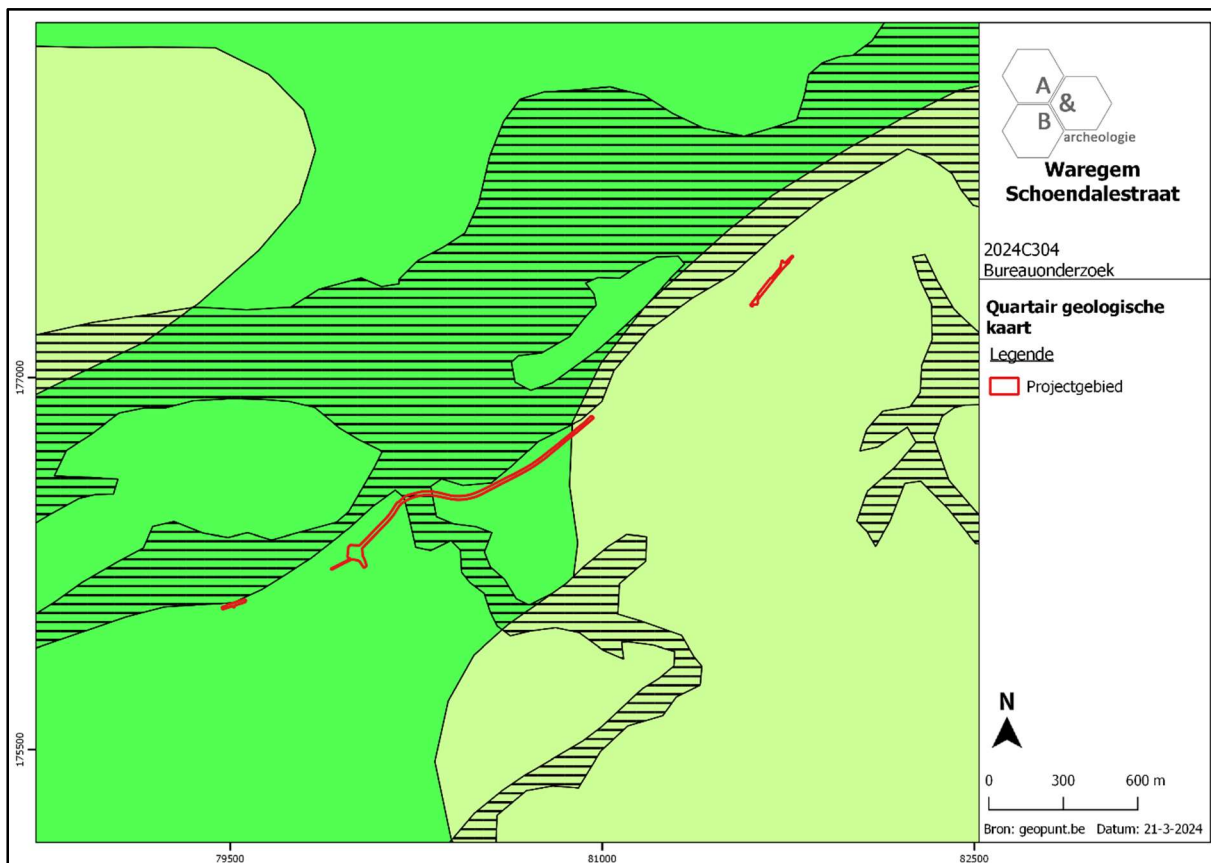
De Quartair geologische kaart geeft aan dat het grootste deel van het plangebied bestaat uit het type 6: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen boven op de Pleistocene sequentie (6). De Pleistocene sequentie bestaat uit eolische afzettingen van zand tot silt uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (*EPLw*) of mogelijk vroeg-Holoceen en/of hellingsafzettingen uit het Quartair (*HQ*).

Ter hoogte van de beekvallei van de Liebeek wordt daarnaast het type 6a aangeduid: Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (*FH*) (a) boven op de Pleistocene sequentie (6). De Pleistocene sequentie bestaat ook hier uit eolische afzettingen van zand tot silt uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (*EPLw*) of mogelijk vroeg-Holoceen en/of hellingsafzettingen uit het Quartair (*HQ*). Onderliggend komen mogelijk fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (*FLPw*) voor.

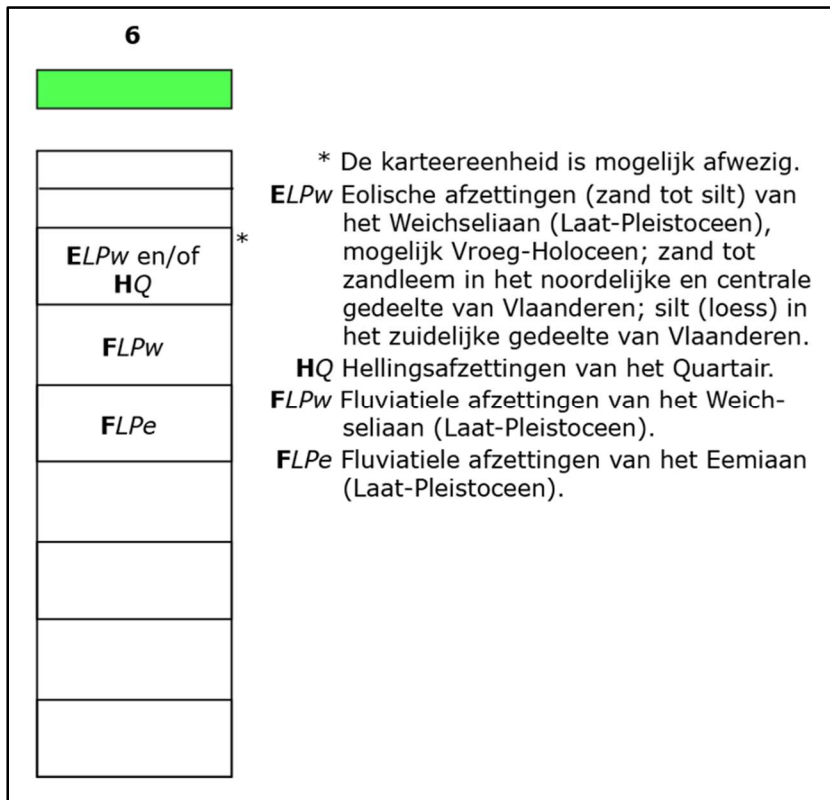
Ter hoogte van deelzone 3 wordt type 3 weergegeven: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen boven op de Pleistocene sequentie (3). De Pleistocene sequentie bestaat uit eolische afzettingen van zand tot silt uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (*EPLw*) of mogelijk vroeg-Holoceen en/of hellingsafzettingen uit het Quartair (*HQ*).

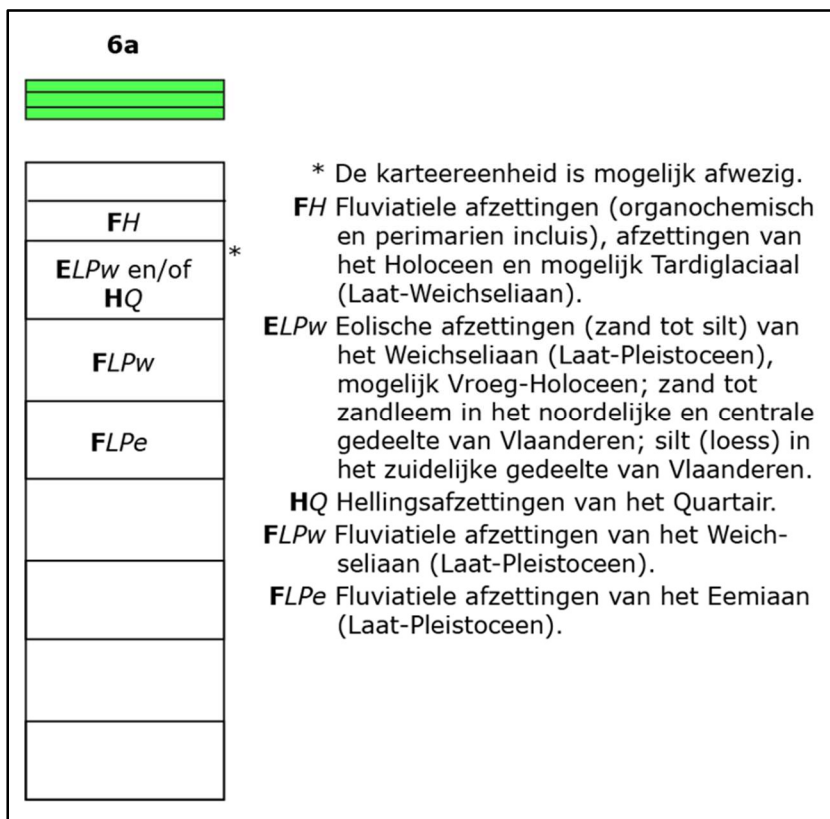
Figuur 17 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

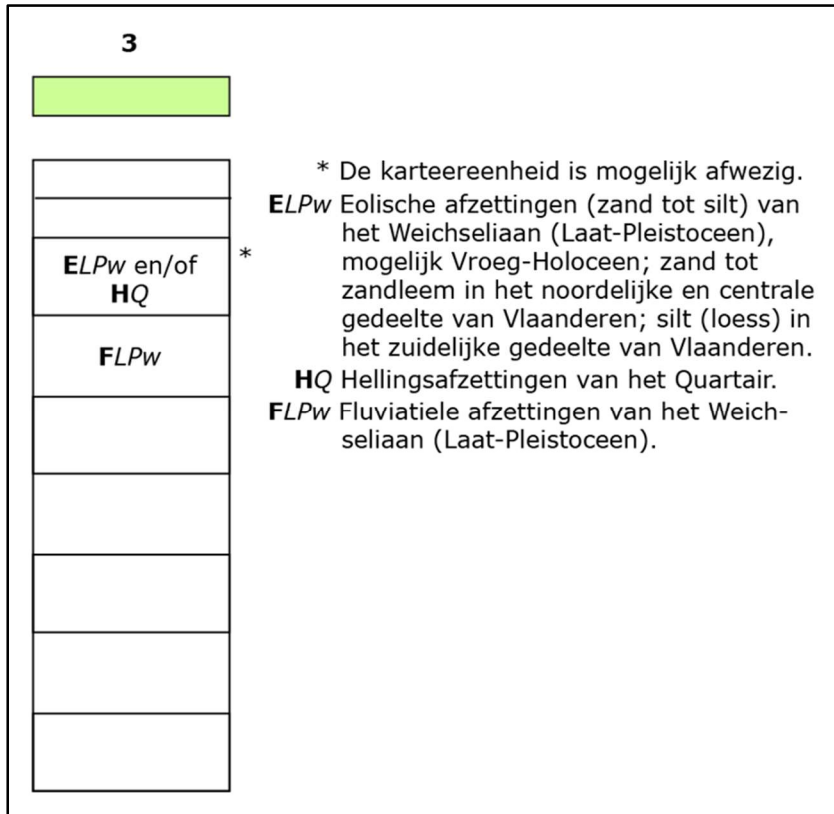
Figuur 18 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 19 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 6 (bron: geopunt.be).

Figuur 20 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 1a (bron: geopunt.be).

Figuur 21 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 1a (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering

2.4.1. Desselgem⁶

De gemeentenaam Desselgem is afgeleid van de Frankische naam Thrassald; Thras-walda betekent dreigende heerser. Thrassald geeft zijn naam aan de plaats Thrassaldinghem, wat vele eeuwen later Threslingim, Terslingem, Derselghem en tenslotte Desselgem zou worden.

De oudste bewoningsgeschiedenis van Desselgem werd in sterke mate bepaald door de aanwezigheid van de Leie: rivieren vormen als het ware snelwegen in het landschap. Op een aantal locaties op de hogere oevers van de Leie werden archeologische sporen en structuren waargenomen uit de metaaltijden (bronstijd, ijzertijd) en uit de Romeinse tijd, zoals aan de Grote Heerweg. Zo werden ter hoogte van de sluis van Ooigem meerdere sporen en structuren uit de ijzertijd en de Romeinse tijd aangetroffen. Zeker te vermelden zijn ook de Romeinse bewoningssporen die recent werden aangetroffen bij de opgraving op de Meierie.

Hoewel de staatnaam Grote Heerweg wellicht eerder middeleeuws van oorsprong is, wijzen de talrijke Romeinse vondsten er toch op dat het tracé teruggaat op een Romeinse weg. Het belang van deze weg en de Leieboorden in het algemeen blijkt onder meer uit de situering van de oude kern van Desselgem, die minstens middeleeuws van oorsprong is. De dorpsnaam Thrassaldinghem wordt voor het eerst vermeld in de tweede helft van de 10de eeuw maar de locatie suggereert een oudere oorsprong, in relatie met Ooigem.

Vroege middeleeuwen

Vanaf de 5de en 6de eeuw worden de in cultuur gebrachte akkers door Frankische inwijkelingen overgenomen. Bij de Frankische inwijkingen ontstaan op de grote en gemakkelijk bewerkbare gronden aan de Leie-oevers grote hofsteden, die later zullen uitgroeien tot domeinen en heerlijkheden. De voornaamste hofsteden die in de Frankische periode in Desselgem ontstaan, zijn Thrassaldinghem (latere "Munkenhof"), Teppingehem (latere Meierie) en Stenbeca (latere goed "Ter Petantie").

De nederzetting Thrassaldinghem ontstaat op deze vruchtbare gronden naast de Leie, ter hoogte van de huidige Munkenhofdreef, en wordt bewoond door een groep Franken onder leiding van Thrassald (Thras-walda betekent dreigende heerser). Thrassald geeft zijn naam aan de plaats Thrassaldinghem, wat vele eeuwen later Threslingim, Terslingem, Derselghem en tenslotte Desselgem zou worden.

Van Teppingehem, de latere verblijfplaats van de meier, weet men dat die toen morfologisch bestaat uit een opper- en neerhof, beiden omringd door een brede gracht. Het mottekasteel zal langzaam evolueren tot een agrarisch wooncomplex: mogelijk evolueert de Meierie in de late middeleeuwen van een mottekasteel naar een site met walgracht. Doordat de meier meestal verblijft in Harelbeke of in het gevolg van de Vlaamse graaf, plaatst hij een zetboer op de Meierie. Tot het oude domein Stenbeca zou een watermolen behoord hebben, die gelegen was ten oosten van de hofstede. Ook

---

⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Desselgem* [online], <https://id.erfgoed.net/themas/15752> (geraadpleegd op 26 maart 2024).

het goed "Ter Linden" is één van de oudste hoeves van Desselgem, vermoedelijk ontstaan rond de 6de of 7de eeuw op de kouterlanden langs de Leie. Omstreeks de 7de eeuw is de streek gekerstend en wordt in de buurt van de hofstede Thrassaltinghem een eerste kapel gebouwd.

Na de invallen van de Noormannen maken de graven van Vlaanderen gebruik van het machtsvacuüm om hun macht en bezittingen uit te breiden. Omstreeks 950 schenkt graaf Arnulf I (889-965) van Vlaanderen, een deel van zijn bezittingen aan de Gentse Sint-Pietersabdij. De schenking omvat onder meer een uitgebreid gebied in de Leiestreek, waaronder bijna heel het huidige Desselgem (het gebied reikt van de Vennebeek in het westen van Beveren-Leie tot de Schoendalebeek tussen Desselgem en Sint-Eloois-Vijve, met inbegrip van Nieuwenhove en het Methelawoud en Sausele-bos in het zuiden). De schenking van Arnulf de Grote wordt in een oorkonde van 964 bevestigd door de Franse koning Lotharius II. In deze oorkonde worden de nederzettingen Thrassaltinghem (latere "Munkenhof"), Teppinghem (latere Meierie) en Stenbeca (latere goed "Ter Petantie") voor het eerst vermeld. Hoewel enkel deze drie hofsteden vermeld worden in de oorkonde van 964, maken mogelijk nog andere hoeves deel uit van de schenking van circa 950. Eén van deze hoeves is vermoedelijk het goed "Ter Linden". Ook het goed "Ten Zilverberge" is mogelijk reeds aanwezig in de 10de eeuw. Naast de hofstede wordt ook het eerste, lemen kerkje van Desselgem op het kouterhoofd ten zuiden van de hofstede het "Munkenhof" en in de akte vermeld zie "Thrassaltinghem cum ecclesia".

Dankzij die schenking van circa 950 wordt de Gentse Sint-Pietersabdij de grootste tiendheffer in Desselgem (en Beveren-Leie) en wordt de abdij de bezitter van het altaar (met inbegrip van het patronaatsrecht over beide parochiekerken), wat onder meer in 1111 door Balderik, bisschop van Noyon en Doornik, wordt bevestigd. De monniken van de Sint-Pietersabdij kiezen het Thrassaltinghem als bestuurscentrum voor hun bezittingen in de streek. Voortaan zal de oude hofstede "Munkenhof" (benaming verwijst naar monniken) genoemd worden, terwijl haar oorspronkelijke naam zou overgaan op de ganse parochie. Het "Munkenhof" vormt het foncier van de ongeveer 1.400 hectare grote Sint-Pietersheerlijkheid, een belangrijk allodium dat zich uitstrekt over een groot deel van Beveren-Leie en Desselgem en verder nog gronden heeft in Waregem en Deerlijk. In de vroege middeleeuwen wordt het zuidelijke gedeelte van Desselgem nog steeds ingenomen door het Methelawoud. Ter hoogte van de huidige Kasteelstraat en Desselgem-Dries ligt het Laakbos, dat eigendom is van de Meierie.

11de-12de eeuw

Een 11de-eeuws document vermeldt dat Baldwinus, in de volksmond Baldzo geheten, de villa Traslinghem met haar afhankelijkheden aan de Sint-Pietersabdij gegeven heeft. Baldwinus had de eigendommen door erfenis verkregen.

Onder Boudewijn V (1035-1067) wordt het graafschap Vlaanderen hervormd. Desselgem behoort tot het graafschap Vlaanderen, meer bepaald tot de kasselrij Kortrijk. Deze kasselrij is onderverdeeld in vijf roeden, waaronder de roede van Harebeke die verder is opgedeeld in 18 parochies (Harelbeke-Binnen, Harelbeke-Buiten, Sint-Eloois-Vijve, Waregem, Hulste, Ooigem, Bavikhove, Kuurne, Ingelmunster, Sint-Denijs, Zwevegem, Moen, Vichte, Otegem, Heestert, Deerlijk, Beveren-Leie en Desselgem). De gronden rond de Leie worden al vrij vroeg bebouwd en in cultuur gebracht. Vanaf de 11de en 12de eeuw worden grote delen els- en hooilanden op het overstromingsgebied van de Leie gewonnen. Eveneens in de 11de en 12de eeuw wordt het Methelawoud in het centrale en zuidelijke gedeelte van Desselgem door de bevolkingstoename en de nood aan landbouwgronden ontgonnen.

Op de vrijgekomen gronden ontstaan enkele grote hofsteden, zoals het goed "Te Mele", "Te Raden", "Ter Wedaghe" en "Ter Keysere".

Reeds in de 12de eeuw is het grondgebied van Desselgem opgedeeld in verschillende heerlijkheden en lenen. De belangrijkste heerlijkheden die rechtstreeks of onrechtstreeks gehouden zijn van de Sint-Pietersheerlijkheid zijn de Meierie (met achterleen Malleerde), Wingene, Raden en Ter Linden (met achterleen Coppenolle en de Petantie). Een ander belangrijk achterleen is de dorpsheerlijkheid Beaulieu in Beveren-Leie. De heerlijkheid Leuke hangt af van het leenhof van de vrijheerlijkheid Ooigem en de heerlijkheid Steenbeke van de vrijheerlijkheid van Ingelmunster. Aldus bestaat er van de 12de tot de 14de eeuw een dubbel gezag in de Sint-Pietersheerlijkheid. Om orde en wet te handhaven op haar bezittingen stelt de Sint-Pietersabdij meiers (vertegenwoordigers) aan. Als tegenprestatie krijgen zij de hofstede Teppingehem in leen, vandaar de latere naam "Meierie". Al snel komt het ambt in handen van de machtige heren van Harelbeke. De oudst gekende meier, Therekinus van Desselgem, leeft in 1111. Deze twee machtskernen - "Munkenhof" en Meierie - zullen een duidelijke invloed uitoefenen op de ontwikkeling van de parochie Desselgem. Ten zuiden van de huidige Nijverheidsstraat bouwt de meier van Sint-Pieters een tweede windmolen. De hofstede Stenbeca hangt vanaf 1136 af van de instelling Petantie binnen de Sint-Pietersabdij, waardoor de hofstede de benaming goed "De Petantie" of "Ter Pitantie" verkrijgt.

Wanneer omstreeks 1150 de afbakening van de parochie Desselgem plaatsvindt, wordt er een nieuw kerk gebouwd. Deze nieuwe, stenen kruiskerk wordt echter niet op de oorspronkelijke plaats nabij het "Munkenhof" opgetrokken, maar op de kruising van de Grote Heerweg en de Liebaardstraat halverwege het "Munkenhof" en de Meierie. Aan dit kruispunt bevindt zich ook herberg "Het Schip", tevens in gebruik als schepenhuis. Circa 1157 worden Antonius en Walter Crispus als meier vermeld. Volgens Antonius Sanderus heeft een zekere Lambin(us) van Desselghem, meier van Desselgem, in 1189 een keure van Philips van den Elzas getekend. In 1197 wordt Balduinus van Desselgem vermeld en in 1215 ridder en meier Walter van Desselgem.

13de-15de eeuw

Vanaf het begin van de 13de eeuw tot rond 1630 is het meierschap in Desselgem in handen van de familie Halewijn. Door de afwezigheid van de eigenlijke heren namelijk de monniken van de Gentse Sint-Pietersabdij, gedraagt de familie Halewijn zich als officieuze heren van Desselgem. Vóór 1281 hebben de monniken het "Munkenhof" reeds verlaten, aangezien in de inventaris van de abdijbezittingen van 1281 wordt vermeld dat de hoeve verpacht wordt aan Heinric van Gavere. De monniken blijven wel beschikken over enkele vertrekken in de woning. In 1260 wordt Willem (van den) Rade opgetekend als leenman van het Desselgemse "Munkenhof" en vermoedelijk bewoner van het goed "Ten Rade". In 1260 en 1281 wordt de bebouwing op de hoek van de huidige Liebaard- en Nieuwstraat vermeld als het huis van Wouter de Smet (geen expliciete vermelding als herberg).

In 1309 worden twee windmolens vermeld in Desselgem. In 1358 is Walter van Halewijn meier van Desselgem. Vermoedelijk in 1382, bij de slag van Westrozebeke, verdwijnt de windmolen van de monniken van het "Munkenhof". In de 14de eeuw worden omvangrijke herstellingen uitgevoerd aan de vakwerkgebouwen van het "Munkenhof", wellicht eveneens als gevolg van de slag van Westrozebeke. In 1335 verwerft de Sint-Pietersabdij het goed "Ter Pitantie", het vroegere Stenbeca. In het laatste kwart van de 14de eeuw is het goed "Ter Keijsere" eigendom van Pieter Ackerman en bestaat het vermoedelijk in vakwerkbouw opgetrokken goed uit "1 goed weunhuus 1 scuere 3 quade

stallen 1 poortkin ende 1 ovencot". Desselgem-Dries is lange tijd de dichtst bebouwde wijk van Desselgem. Langs de straat zijn kleine huizen gelegen, die bewoond worden door de loonwerkers van de Desselgemse pachthoeven, zoals de Meierie. In 1402 vermeldt men "der straeten die men noempt ten Drissche". Ook de nabijgelegen Kasteelstraat is één van de oudste straten van Desselgem.

In 1452 worden de hofstede "De Meierie" en de bijhorende windmolen verwoest tijdens de opstand van de Gentenaren tegen hertog Filips de Goede. Sindsdien blijven de gronden onbebouwd en worden gebruikt als landbouwgrond en weiland (de ophoging binnen de walgracht zal geleidelijk aan worden genivelleerd). Het goed "Ten Zilverberge" wordt voor het eerst vermeld in 1458 en is in dat jaar eigendom van Jan de Vollere of de Voldere. De oudst gekende houder van de heerlijkheid Te Mele is Daneel Mosscheroen in 1473 en in 1478-1479 komt Te Mele in handen van Mathijs van Doorne.

In de 15de eeuw zetelt de vierschaar of de schepenbank van de Sint-Pietersabdij op het plein bij de parochiekerk (vierschaarplaats). Daarvoor zetelde de vierschaar op het "Munkenhof". Personen die veroordeeld worden door de vierschaar op de dorpsplaats, worden via de toenmalige Ballingstraat weggeleid naar de galg van de Sint-Pietersheerlijkheid aan de huidige Pitantiestraat bij de grens met Sint-Eloois-Vijve. Tot 1500 is de dorpskern enkel bebouwd met de pastorie op de mote, de Sint-Martinuskerk en herbergen "Het Schip" en "De Croone".

16de eeuw

Circa 1520 wordt langs de Grote Heerweg de korenwindmolen, een houten staakmolen, genaamd de "Molen op den Dam" gebouwd voor rekening van Triestram van Aken, pachter op het "Munkenhof". Niclaus van Aken († 1572), landbouwer op het "Munkenhof", bouwt in 1545 de herberg "De Drie Sleutels" op de hoek Grote Heerweg/Ooigemstraat. Herberg "De Drie Sleutels" wordt verpacht aan Alaert Duuc en wordt in baksteen opgetrokken, in tegenstelling tot de andere herbergen die opgetrokken zijn in vakwerkbouw. Aan het kruispunt "Strate" of "Cruijsstraete" (Nieuw-/Leie- en Kasteelstraat) is reeds vroeg bewoning. Dit van oudsher belangrijke kruispunt verbindt de Leie met de oude heerweg tussen Kortrijk en Gent. Reeds in 1557 is herberg en hoeve "De Gulden Sterre" er gelegen (tegenover de 20ste-eeuwse herberg "De Sterre"). De herberg "In Sint Elooï" op de hoek met de Nieuwstraat/Leiestraat is vermoedelijk opgericht door Michiel Neerijnc, die vermeld wordt in 1570. Ook de herberg "Sinte-Hubrecht" ontstaat in de 16de eeuw aan het kruispunt "Straete". De herbergnamen "Sinte-Hubrecht" en "Het Schip" worden voor het eerst vermeld in 1570.

In de laatste decennia van de 16de eeuw breken onrustige tijden aan met het opkomende protestantisme, de Beeldenstorm en de reactie van de katholieke Spaanse vorsten. De ganse streek verpaupert en raakt ontvolkt door emigratie, ziekte en krijgsverrichtingen. De parochiekerk van Desselgem wordt grotendeels verwoest door de Gentse calvinisten (1579-1580). In 1598 wordt het "Munkenhof" platgebrand door vrijbuiters uit Oostende. Na de opstand van de Nederlanden tegen Spanje op het einde van de 16de eeuw blijken vele hoeves van de kaart te zijn geveegd en is het bevolkingsaantal drastisch afgenomen. Op het einde van de 16de eeuw wordt ook herberg "Het Schip" verwoest.

17de eeuw

Na het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) tijdens de regering van de aartshertogen Albrecht en Isabella, volgen de oorlogen elkaar opnieuw op: de oorlogen van de Franse koning Lodewijk XIV en de Negenjarige Oorlog (1688-1697). Het "Munkenhof" wordt door de Sint-Pietersabdij heropgebouwd in steen en is circa 1620 volledig hersteld. De figuratieve kaart van Desselgem, opgemaakt in 1620 door landmeter Lowijs de Bersacques, geeft "'t Muncke hof" weer met boerenhuis, duiventoren en landgebouwen. Op de figuratieve kaart van 1620 wordt de Sint-Martinuskerk weergegeven zonder toren (vervangen door een kruis). Het grootste gedeelte van de huidige straten (uitgezonderd recentere verkavelingen) staan reeds afgebeeld op de kaart van 1620. Buiten de dorpskern wordt er sterk verspreide hoevebebouwing weergegeven. Het goed "Ten Rade" wordt in 1620 weergegeven binnen een complex grachtensysteem met drie motes, waarvan één met boerenhuis en één met het neerhof met schuur en stal. Tussen 1620 en 1641 wordt de oude kruiskerk - door de bouw van de noordelijke zijbeuk - verbouwd tot een hallenkerk. Later in de 17de eeuw wordt de tweebeukige hallenkerk voorzien van een sacristie. De Sint-Pietersabdij koopt in 1625 de Meierie opnieuw aan van graaf Ernest de Merode, gehuwd met Margriete van Halewijn. Hierdoor groeit de reeds aanzienlijke macht van de abdij nog verder. Antonius Sanderus vermeldt in 1641 dat de heerlijkheden Desselgem en Beveren behoren tot de Gentse Sint-Pietersabdij, op uitzondering van enkele landerijen waarvan de heer van Markegem eigenaar is. Sanderus stelt in zijn *Flandria Illustrata* (1641) het praetorium of het hof van de Sint-Pietersabdij van Desselgem ("Munkenhof") voor als een met water omringd hof met bijgebouwen; op de achtergrond wordt de tweebeukige parochiekerk zonder toren en de "Molen op den Dam" weergegeven.

Door de voortdurende invallen van de Fransen in de loop van de 17de eeuw, kan Desselgem niet verder tot ontwikkeling kan komen. Op de figuratieve kaart van de rentegronden onder Sint-Pietersheerlijkheid, opgemaakt door pastoor Gudwaldus van der Mariën in 1675, is de sterk verspreide hoevebebouwing in de gemeente dan ook maar in lichte mate toegenomen in vergelijking met het begin van de eeuw. In 1688-1697 woedt de Negenjarige Oorlog en in 1695 slaat een Franse legereenheid van 10.000 man zijn kamp op te Beveren en Desselgem, met opeisingen en plunderingen tot gevolg.

18de eeuw

Tijdens de Spaanse Successie-oorlog (1701-1714) worden onze gebieden in 1708 geteisterd door terugtrekkende Franse troepen. Na de Vrede van Utrecht in 1713 verbetert de economische toestand en begint een periode van relatieve rust en vooruitgang.

Onder het Oostenrijkse bewind wordt de steenweg van Kortrijk naar Gent aangelegd in 1716-1717. Oorspronkelijk wil men de oude en bochtige Grote Heerweg (tracé Grote Heerweg-Nieuwstraat-Schoendalestraat) heraanleggen als steenweg. De heer van Waregem, graaf van Moen, wil de steenweg echter door Waregem laten passeren en kan het kasselrijbestuur van Kortrijk beïnvloeden. Door verzet van de heer van Sint-Eloois-Vijve, baron de Plotho van Ingelmunster, wordt geopteerd voor een tussenoplossing en wordt er gekozen om de steenweg tussen Waregem en Sint-Eloois-Vijve te laten lopen. Kort na de aanleg ontstaan verscheidene herbergen langs de steenweg.

Het kosterhuis is gelegen op de hoek van de huidige Liebaardstraat en Mote, en wordt rond 1730 bewoond door Louis de Coster, die naast koster ook de functies van gemeentelijk ontvanger en ontvanger van de heerlijke renten van de Sint-Pietersabdij bekleedt. Vanaf de 18de eeuw verhuist de

publieke aankondiger naar de "logie", een soort kiosk op het pleintje ten noorden van de kerk. In 1736-1737 vinden er ingrijpende verbouwwerken aan de kerk plaats en wordt, na het slopen van de westgevel, de huidige voorgeplaatste westtoren op vierkant plattegrond gebouwd. De werken worden uitgevoerd door de Gentse meester-metselaar Bernard De Wilde en meester-timmerman Hendrick van Driesche. Tijdens de volgende decennia worden verscheidene werken uitgevoerd aan de parochiekerk: in 1748 wordt gewerkt aan de sacristie, in 1752 worden nieuwe ramen geplaatst en in 1769 bouwt E. Van Sassevelt een nieuw portaal. Mogelijk worden de hoevegebouwen van het goed "Ten Rade" in het eerste kwart van de 18de eeuw versteend (zie voormalige jaarsteen "1724"). Volgens een bewaard jaaranker wordt herberg "Sinte-Hubrecht" in 1737 herbouwd in steen. Vermoedelijk worden de vakwerkgebouwen van het goed "Ter Keijsere" kort vóór 1760 versteend. Op de figuratieve kaart van de Sint-Pietersheerlijkheid, opgemaakt door Joseph de Coster in 1764, staan de fonciergronden van het "Munkenhof" (ovaal kruis), de fonciergronden van de heerlijkheid van de Pitantie (rood kruis), de fonciergronden van de Meierie (zwart kruis) en de vrije gronden zonder heerlijkheid (zon) aangeduid. De figuratieve kaart van 1764 geeft in de dorpskern herberg "De Sleutel", herberg en smidse "De Croone" en herberg "Het Schip" of het schepenhuis van Desselgem weer. Op het pleintje tussen de kerk en de Liebaardstraat staat de "logie", waar verordeningen en afkondigingen afgeroepen worden. Buiten de dorpskern geeft de kaart van 1764 nog steeds verspreide hoevebebauwing weer.

Tot aan de Franse revolutie blijft de abt van de Sint-Pietersabdij uit Gent één van de machtigste grondeigenaars in de streek tussen de Gaverbeek en de Leie. Met de Franse revolutie staan alle eigendommen van de Sint-Pietersabdij in Desselgem te koop. Alle eigendommen - waaronder het "Munkenhof" - worden opgekocht door Joannes Verhaeghe, landbouwer op het "Munkenhof" en vermoedelijk stroman van de abt. De Sint-Martinuskerk komt met de Franse revolutie in handen van de gemeente. Tijdens de Franse periode wordt, terwijl de pastoor ondergedoken zit, een primaire school ingericht in de pastorie.

19de eeuw

Joannes Verhaeghe, pachter van het "Munkenhof" en opkoper van de eigendommen van de Gentse Sint-Pietersabdij op het einde van de 18de eeuw, wordt in 1801 de eerste officiële burgemeester van Desselgem.

De "Plaatsmolen" aan de huidige Liebaardstraat wordt circa 1834 herbouwd in steen. Door de hervorming van de bisdommen in 1834 behoort Desselgem tot het bisdom Brugge in plaats van tot het bisdom Gent. In 1835 verkopen de zusters Julie en Theresia Verhaeghe de goederen van de Gentse Sint-Pietersabdij, die hun vader Joannes Verhaeghe op het einde van de 18de eeuw had aangekocht. De opbrengst van de verkoop wordt gedeeltelijk besteed aan de verbouwing van de Sint-Martinuskerk. De spoorweg tussen Gent en Kortrijk wordt in 1838-1839 aangelegd (opening en registratie in het kadaster in 1839).

In 1840 aanvaardt de kerkfabriek het ontwerp van de Gentse architect Persyn voor de kerkkoepel. Een ander ontwerp is van de hand van de Gentse architect Louis Roelandt en aangezien architect Roelandt betaald wordt, is hij vermoedelijk verantwoordelijk voor een gedeelte van het ontwerp. De uiteindelijke plannen voor de nieuwe kerk zijn echter opgemaakt door medepastoor Jan August Clarysse uit Watou en voorzien een nieuwe driebeukige, neoclassicistische kerk met behoud van de 18de-eeuwse voorgeplaatste westtoren. In 1841 wordt gestart met de afbraak van de bestaande en

bouvvallig geworden hallenkerk. De werken worden toegewezen aan Albert Debacker uit Wakken. Het herbouwen van de kerk vindt plaats in 1841-1843 onder pastoor Pieter Vuylsteke en dankzij de steun van Theresia en Julie Verhaeghe. In 1842 wordt de kerk reeds in gebruik genomen (volgens het kadaster echter pas in 1845) en op 13 september 1843 ingewijd door Monseigneur Franciscus Boussem, bisschop van Brugge. De afwerking van het interieur vindt plaats in 1844.

De landbouw en thuisnijverheid (linnen) zijn tot circa 1850 de voornaamste bron van inkomsten. Daarna kent de streek en ook Desselgem de opgang van het roten van vlas in de Leie en van de vlasverwerking in het algemeen (hoewel het Leieroten vanaf 1800 van start ging, kent dit gebruik pas vanaf het midden van de 19de eeuw grote faam). De schepen op de Leie mochten in de 19de eeuw niet varen op schroefkracht, aangezien de schroeven het bodemslijk omhoog jagen en zo het rotende vlas aantasten, en dienen bijgevolg voortgetrokken te worden op de trakel of het jaagpad (Desselgem-Trakel). Door het Leieroten komt de vlasbewerking los van de hofsteden en worden er vanaf het derde kwart van de 19de eeuw volop nieuwe huizen en vlasschuren gebouwd op de Leiekant. Daarnaast heeft de bloeiende vlasnijverheid ook een grote invloed op de ontwikkeling van het dorp en het bevolkingscijfer. Parallel met verschijnsel van de opkomende vlasnijverheid, ontstaan ook heel wat herbergen op de gemeente.

In 1868-1869 wordt de intergemeentelijke weg tussen Oostrozebeke en Deerlijk via de dorpskern van Desselgem aangelegd. Bij de aanleg van de weg wordt op Desselgems grondgebied het tracé Ooigemstraat-Liebaardstraat-Sprietestraat rechtgetrokken. In 1869-1870 krijgt Desselgem een treinstation met loskaai voor kolen en vlas op de spoorlijn tussen Kortrijk en Gent, naast de spoorwegovergang aan de Sprietestraat. Er wordt tevens een brug over de Leie tussen Ooigem (Wielsbeke) en Desselgem opgericht, ter vervanging van de veerdienst tussen het "Munkenhof" en het kasteel van Ooigem (Wielsbeke). Het plan van deze eerste Leiebrug, opgemaakt door ingenieur E. Cambier, wordt door de administratieve commissie van de weg Deerlijk-Oostrozebeke goedgekeurd op 24 april 1871 en uitgevoerd in 1872. Met de aanleg van de steenweg, de bloei van de vlasnijverheid, de bouw van de Leiebrug en het station, komt de wijk Spriete rondom het station en rondom het kruispunt van de Liebaardstraat/ steenweg Kortrijk-Gent tot ontwikkeling. Langs de steenweg zullen zich na verloop van tijd voornamelijk vlashandelaren en herbergiers vestigen.

20ste eeuw

De Sint-Martinuskerk, die reeds sinds 1890 sporen van verval vertoont, wordt in 1906 hersteld naar de plannen van provinciaal architect Jules Carette. In het begin van de 20ste eeuw zijn er verscheidene Desselgemse steenbakkers werkzaam als seizoensarbeiders in eigen gemeente of in Noord-Frankrijk. In 1910 telt men in Desselgem als voornaamste groep tewerkgestelden 92 zwingelaars in werkplaatsen en 291 personen die thuis zwingelen, daarnaast zijn er ook 132 kantwerksters. De kantwerkschool in Desselgem blijft bestaan tot circa de Eerste Wereldoorlog.

De "Plaatsmolen" bevindt zich in 1915 in puin en wordt in 1916 afgebroken. De Eerste Wereldoorlog zorgt voor een grote uitdunning van het aantal herbergen. Op bevel van de Duitsers worden vanaf 1916 alle herbergen in Desselgem gesloten, behalve herberg "In Transvaal" op de Dries, "Café du Commerce" op de Spriete, "In de Sleutels", "Het Damberd" en "De Vlaamsche Leeuw" op de Plaats. Deze laatste herberg wordt voorbehouden voor Duitse soldaten. In 1917 worden het klooster en de schoolgebouwen ten zuidoosten van de kerk in beslag genomen voor de inkwartiering van soldaten. In datzelfde jaar laten de Duitsers in Desselgem drie vliegvelden aanleggen: één ten oosten van de

Ooigemstraat (aan de Tienbunder), één in de buurt van de Radestraat en één nabij de Waregemstraat. Volgens pastoor Coussement is één van deze vliegvelden bestemd voor Pruisische piloten en één voor Beierse. Beschietingen op 16 en 17 oktober 1918 van zowel geallieerde als Duitse troepen brengen de dorpskern ernstige schade toe. De kloostergebouwen worden tijdens de bombardementen van het offensief van oktober 1918 zwaar beschadigd. De noordwestelijke gevel en de toren van de Sint-Martinuskerk worden door granaatinslagen beschadigd. Daarnaast blazen Duitse troepen de spoorwegverbinding op. Op 19 oktober 1918 laten terugtrekkende Duitse troepen de ijzeren brug over de Leie springen om de oprukkende Engelsen achter de rivier te houden. De Engelsen hebben vermoedelijk vrij snel daarna een noodbrug opgetrokken. In 1920 schrijven de gemeentebesturen van Desselgem en Ooigem (Wielsbeke), met behulp van de technische diensten van de arrondissementen Kortrijk en Roeselare, een aanbesteding uit voor een nieuwe brug over de Leie. De nieuwe brug wordt een ijzeren brug opgebouwd uit vierendeelliggers. De werken worden uitgevoerd van juni 1920 tot november 1922. Na de Eerste Wereldoorlog wordt er een herdenkingsmonument voor de militaire en burgerlijke slachtoffers opgericht tegen de kerkhofmuur.

In mei 1940 proberen de geallieerden de optocht van de Duitsers te stuiten door stelling te nemen achter de Leie en de Leiebruggen te dynamiteren. Doordat de verouderde stafkaarten van de Duitsers enkel het verloop van de Oude Leiearm weergeven en nog niet de nieuwe loop die sinds 1934 meer noordelijk ligt, worden de Duitse soldaten na het oversteken van de Oude Leiearm zonder beschutting beschoten vanaf de andere zijde van de Nieuwe Leiearm en vinden honderden Duitsers de dood tussen de Oude en de Nieuwe Leiearm. Als vergelding voor de grote verliezen houden de Duitsers een razzia onder de burgers in de Leiekant. In mei 1940 worden 45 gebouwen in de Desselgemse Leiekant in brand gezet. Ook de dorpskern van Desselgem wordt zwaar beschadigd. Zo wordt de Sint-Martinuskerk in mei 1940 opnieuw getroffen, waarbij een gedeelte van het dak en de gewelven instorten en zowel de gevels als de inboedel worden beschadigd. Nog in 1940 realiseert aannemer P. Cornelis een houten noodbrug ter vervanging van de in mei 1940 gedynamiteerde Leiebrug. In 1944 vernietigen de Duitsers de onder hun bezetting gebouwde noodbrug over de Leie en trekt de firma Socol uit Brussel een nieuwe noodbrug op, die in 1945 is afgewerkt. De "voorlopige" brug zou ruim twintig jaar gebruikt worden. Het klooster en de school worden geraakt bij bombardementen. De herstellingswerken en de uitbreiding met enkele klassen worden vanaf 1946 uitgevoerd door aannemer Gebroeders Declerck.

Uit een studie met betrekking tot de vlasvezelbereidingsnijverheid in Vlaanderen van 1941 blijkt dat de gemeente 305 zwingelmolens, tien zwingelturbines, twaalf warmwaterroterijen en 51 rootkamers telt met een tewerkstelling van zeven strovlashandelaars, drie strovlascommissionarissen, zes vlasnijveraars, 44 vlasfabrikanten, 91 vlasverwerkers, 43 botenkopers, twaalf kleine krotendhandelaar, één lijnzaadzuiveraar, vijf zaailijnzaadhandelaars, acht warmwaterroterij-exploitanten en acht zwingelturbine-exploitanten. In 1943 wordt het roten in de Leie bij wet verboden waarop men in de nabijheid van de rivier betonnen roterijen bouwt voor het kunstmatig roten van vlas met verwarmd water. Tot na de Tweede Wereldoorlog blijft de vlasbewerking nagenoeg de enige nijverheid die Desselgem kent. Nog in de jaren 1940-1950 worden verscheidene vlasfabrieken opgericht, onder meer aan de huidige Waregem-, Ter Linden-, Spriete- en Robijnstraat. Ook gaan in die periode verschillende weverijen van start.

Het oude kerkhof rondom de Sint-Martinuskerk wordt in 1945-1946 ontruimd en door hovenier Aloïs Vandeputte omgevormd tot plantsoen, plein en parkeerplaats. Vermoedelijk wordt het

herdenkingsmonument tegen de kerkhofmuur, bij de ontruiming van het kerkhof in 1945, verplaatst tegen de gevel van de Sint-Martinuskerk.

Onder burgemeester Georges Coornaert (1947-1964) wordt Desselgem sterk gemoderniseerd. Er komen heel wat nieuwe woningen en wegen bij. In de loop van de 20ste eeuw verliest Desselgem dan ook meer en meer zijn landelijk karakter (in 1929 wordt nog 91,6 % van de oppervlakte ingenomen door cultuurgrond en bos, in 1970 is dit nog 63,03 %).

Ondanks het feit dat de houten brug over de Leie van 1945 slechts een noodbrug is, zal men pas in 1960 werk maken om een nieuwe brug te bouwen. Het ontwerp van ingenieur V. Stubbe van 1962 wordt goedgekeurd in 1964 en in mei 1968 heeft onderneming C. Monballiu de betonnen brug klaar. Het station van Desselgem wordt in de jaren 1960 afgebroken.

In 1973 wordt naast de oude sluis ter hoogte van het kanaal Roeselare-Leie een nieuwe sluis voorzien die scheepvaart mogelijk maakt voor schepen van 1.350 ton. In 1975 wordt de Leie ter hoogte van Desselgem rechtgetrokken, waardoor het landschap sterk verandert. Hierdoor komen er zeven meanders aan de andere oever van de Leie te liggen. De vroegere meanders die van de rivier afgesloten zijn, worden gebruikt voor recreatie en toerisme. Daarnaast verdwijnen ook enkele hofsteden.

Wanneer in het midden van de jaren 1970 sprake is van een fusie tussen gemeenten, proberen Desselgem en Beveren-Leie om samen te blijven. Beide dorpsbesturen schuiven als naam voor de fusiegemeente "Munkenhove" naar voor, naar het "Munkenhof" dat eeuwenlang het bestuurlijke centrum was van beide dorpen. Op 1 januari 1977 vindt echter toch de fusie plaats tussen Desselgem en de gemeentes Beveren-Leie, Sint-Eloois-Vijve en Waregem onder Groot-Waregem. Door het gewestplan Kortrijk en een BPA komt de Frankische site van de "Steenbeek" vanaf 1977 volledig in industriegebied te liggen. De site van de voormalige pastorie wordt vanaf 1978 aangelegd als gemeentelijk park De Mote (licht glooiend terrein met bewaarde watergracht).

In de jaren 1980 heeft de gemeente plannen om het hele blok met herbergen ("Het Gemeentehuis" en "Bavik") in de dorpskern te slopen voor een herinrichting van het dorpscentrum (niet uitgevoerd). De motte en de waterplas op het einde van de Kasteelstraat verdwijnen in de jaren 1980 met de aanleg van de Insektenwijk. Vermoedelijk in de jaren 1980 worden door de electrificatie van de spoorlijn, bruggen over de spoorweg Kortrijk-Gent gebouwd (Spriete- en Leemputstraat).

21ste eeuw

Op het einde van de 20ste of in het begin van de 21ste eeuw wordt een tweede herdenkingsmonument opgericht tegen de gevel van de Sint-Martinuskerk. Wanneer er in 2001 beslist wordt om de in 1975 gekanaliseerde Leie als gemeentegrens te beschouwen, wordt er een uitzondering gemaakt voor de omgeving van de brug tussen Desselgem en Ooigem (Wielsbeke). De omgeving van het aan de andere Leieoever verzeilde "Munkenhof" blijft om historische redenen Desselgems grondgebied.

2.4.2. Sint-Eloois-Vijve⁷

De gemeentenaam Sint-Eloois-Vijve is afgeleid van de Heilige Eligius, aan wie de parochiekerk van oudsher is toegewijd, en het woord "Vijve", een riviernaam afkomstig van het woord "Fivia" (Vijve was de oude benaming voor de Gaverbeek). De Heilige Eligius zou in de gemeente verbleven hebben.

De oudste bewoningsgeschiedenis van Sint-Eloois-Vijve is nauw verwant met deze van de andere Leiedorpen Beveren en Desselgem, maar voor Sint-Eloois zijn nog minder archeologische data voorhanden dan voor de andere deelgemeenten, door ontstentenis van structureel archeologisch onderzoek. Nochtans kan worden aangenomen dat het landschap tal van archeologische sporen van een tienduizend jaar oude geschiedenis zal verbergen. De situering van de oudste dorpskern aan de samenvloeiing van de Gaverbeek en de Leie is immers dermate strategisch dat dit soort plekken in het verleden steeds gegeerd was als locatie. Dit blijkt ook uit de schaarse archeologische vindplaatsen: enkele Romeinse vondsten, gedaan in 1956-1957, vlakbij de kerk (onder meer werd Romeins bouwmetaal verwerkt in de voorgevel van de kerk) suggereert de aanwezigheid van een Romeinse nederzetting. Op basis van het bouwpuin en dakpanfragmenten mag steenbouw verwacht worden, wat duidt op een nederzetting van een aanzienlijke status. Naar verluidt zou zich ter hoogte van Sint-Eloois-Vijve een kruising van twee belangrijke Romeinse wegen, namelijk de heirbanen Kassel-Tongeren en Bavai-Oudenburg, hebben bevonden.

Vroege middeleeuwen

Frankische inwijkelingen nemen vanaf de 5de eeuw delen van het reeds in cultuur gebracht kouterland van hun voorgangers over. Zo ontstaan er enkele los van elkaar staande landbouwgemeenschappen op de droge en gemakkelijk bewerkbare gronden aan de Leieoever.

De nederzetting Vijve ontstaat op de plaats waar de twee (voormalige) Romeinse heirbanen elkaar kruisen. Door de gunstige ligging aan de Leie en aan deze heirwegen is Vijve voorbestemd om een belangrijke rol te vervullen tijdens de middeleeuwen en latere periodes. De nederzetting bevindt zich halfweg tussen Deinze en Kortrijk, op de weg Rijsel-Menen-Kortrijk-Gent en is tegelijk een rustpunt op de weg van Ingelmunster naar Kerkhove en Ronse.

De benaming "Vive" wordt voor het eerst vermeld in bronnen daterend van 965: "Pottingehem secus fluviolum Vive" (Potegem bij het riviertje Vijve). Deze Vivebeek of de huidige Gaverbeek mondt uit in de Leie, tussen Sint-Eloois-Vijve en Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke). De etymologische betekenis daarvan is "modderig". De heerlijkheid Vive of Vijve strekt zich uit aan weerszijden van de Leie, over de huidige parochies Sint-Eloois-Vijve en Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke). In 1046 komt ene Lambertus de Vivia voor en in 1119 ene Walterus de Fivia. Andere vermeldingen van Vijve in schriftelijke bronnen zijn "Viva" in 1139 en "Fivia" in 1146.

Op het einde van de 10de eeuw wordt een burcht van Vijve vermeld als belangrijk steunpunt van graaf Boudewijn IV (980-1035) in zijn strijd tegen het opstandige Kortrijk. Waar deze burcht stond en wanneer ze gebouwd werd, is niet duidelijk. Een hypothese is dat ze opgetrokken werd na de invallen van de Noormannen. Volgens baron de Béthune zou de eerste kerk van Vijve mogelijk dateren uit de

⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Sint-Eloois-Vijve* [online], <https://id.erfgoed.net/themas/15744> (geraadpleegd op 26 maart 2024).

11de eeuw of misschien uit de 10de eeuw. M. Delmotte neigt ertoe om het ontstaan van de kerk op het einde van de 10de eeuw te situeren, gelet op het belang van Vijve in die periode en gelet op de aanwezigheid van de burcht.

11de-13de eeuw

In de 11de eeuw is het huis van Vijve een vooraanstaande familie in het graafschap Vlaanderen, die onder meer het ambt van burggraaf van Kortrijk bekleedt.

Onder Boudewijn V (1035-1067), die van 1060 tot 1067 regeert voor de minderjarige Franse koning Filips I, wordt het graafschap Vlaanderen hervormd. De oudste bestuurlijke indeling in gouwen of pagi verving hij door kasselrijen, onderverdeeld in roeden. Sint-Eloois-Vijve behoort tot de kasselrij Kortrijk, die is onderverdeeld in vijf roeden, waaronder de roede van Harelbeke die verder is opgedeeld in 18 parochies: Harelbeke-Binnen, Harelbeke-Buiten, Sint-Eloois-Vijve, Waregem, Hulste, Ooigem, Bavikhove, Kuurne, Ingelmunster, Sint-Denijs, Zwevegem, Moen, Vichte, Otegem, Heestert, Deerlijk, Beveren-Leie en Desselgem. De belangrijkste heerlijkheid in Sint-Eloois-Vijve is Vijve Dendermondsch: het leenhof van Sint-Eloois-Vijve hangt af van het kasteel van Dendermonde. Het foncier van Vijve-Dendermonds (27 bunder) strekt zich uit over de huidige dorpen Sint-Eloois-Vijve, Elsegem en Oostrozebeke. De heerlijkheid Sint-Eloois-Vijve strekt zich uit over Sint-Eloois-Vijve, Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke), Waregem en Wielsbeke. Andere heerlijkheden in Sint-Eloois-Vijve zijn de Burggravie, Ter Hooghen Torre, Ter Leien, Schouwendale, Steenbeke, het Vyfainse (Vijvense), De Vroone, de Maene, Ter Moeren, de Hazelaere.

Over de afkomst van de grond die behoorde tot Vijve-Dendermonds bestaan verschillende meningen. Noterdaeme beweert dat de kern van Ingelmunster en Vijve-Dendermonds geüsurpeerd abdijgoed is. Verschillende leden van de familie van Dendermonde zijn in de 11de en 12de eeuw oppervoogden van de Gentse Sint-Baafsabdij. Reingotus II, heer van Dendermonde en oppervoogd van de Sint-Baafsabdij, zou zijn macht misbruikt hebben om Vijve los te weken van de abdij en rechtstreeks onder het gezag van Dendermonde te brengen. Anderen opperen dat Vijve-Dendermonds mogelijk is ontstaan uit de opsplitsing van het territorium van de burggraven van Vijve. Zowel de graven van Vlaanderen, als de Gentse abdijen bezitten tijdens de middeleeuwen gronden en rechten in Vijve. Het patronaatsrecht en een deel van de tienden van de heerlijkheid Vijve komen het Doornikse Onze-Lieve-Vrouwkapittel, dat op haar beurt toebehoort aan het Onze-Lieve-Vrouwhospitaal van Doornik, toe. Sint-Eloois-Vijve behoort tot het bisdom van Doornik.

De Vijvenaren steunen in 1071 Robrecht de Fries (1029/32-1093) in de slag bij Kassel tegen gravin Richildis en Arnulf III. In die tijd speelt Vijve een belangrijkere rol dan Ingelmunster. Vermelding in 1072 van "Villa Sti Eligii". In 1080 verschijnt een nieuwe burggraaf te Kortrijk, een zekere Lambrecht, die afkomstig zou zijn van het huis van Vijve. In 1119 wordt de "villa quae dicitur Saneti Eligii" vermeld, een hoeve genoemd naar Sint-Elooi en Vijve. Volgens de open brief van graaf Diederik van de Elzas (1099-1168) is het geslacht van Joigny in 1145 in het bezit van Sint-Eloois-Vijve.

Minstens sinds 1171 is Sint-Eloois-Vijve een parochie. In dat jaar schenkt bisschop Walter het altaar van Sint-Eloois-Vijve aan het Onze-Lieve-Vrouwkapittel van Doornik ("Altare quod dicitur Sancti Eligii"). De schenking wordt in 1190 bevestigd door paus Clemens III. Naast het Doornikse Onze-Lieve-Vrouwhospitaal, is ook de pastoor tiendeheffer in de parochie.

13de-15de eeuw

Het oorspronkelijke dorpskerkje van Sint-Eloois-Vijve wordt op het einde van de 12de of in het begin van de 13de eeuw vervangen door een vroeggotische, eenbeukige zaalkerk met transept en absis. Een gedeelte van de beuk en de vieringtoren zijn thans geïntegreerd in de huidige kerk (veld- en Doornikse steen). In de middeleeuwen, misschien wel vanaf de 13de eeuw, bevindt zich aan de noordzijde van de Schoendalestraat, ter hoogte van de huidige Staakmolenstraat, een korenwindmolen die eigendom is van de dorpsheer de Plotho.

In de 13de eeuw worden de heerlijkheden van Ingelmunster en Vijve-Dendermonds via een personele unie verenigd. In 1215 is Willem van Meulebeke, zoon van Willem II van Béthune, heer van Meulebeke, Vijve-Dendermonds, Oplozere en voogd van Huise, gehuwd met Mathilde van Dendermonde. Beide lenen zouden sinds hun vereniging steeds samen verkocht of geërfd worden. In 1289 is Jan van Rode, heer van Vijve en Ingelmunster. De heren van Ingelmunster en Vijve-Dendermonds komen achtereenvolgens verder uit volgende families: de Béthune, van Schelderode, van Gistel, de Béthune d'Ailly, van Bourgondië, van Kleef, van Schömberg en de Plotho (vanaf 1583). Tijdens de 15de, 16de en eerste helft van de 17de eeuw zijn ze in handen van buitenlandse families en worden ze meestal in hun geheel verpacht.

In 1330 wordt Sint-Eloois-Vijve vermeld als "Fivia Sancti Eligii" en in 1363 als "St (E)Loys-Vive". Volgens A. Sanderus is Sint-Eloois-Vijve in de 14de eeuw een burggraafschap, toebehorende aan het geslacht Van den Heede. Deze familie ontleent haar naam aan de heerlijkheid den Heed, gelegen in de omgeving van Meulebeke en afhankelijk van het leenhof van Tielt. Het burggraafschap Sint-Eloois-Vijve is een leen van het kasteel van Ingelmunster en beschikt over een hoger, middelbaar en laag strafrecht, een baljuw en zeven schepenen. Onder de rechten kunnen het tolrecht, de vrije visserij in de Leie en verschillende inkomsten van naburige parochies gerekend worden. De tolrechten voor schepen op de Leie en voor wagens over de Leie brengen in de middeleeuwen voor de burggraaf van Sint-Eloois-Vijve veel geld op.

Lodewijk van Mullem staat vermeld in een pachtcontract van 1388 als eigenaar van het goed "Ter Leijen". Hoogstwaarschijnlijk is diezelfde familie van Mullem toen ook eigenaar van het goed "Te Mullem". In de 14de of 15de eeuw wordt de Sint-Elooiskerk voorzien van een ruim koor. Bij de haardtelling van 1469 worden in Sint-Eloois-Vijve 59 haarden of 265 tot 295 inwoners geteld.

16de eeuw

Omstreeks 1500 (zeker vóór 1533) wordt de Sint-Eligiuskerk uitgebreid met een laatgotisch koor en een toren met achthoekige bovenbouw. Nog vóór 1533 bouwt men een noordelijke zijbeuk met vlak afgesloten koor. Reeds in 1502 wordt een belangrijke valbrug vermeld in het dorpscentrum. De brug is het kruispunt van de oude heerweg en de scheepvaartroute van Kortrijk naar Gent en de Schelde (de brug bevindt zich ten noorden van de huidige Emiel Clausstraat). De tolrechten brengen veel geld op voor de burggraaf van Sint-Eloois-Vijve, die eigenaar is van de brug.

Het hof "Ter Linden" is in de 16de eeuw eigendom van de heer van Vichte. In 1525 wordt volgens De Flou het leengoed "Schouwendale" voor het eerst vermeld. Jan Van Kleef, heer van Auxerre, verkoopt in 1530 de bezittingen die hij heeft te Ingelmunster en te Sint-Eloois-Vijve. Jean de la Coste († 1538), heer van onder meer Vijve, Nieuwevliet, Nieuwenhove en Ronsele en raadsheer van Keizer Karel, verkrijgt de naam en de wapens van de familie Adornes. Jacob of Jaak van den Heede († 1582) is

burggraaf van Sint-Eloois-Vijve, heer van Neckervliet en raadsheer van Keizer Karel en Filips II. In 1532 of 1533 brandt de dorpskerk af. Vermoedelijk wordt het koor ernstig beschadigd en gaat het kerkmeubilair volledig verloren. De heropbouw en restauratie vinden plaats in de periode 1533-1560, waarbij de kerk grondig wordt gewijzigd tot een tweebeukig gebouw. 16de- en 17de-eeuwse rekeningen uit het oude kerkarchief van Sint-Eloois-Vijve en uit het archief van de heren van Ingelmunster geven informatie over het oude hospitaal van Vijve, dat gelegen was nabij de Sint-Elooiskerk. De bloeiperiode van het hospitaal zou echter al in de jaren 1550 voorbij zijn.

In het kader van de herinrichting van de bisdommen onder Filips II komt Sint-Eloois-Vijve in 1559 onder het bisdom van Gent (dekenij Oudenaarde) terecht. Onder het bestuur van keizer Karel (1506-1558) kent ook Sint-Eloois-Vijve een periode van stabiliteit, maar in de laatste decennia van de 16de eeuw breken onrustige tijden aan met het opkomende protestantisme, de beeldenstorm en de reactie van de Spaanse vorsten. De kerkrekeningen van 1569-1570 laten vermoeden dat de Sint-Elooiskerk geleden heeft onder de beeldenstorm van 1566. Naast de godsdiensttroebelen, wordt de tweede helft 16de eeuw ook gekenmerkt door een algemene ontvolking ten gevolge van ziekte, oorlogsgeweld en armoede. Bij de haardtelling van 1571-1572 worden in Sint-Eloois-Vijve nog circa 445 inwoners geteld. De hertog van Alva, landvoogd van de Nederlanden (1567-1573), legt de tiende penning op als belasting. In 1573-1574 worden grote werken uitgevoerd aan de pastorie gelegen op een mote nabij de Leie.

Sint-Eloois-Vijve krijgt het zwaar te verduren bij de Geuzentroebelen circa 1580. Zo wordt vermoedelijk de oude pastorie verwoest in 1580. De Gentse calvinisten plunderen bovendien meermaals het dorp en vernielen onder meer herberg "De Mane", hofstede "den Helme" (Emiel Clausstraat), herberg "de Drie Coninghen" (Emiel Clausstraat), herberg "'t Goreel" (Koekoekstraat), hofstede en kapel "te Hazelaere", de landgebouwen van herberg "'t Schaeck" (Scheutstraetgen) en de brug over de Leie. Bij de gevechten van 1580 wordt, volgens de decanale verslagen van 1609 en 1619, de kerk van Sint-Eloois-Vijve zo grondig verwoest door de Gentse calvinisten dat enkel de toren overblijft (de muren van de kerk worden afgebroken en de gehele inboedel moet eraan geloven).

Vanaf 1583 tot de Franse revolutie heeft de familie de Plotho recht op de titel van dorpsheer van Ingelmunster, Sint-Baafs-Vijve en Sint-Eloois-Vijve. Pas in 1592 vat de dis van Vijve haar werkzaamheden opnieuw aan, na een langere periode van instabiliteit en oorlog. Vermoedelijk legt het hospitaal van Vijve in de jaren 1579-1584 ook (grotendeels) de activiteiten stil. Om de goederentrafiëk in de jaren 1590, ten tijde van de Vrijbuiters van Oostende en Sluis, te beschermen wordt op de baan van Kortrijk naar Rijsel op grondgebied van Sint-Eloois-Vijve een soort van garnizoen of sterkte aangelegd. Dergelijke versterkingen worden in die periode ook in Emelgem en Tielt opgeworpen.

17de eeuw

Het begin van de 17de eeuw wordt gekenmerkt door een periode van stabiliteit. Circa 1600 komt er een veerpont op de Leie, ter vervanging van de in 1590 verwoeste valbrug. Het hospitaal van Vijve zou in het begin van de 17de eeuw de heropbouw en de herstelling van de in 1580 verwoeste parochiekerk financieren (heropbouw tot 1644). De kerk wordt uitgebreid in de diepte (in westelijke richting), voorzien van een zijbeuk aan de noordzijde en het transept wordt in zuidelijke richting herbouwd. Ook het kerkhof wordt heraangelegd en voorzien van een ommuring en portaal. De kerk

is al vrij vroeg bekend als bedevaartsoord en is volgens de decanale visitatie van 1625 gesticht ter ere van Sint-Elooi en Sint-Vincentius.

Op het landboek van de baronnie van Ingelmunster, Vijve en Sint-Elooi, opgemaakt door Loys de Bersacques in 1639, en op de kaart van de heerlijkheid Het Vijve-Ensche, opgemaakt door Louys de Bersacques in 1642, wordt duidelijk dat Sint-Eloois-Vijve een zeer landelijke en schaars bebouwde gemeente is. De dorpskern bestaat uit de Sint-Elooiskerk en enkele huizen die voornamelijk gelegen zijn aan het begin van de huidige Emiel Claus- en Schoendalestraat. Het omliggende, landelijke gebied telt slechts enkele hoeves en de molen van Vijve ten noorden van de huidige Schoendalestraat. Bij de Leie liggen de oude, omwalde pastorie en het goed "Te Brouwerie".

Na het Twaalfjarig Bestand (1609-1621), tijdens de regering van de aartshertogen Albrecht en Isabella, volgen de oorlogen van de Franse koning Lodewijk XIV elkaar op en in de jaren 1630-1640 breekt de pest uit. De inval van de Fransen in 1644 gaat gepaard met verwoestingen in de streek rond Sint-Eloois-Vijve. De Sint-Elooiskerk wordt voor korte tijd gebruikt als opslagplaats voor hooi en voedsel voor paarden. Het verdrag van Munster van 5 juni 1648 maakt een einde aan de Tachtigjarige Oorlog en bezegelt de splitsing van de katholieke Zuidelijke Nederlanden en de protestantse Noordelijke Nederlanden. In de periode 1648-1668 vallen Franse troepen Vlaanderen binnen, waarbij de Fransen contributies (logement, eten en oorlogsbuit) eisen van de bevolking. Zo moet de Vijfse kerkfabriek in de jaren 1657-1658 haar pachters een belastingvermindering toestaan omwille van de oorlogsbijdragen die ze aan de Fransen hadden moeten betalen en omwille van het verlies van de landbouwopbrengsten. De oorlog in de jaren 1657-1678 bemoeilijken de restauratie van de kerk, die zich door het oorlogsgeweld in slechte toestand bevindt. Met het verdrag van Aken van 2 mei 1668 worden de kasselrijen Oudenaarde en Kortrijk toegewezen aan Frankrijk (Sint-Eloois-Vijve behoort tot de kasselrij Kortrijk).

In 1672 trekken de Fransen opnieuw ten strijde tegen de Nederlandse republiek. Het hoofdkwartier van de Fransen wordt in Sint-Eloois-Vijve gevestigd. Tot in 1678, met de Vrede van Nijmegen op 17 september 1678, blijven soldaten onder leiding van maarschalk d'Humières gelegerd in Sint-Eloois-Vijve. De enorme troepenaanwezigheid zorgt ervoor dat de landbouwgronden niet worden bewerkt en dat de graan- en houtvoorraden sterk slinken. In de jaren 1680-1690 breekt herhaaldelijk de pest uit. In 1683 vallen de Fransen opnieuw onze streek binnen en intendant Le Pelletier legt in alle parochies van de kasselrij Kortrijk een contributie op (De Chambres-de-Reunion-oorlog, 1683-1685).

Op het einde van de 17de eeuw, tijdens de Negenjarige Oorlog (1688-1697), ligt Sint-Eloois-Vijve meermaals aan het front, zowel aan Franse als aan Spaanse kant. De gemeente bevindt zich in 1692 tussen de Franse troepen in Harelbeke en de geallieerden aan de overkant van de Mandel, in Dentergem, Gottem en Deinze. In 1693 zijn er Franse troepen gelegerd onder leiding van de Franse markies de la Valette. In 1695 ligt Sint-Eloois-Vijve tijdelijk in de Spaanse geallieerde invloedssfeer en wordt het dorp meermaals door de Fransen geplunderd.

18de eeuw

In de 18de eeuw bezit de dorpsheer tien procent van alle gronden in Sint-Eloois-Vijve. Bij de Leie, net ten noorden van het dorpscentrum, bevindt zich in de 18de eeuw het kasteel van Vijve. Dit kasteel is eigenlijk een verdedigingspost op de rivier. Op de kaart "Antiqui Morini" uit het werk "De Morinis et Morinorum rebus" van J. Malbranq (1579-1653) staat het Castellum Vivum of de burcht van Vijve weergegeven; de burcht is voorzien van een toren met kantelen. In 1701 verklaren de Oostenrijkse

Habsburgers, Engeland en de Noordelijke Nederlanden de oorlog aan Frankrijk en begint de Spaanse Successie-oorlog (1701-1714). De Fransen belasten elke gemeente met het periodiek leveren van keurlingen voor het fort Isabella en de Brugse vaart; Sint-Eloois-Vijve moet keurlingen leveren ter verdediging van de stad Kortrijk. In 1706 kamperen de protestantse Hollanders in Sint-Eloois-Vijve (soldaten van het leger van Overkercke). Een twintigtal geallieerde schepen die op weg van Gent naar Kortrijk ter hoogte van Zulte in het ijs vastraken, worden naar Sint-Eloois-Vijve gesleept. Herhaaldelijk worden Vijvenaren en Vijfse paarden gevorderd om munitieschepen van Vijve naar Harelbeke te slepen. In 1710 wordt een konvooi van 37 schepen te Sint-Eloois-Vijve overvallen door Fransen. De buskruitontploffing richt grote schade aan in het centrum van Vijve en aan de parochiekerk, die nog niet zo lang terug opgebouwd en ingericht was (de kerk werd beschadigd door een groot onweer in 1703). Met de Vrede van Utrecht in 1714 komt een einde aan de Spaanse Succesie-oorlog.

In 1716-1717 wordt de steenweg van Kortrijk naar Gent aangelegd (huidige Gentsweg) op de grens tussen Sint-Eloois-Vijve en Waregem. Oorspronkelijk is men van plan om de steenweg aan te leggen door het dorpscentrum van Sint-Eloois-Vijve, zoals al eeuwen het geval is. De heer van Waregem, graaf van Moen, kan het kasselrijbestuur van Kortrijk echter beïnvloeden. Graaf van Moen wil de steenweg door Waregem laten passeren. Door verzet van de heer van Sint-Eloois-Vijve, baron de Plotho van Ingelmunster, wordt geopteerd voor een tussenoplossing en wordt er gekozen om de steenweg tussen beide parochies te laten lopen. Het werkkamp van de steenweg ligt op Sint-Eloois-Vijve. Langs de nieuw aangelegde steenweg ontstaat ter hoogte van het latere café "De Posterij" een paardenposterij, waar postpaarden kunnen gewisseld worden. In het eerste kwart van de 18de eeuw ligt de oude pastorie bij de Leie er vervallen bij, waardoor er in 1716-1718 een nieuwe pastorie wordt gebouwd bij de dorpskerk. De oude pastorie wordt vanaf dan bewoond door de koster.

De figuratieve kaart van Sint-Eloois-Vijve van 1754, geeft naast de dorpskern bebouwing weer ter hoogte van de oversteekplaats over de Leie (huidige Emiel Clausstraat) en aan de steenweg Kortrijk-Gent (onder meer het kruispunt De Posterij). In 1764 bezit de heer van Ingelmunster elf procent van de gronden in Sint-Eloois-Vijve. Het tienderecht komt voor twee derden toe aan het hospitaal van Doornik en voor één derde aan de pastoor van Vijve. Op de kaart van de gemeente Sint-Eloois-Vijve, opgemaakt door landmeter Cornelis Steur in 1764, wordt een tweebeukige kerk met vieringtoren en transept weergegeven, met daarnaast een kerkhofpoort. Het kruispunt van vijf wegen ter hoogte van de kerk wordt gevormd door de toenmalige Schoendalestraat, Aloise Biebuyckstraat, Posterijstraat, Koekoekstraat en het thans verdwenen "Scheutgenstraetgen". In de omgeving van de kerk bevinden zich in 1764 de kosterie, de pastorie, het oude passantenhuis (oud hospitaal), een hofstede met stokerij en herbergen "Het Schaek", "De drie Posthorens", "De Duijtsche Carre" en "de Coeijvoet". De kaart van 1764 geeft onder meer de hoeses "Te Schoendale", "Te Mullem" (Leiegoeddreef nr. 9), "Ter Leyen", "Ter Moeren" (bij Hoevelaan), Ter Hogen Torre" (tussen expresweg en Gentsweg), "Ter Linden" en het latere "Cauwenhof" weer. Daarnaast staan ook de molen van Vijve (Schoendalestraat), herbergen "De Posterij" en "Lindeken" (hoek Gentsweg/Koekoekstraat) en de oude pastorie aan de Leie afgebeeld.

De nieuwe pastorie, gelegen tegenover de Sint-Elooiskerk, wordt in 1774 door het Onze-Lieve-Vrouwkapittel van Doornik herbouwd. In 1777 kennen de wethouders van Sint-Eloois-Vijve, Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke), Wielsbeke, Waregem, Wakken, Oostrozebeke, Markegem en Desselgem (Waregem) financiële steun toe voor de bouw van een nieuwe brug over de Leie. Deze brug wordt in 1778 gebouwd en is eigendom van de hertog van Ursel uit Brussel en de bruggerechten over de Leie

behoren hem dan ook toe tot aan de Franse revolutie. De vijf herbergen te Sint-Eloois-Vijve in 1779 geven aan dat het dorp op dat moment een belangrijke rol speelt als verstel- en rustplaats op de weg naar Gent of Kortrijk ("De Posterye van Vive", "De Maeght van Ghendt", "Den Gouden Leeuw", "Den Koeyevoet" en "De Swaene"). Op de kaart van de steenweg Wakken-Sint-Eloois-Vijve, opgemaakt door landmeter A. Lefebvre in 1788, bevindt zich over de Leie een draaibrug ("pont tournant") op de plaats van het voormalige veer.

Met de Franse revolutie op het einde van de 18de eeuw komt een einde aan het feodale systeem. Vanaf 1 oktober 1795 worden onder meer het kapittel van Doornik en de heerlijkheid Vijve-Dendermonds afgeschaft en wordt Vlaanderen ingelijfd bij Frankrijk onder het departement van de Leie. Kerkelijke goederen en gronden worden verbeurd verklaard en verkocht. In de periode 1795-1803 doet de pastorie, nadat die is aangeslaan, dienst als rijkswachtkazerne.

19de eeuw

Van 1803 tot 1834 maakt Sint-Eloois-Vijve deel uit van de dekenij Kortrijk (daarvoor vermoedelijk Oudenaarde), om vanaf 1834 bij het heroprichten van het bisdom Brugge onder het bisdom Brugge terecht te komen. Tussen 1808 en 1839 wordt de kerk van Sint-Eloois-Vijve een annex van de kerk van Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke) en wordt de pastoor gedegradéerd tot kapelaan. In 1839 zijn de gemeenten Sint-Eloois-Vijve, Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke), Wielsbeke, Waregem, Wakken, Oostrozebeke, Markegem en Desselgem (Waregem) bereid de brug over de Leie van 1778 aan te kopen voor de som van 650 franken. Na de rampzalige vloed van 1840-1841 worden de verbeteringswerken van de Leie stelselmatig aangevat. Om het overstromingsgevaar in te dijken voorziet het K.B. van 29 maart 1841 de bouw van een stuw of barrage ter hoogte van de huidige Leiebrug. De barrage, die op een afzonderlijke aftakking van de Leie komt te liggen, is voorzien van een houten brug en bestaat uit vier doorgangen en een landhoofd. De eerste steen wordt op 5 juli 1842 gelegd en in 1844 wordt krachtens M.B. Augustin-Jean Bekaert aangesteld als eerste 'ontvanger van scheepvaartrechten'.

Tussen 1847 en 1863 wordt het afleidingskanaal van Deinze naar Schipdonk gegraven. In 1862 wordt de aanbesteding uitgeschreven voor de bouw van een nieuwe sluis op de Leie, net ten noorden van het huidige kruispunt van de Aloise Biebuyck- en Emiel Clausstraat. Aannemer J. Vollenaere uit Oostende doet het laagste bod. De bakstenen sluis met houten puntdeuren wordt in 1863 opgericht. De loskaai (richting Desselgem) biedt plaats aan drie schepen. Met de bouw van de sluis wordt de waterafvoer verbeterd en wordt de diepgang van schepen van 1,20 tot 1,80 m gebracht. De volledige kanalisatie van de Leie door middel van schutsluizen verhoogt het economische belang van de rivier, die de voornaamste weg wordt voor het goederentransport in Vlaanderen in die periode. In de jaren 1867-1868 wordt de spoorweglijn Anzegem-Ingelmunster-Tielt aangelegd als tussenschakel tussen de lijn Brussel-Kortrijk, Gent-Kortrijk en Gent-Deinze-Lichtervelde. De nieuwe spoorlijn moest de vervoerskosten voor steenkool naar het West-Vlaamse hinterland drukken en de badplaatsen Blankenberge en Oostende aantrekkelijker maken voor Waalse toeristen. De onteigeningen gaan van start in december 1867 en op 20 december 1868 wordt de lijn in gebruik genomen (registratie in het kadaster in 1869). Met de treinverbinding Anzegem-Tielt wordt een tweede (spoorweg)brug over de Leie opgetrokken (thans vervangen door een nieuwe brug met de expresweg).

In de tweede helft van de 19de eeuw bevinden zich aan de huidige Emiel Clausstraat een olieslagerij en het kasteel Boulez met naastgelegen bijgebouw en fabriek. In 1889 krijgt Sint-Eloois-Vijve zijn

eerste station aan de spoorlijn Anzegem-Tielt. Het stationsgebouw is tot in de eerste helft van de 20ste eeuw het eindstation van waaruit het aangevoerde vlas zijn weg vindt naar de talrijke vlasbedrijven in de regio. De komst van de vlasnijverheid naar het einde van de 19de eeuw toe, waarbij vlas geroot wordt in de Leie, luidt voor Vijve een periode van werkgelegenheid en welvaart in. In 1892 wordt de weverij "Tissage Gustave Mahieu" opgericht aan de Posterijstraat en in 1905 richt Gustave Mahieu aan diezelfde straat een villa met naastgelegen linnenfabriek op. Het bedrijf produceert beddenlakens, keukenhanddoeken en meubelstoffen type jacquard uit vlas en katoen. In 1896 worden in Sint-Eloois-Vijve bij een nijverheidstelling ook twee olieslagerijen geteld.

20ste eeuw

In de eerste helft van de 20ste eeuw neemt de vlasnijverheid verder toe. Zo wordt in 1904 de eerste stoomvlaswingelarij in Sint-Eloois-Vijve opgetrokken, een zwingelarij met 30 zwingelplanken. In 1910 telt men in de gemeente twee olieslagerijen en verscheidene vlasroterijen en zwingelarijen. Het nieuwe station van Sint-Eloois-Vijve wordt opgetrokken in 1913. Het treinverkeer omvat zowel passagierstreinen, als goederentreinen voor onder meer het transport van vlas.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt het station gebruikt als opslagplaats voor gasmaskers en het wordt in oktober 1918 ernstig beschadigd wanneer terugtrekkende Duitsers de treinsporen doen springen. Ook de Sint-Elooiskerk raakt beschadigd. Na de oorlog wordt het herdenkingsmonument voor de militaire en burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog aan de Posterijstraat ingehuldigd (thans aan de Koekoekstraat).

In 1919, wordt het lompbedrijf Vangeluwe-Ilsenbaert opgericht, waar men lomp en afval van spinnerijen en weverijen verwerkt en in 1920 de veevoederfabriek Eureka. Houtbedrijf Himpe met houtzagerij en houthandel wordt in 1927 opgericht achter het spoorwegstation (in 1958 omgevormd tot een moderne houtspaanderplatenfabriek). Op 2 juli 1928 wordt door de familie Parmentier een regelmatige autobusdienst ingericht tussen Kortrijk en Waregem en in 1930 wordt een vergunning geleverd voor de lijn Waregem-Deinze, met regelmatige aansluitingen aan het kruispunt "De Posterij". De familie Parmentier, tot dan gevestigd in Gullegem, betreft in 1931 een nieuwe gebouwde garage. Het reizigersverkeer op de spoorlijn tussen Waregem en Anzegem wordt opgeheven in 1934. Op de lijn Ingelmunster-Waregem blijft het reizigersverkeer gehandhaafd tot tijdens of kort na de Tweede Wereldoorlog.

Tijdens de Leieslag van mei 1940 wordt de Sint-Elooiskerk, die met de toren bij K.B. van 1/04/1937 was beschermd als monument, erg getroffen en wordt de spoorwegbrug over de Leie (lijn Anzegem-Tielt) door de Belgen vernield. Na het bouwen van een noodbrug, wordt de brug in 1942 heropgebouwd. In 1941 wordt herberg "De Posterij" herbouwd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is er in Sint-Eloois-Vijve tijdelijk een Duits soldatenkerkhof nabij de woning van de sasmeester aan de Leie. Op het einde van de oorlog (in 1944) wordt de brug van 1942 door de Duitsers opgeblazen (de steunpijlers van de brug blijven lange tijd bestaan).

Uit een studie met betrekking tot de vlasvezelbereidingsnijverheid in Vlaanderen van 1941 blijkt dat de gemeente 77 zwingelmolens, twee zwingelturbines, twee warmwaterroterijen en tien rootkamers telt met een tewerkstelling van drie strovlashandelaars, twee strovlascommissionarissen, twee vlasnijveraars, tien vlasfabrikanten, twee vlasverwerkers, één botenkoper, één kleine krotendhandelaar, één vlasvezelafvalverhandelaar, twee vlaskafzuiveraars, drie lijnzaadzuiveraars en drie zaailijnzaadhandelaars. In 1943 wordt het roten in de Leie bij wet verboden, waarop men vlakbij

de rivier betonnen roterijen bouwt voor het kunstmatig roten van vlas met verwarmd water. De vlasnijverheid gaat na de Tweede Wereldoorlog sterk achteruit. Toch kent de gemeente na de oorlog een tamelijk sterke industriële expansie, vooral in de sectoren van textiel en (houten) bouwmaterialen. Naar aanleiding van de crisis in de vlasnijverheid en de concurrentie van het vervoer met vrachtwagens wordt het spoorwegstation van Sint-Eloois-Vijve overbodig.

Na de Tweede Wereldoorlog voelt men de noodzaak om een nieuwe sas op de Leie te bouwen, waarvoor er 1 hectare 59 are 88 centiare moet worden onteigend. De nieuwe sluis op de Oude Leiearm wordt volgens het kadaster pas in gebruik genomen in 1961. Sinds 1948 loopt de Gaverbeek gedeeltelijk evenwijdig met de Rijksweg (Gentseweg) en geeft ze uit in de Leie bij de scheiding van Sint-Eloois-Vijve en Zulte.

Vanaf het midden van de 20ste eeuw wordt de dorpskern en de omgeving van de Leie getypeerd door industriële gebouwen die gelegen zijn aan de noord- en westzijde van de kerk. In 1962 bevinden zich in Sint-Eloois-Vijve een weverij, spinnerij, drie vlasfabrieken, een kloddenzwingelarij, twee kunstmatige roterijen, een cichoreidrogerij, een houtzagerij, een looierij, een schoenen- en zeemvellenfabriek, een autocarbedrijf en een reisagentschap. Het goederenverkeer blijft tot in de jaren 1970 op de spoorlijn Ingelmunster-Wielsbeke, terwijl op de lijnen Sint-Eloois-Vijve-Waregem en Waregem-Gaverbeek het goederenverkeer blijft tot in de jaren 1980.

In de tweede helft van de jaren 1970 en in het begin van de jaren 1980 wordt de Leie gekanaliseerd, waardoor de rivier bevaarbaar wordt voor schepen van 1.350 ton. De nieuwe Leiebedding zorgt ervoor dat het dorpscentrum verder van de Leie komt te liggen. Sinds 1 januari 1977 is Sint-Eloois-Vijve, samen met Desselgem, Beveren-Leie, en Waregem, een deelgemeente van Groot-Waregem. De toenmalige burgemeester, Julien André Dejaeghere (burgemeester van 1959 tot 1976), had echter met de steun van de volledige bevolking alles gedaan om de zelfstandigheid van de gemeente te vrijwaren. In 1998 wordt de Expresweg doorgetrokken ten noorden van de Gentseweg en wordt een nieuwe brug over de Leie opgetrokken op de plaats van de ijzeren spoorwegbrug van de verdwenen spoorlijn Anzegem-Tielt. De Expresweg en de nieuwe brug over de Leie moeten het verkeer afleiden van de dorpskernen Desselgem en Sint-Eloois-Vijve.

In 2000 wordt een grenscorrectie toegepast tussen de gemeentes Waregem en Wielsbeke, ten gevolge van de kanalisatie van de Leie in de tweede helft van de jaren 1970 en het begin van de jaren 1980 waarbij bewoners van beide gemeentes geïsoleerd kwamen te liggen in een zestal enclaves. Algemeen wordt de loop van de gekanaliseerde Leie als nieuwe gemeentegrens genomen, behoudens enkele uitzonderingen op grondgebied Wielsbeke. Op de grens van Sint-Eloois-Vijve/Zulte met Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke) wordt ter hoogte van het sluizencomplex in plaats van de nieuwe Leie de nog bevaarbare Oude Leiearm als grens behouden.

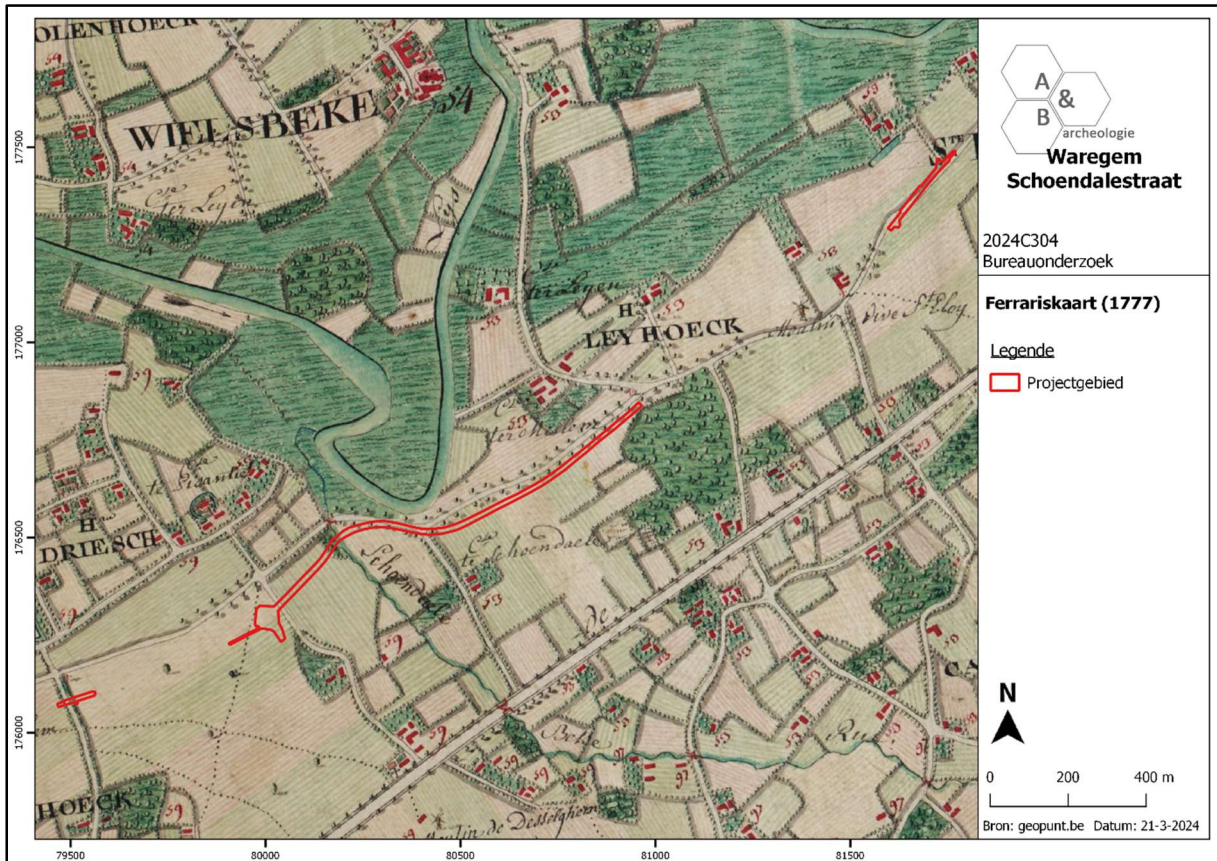
2.4.3. Plangebied (Schoendalestraat)⁸

De Schoendalestraat volgt het traject van een historische weg, mogelijk zo'n 3.000 jaar geleden getrokken over de hoogste kouterruggen. De weg liep langs de rechteroever van de Leie van Kortrijk naar Deinze. In 1956 kwam bij graafwerken een Gallo-Romeinse nederzetting aan het licht tussen de huidige Schoendalestraat en Peter Benoitlaan. De vondsten omvatten een Romeins gebouw met stenen funderingen, talrijke dakpannen, fragmenten met vloertegels en vloerbeton en beschilderde muurpleister in verschillende kleuren.

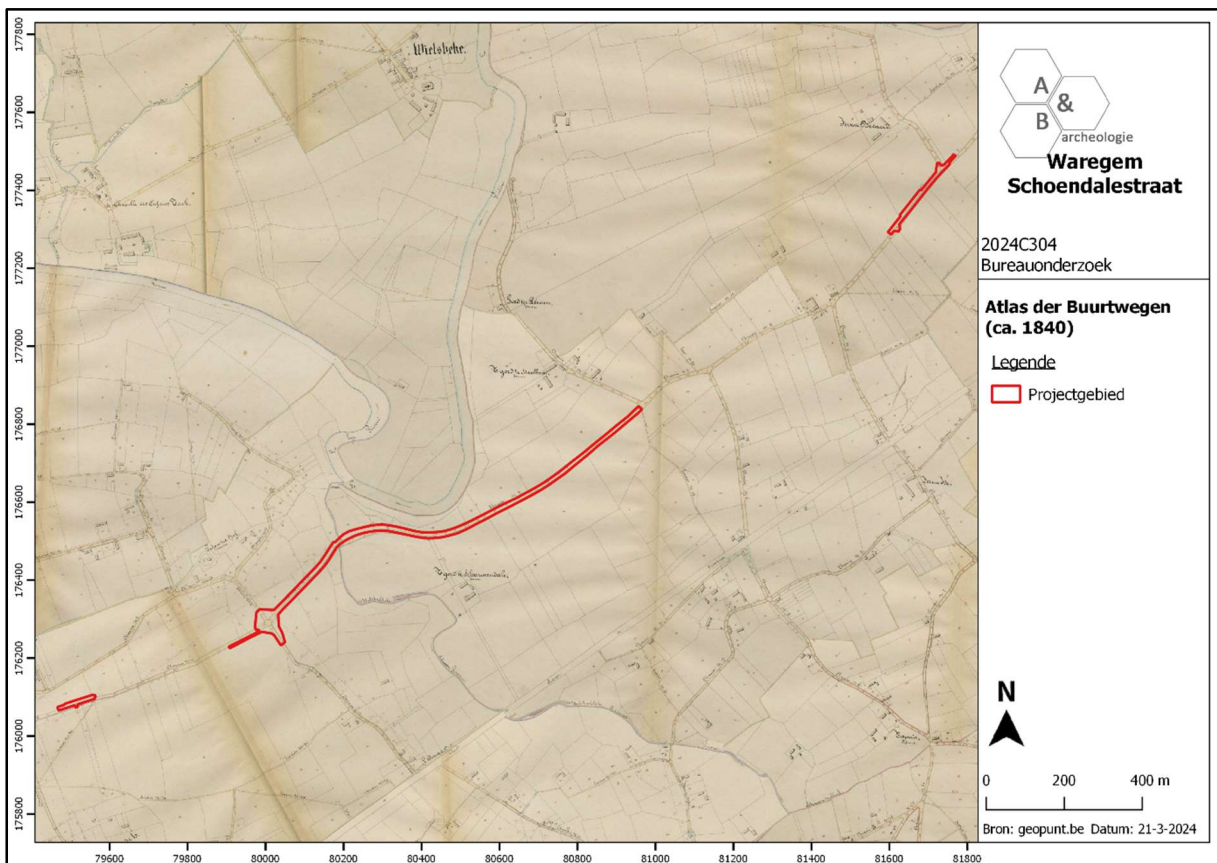
Op de kaart van de heerlijkheid Het Vijve-Ensche, opgemaakt door Louys de Bersacques in 1642, wordt de straat aangeduid als "herstraete van vijfve nar Cortryck", met een weergave van bebouwing aansluitend bij de dorpskern. Op de kaart van het goed "Ter Leyen" van circa 1763 wordt de "Herwegh van Desselghem op Ste Eloys Vyfve" afgebeeld als een met bomen omzoomde weg. Op de kaart van Sint-Eloois-Vijve, opgemaakt door landmeter Cornelis Steur in 1764, wordt de weg omschreven als "oude Herstraete of straete van Curtricke naar Gent". De oudste betrouwbare en raadpleegbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op deze kaart worden de huidige wegen reeds deels weergegeven. Ze kennen echter plaatselijk nog een ietwat afwijkend verloop. Op de kaart van de steenweg Wakken-Sint-Eloois-Vijve, opgemaakt door landmeter A. Lefebvre in 1788, wordt de weg aangeduid als "chemin venant de Beveren et de Desselghem", en op het primitief kadasterplan (circa 1834) als "grand chemin de desselghem". De Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 geeft reeds de huidige situatie weer. Op deze kaart wordt de straat aangeduid als "Chemin n° 2" met als beschrijving "Grooten Heerweg" of "Chemin de Desselghem à Zulte". Op 20 december 1868 wordt de spoorlijn Ingelmunster-Anzegem geopend (registratie in het kadaster in 1869) en kruist de straat ter hoogte van het kruispunt met de Spoorweglaan. Tot in de eerste helft van de 20ste eeuw is de straat nog steeds schaars bebouwd met enkele verspreid gelegen hoeves, zie kaart van het Militair Cartografisch Instituut (1911). Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw verdwijnt het landelijke karakter van de straat geleidelijk aan door het toenemende aantal woningen, onder meer de verkaveling uit de jaren 1970 ten zuidoosten van de straat, tussen de Expresweg en de Moerbosstraat. Op het einde van de 20ste eeuw, vermoedelijk in 1998, wordt de expresweg ten noorden van de Gentseweg aangelegd. Sinds het midden van de 19de eeuw lijkt het tracé van de weg geen grootschalige wijzigingen ondergaan te hebben; wel is sindsdien de straatbedekking uiteraard wel aangepast, is er een riolering onder de straat aangelegd, en is rond 2000 het kruispunt met de Pitantiestraat vervangen door een rotonde.

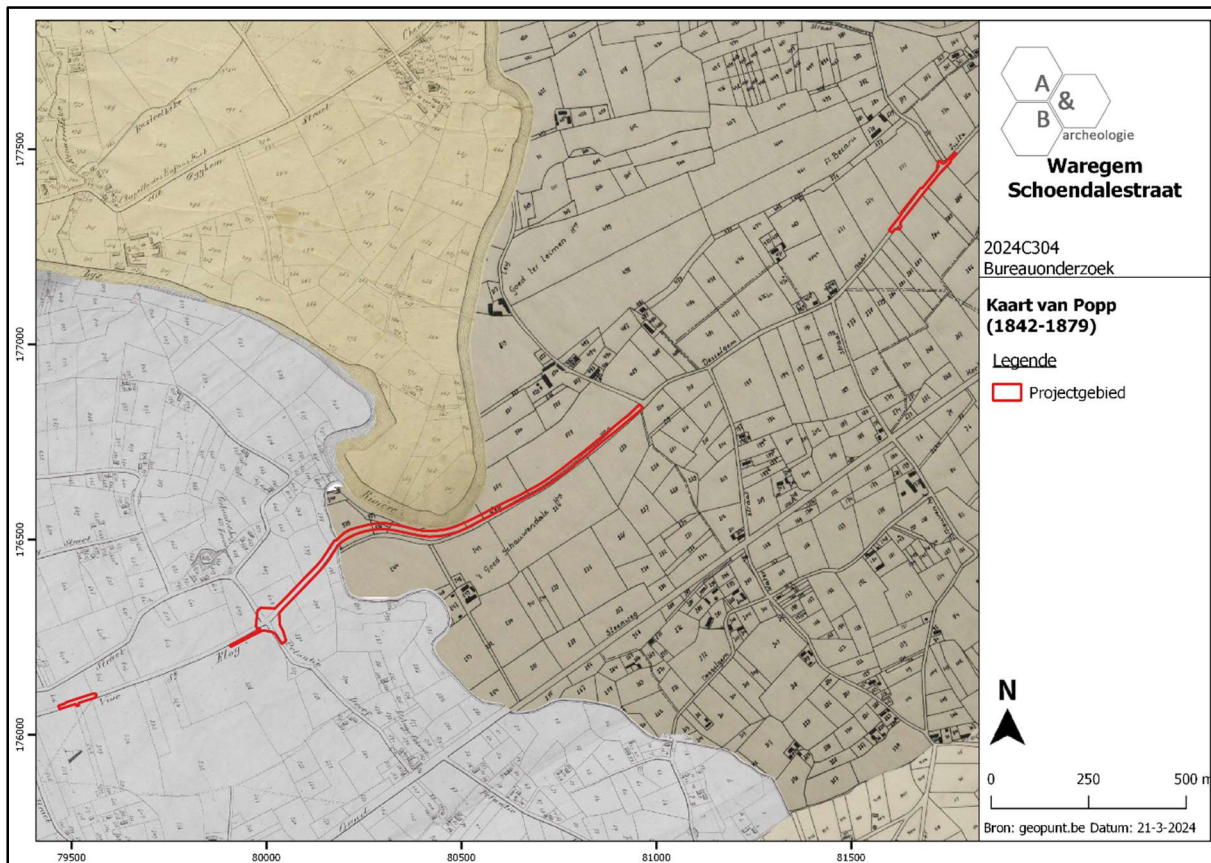
⁸ INVENTARIS   ONROEREND   ERFGOED 2024: Schoendalestraat   (Sint-Eloois-Vijve) [online], <https://id.erfgoed.net/themas/15420> (geraadpleegd op 26 maart 2024).

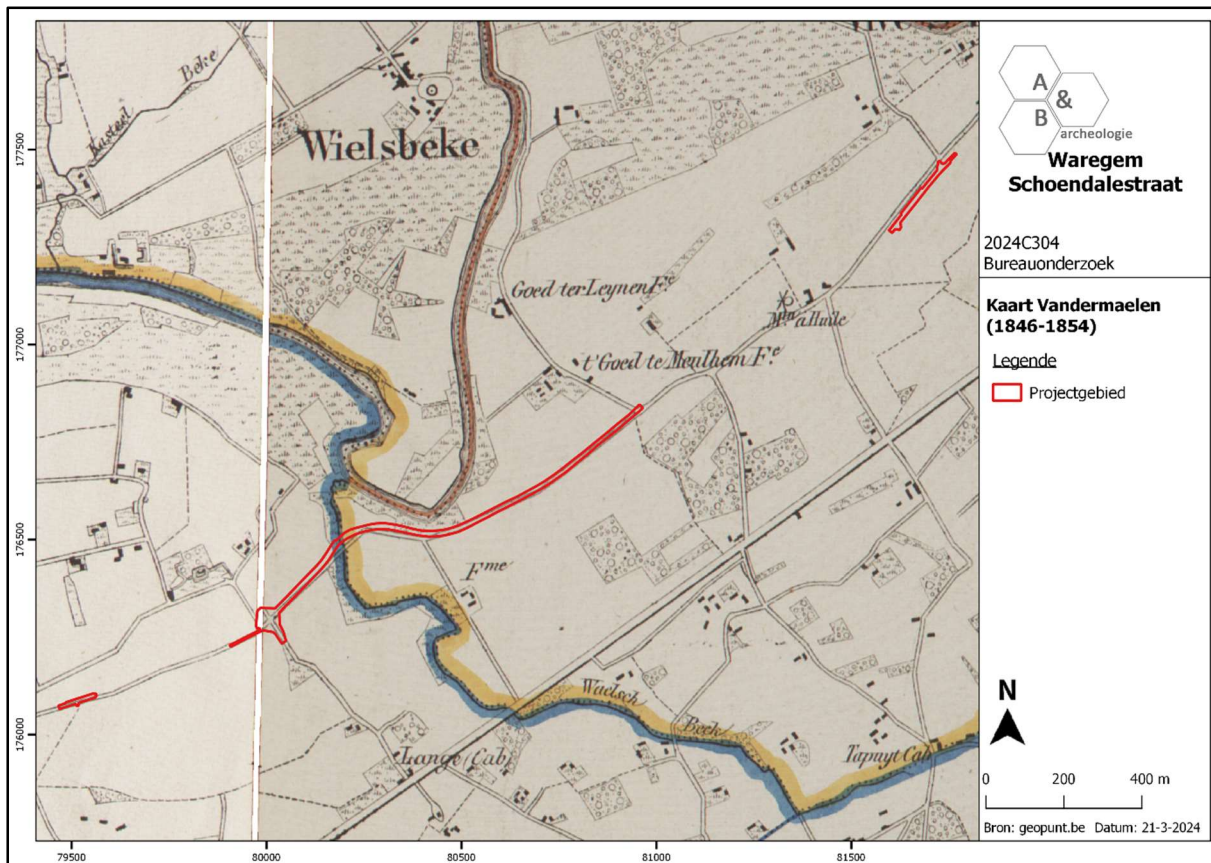
Figuur 22 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

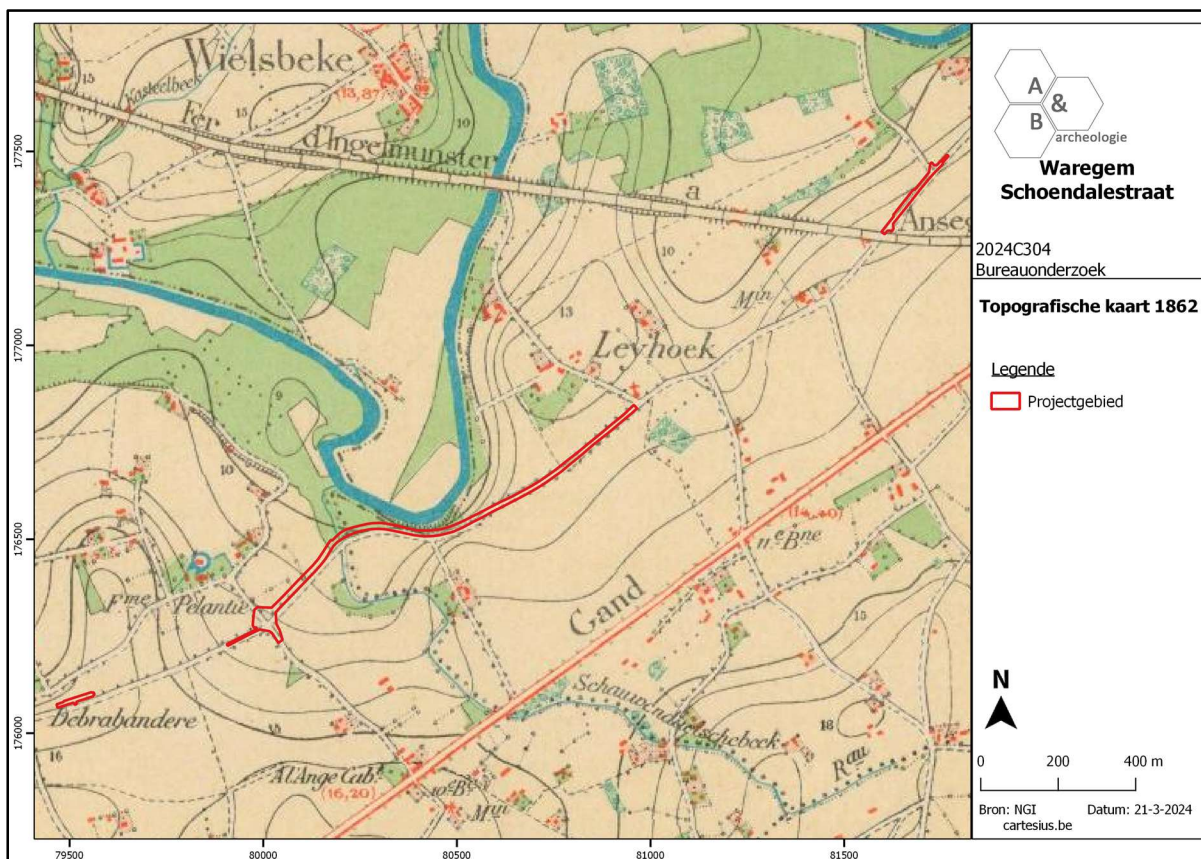
Figuur 23 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

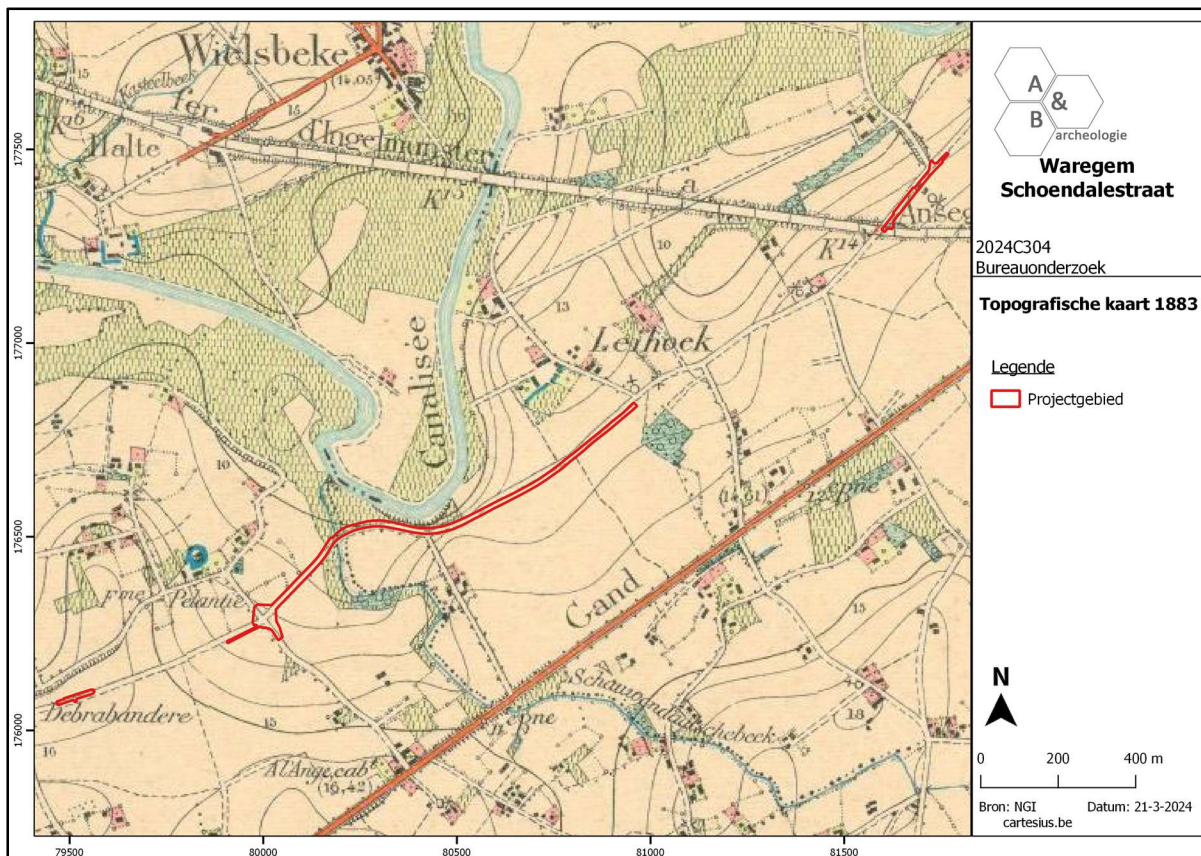
Figuur 24 Uitsnede uit de kaart van Popp met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

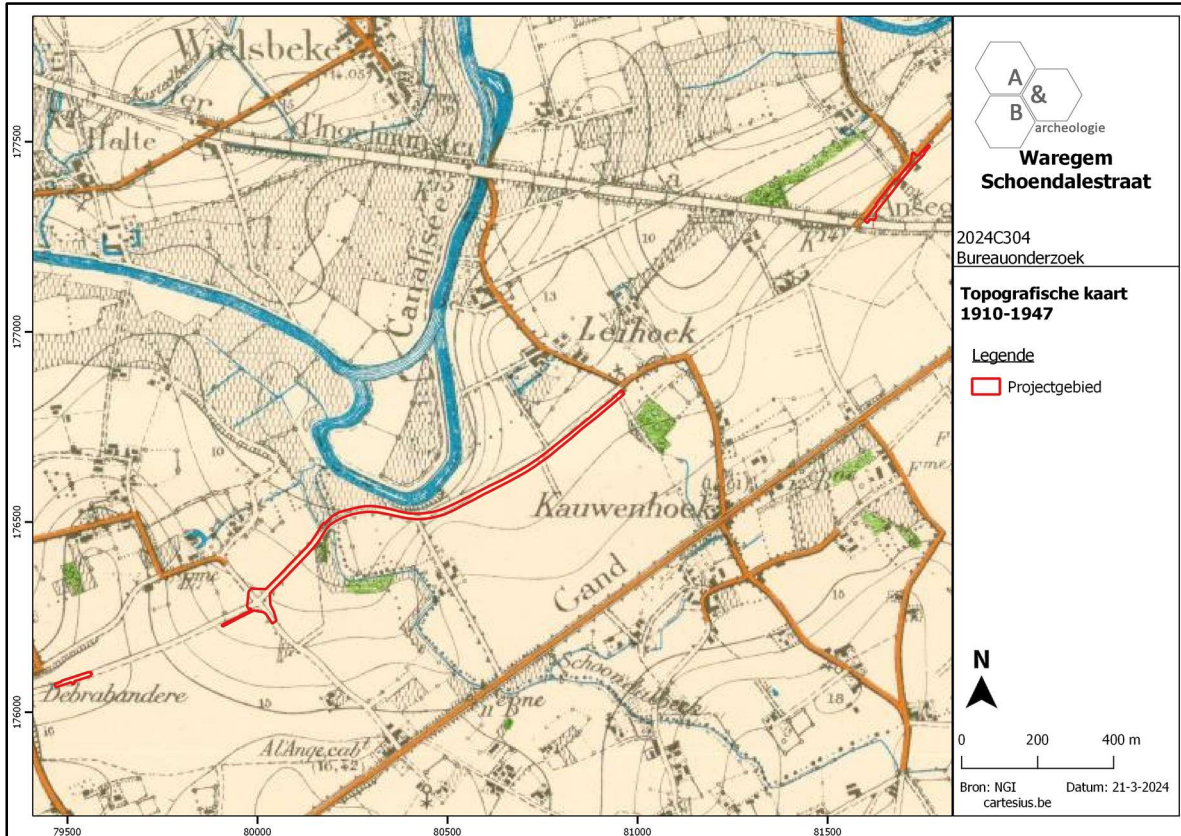
Figuur 25 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

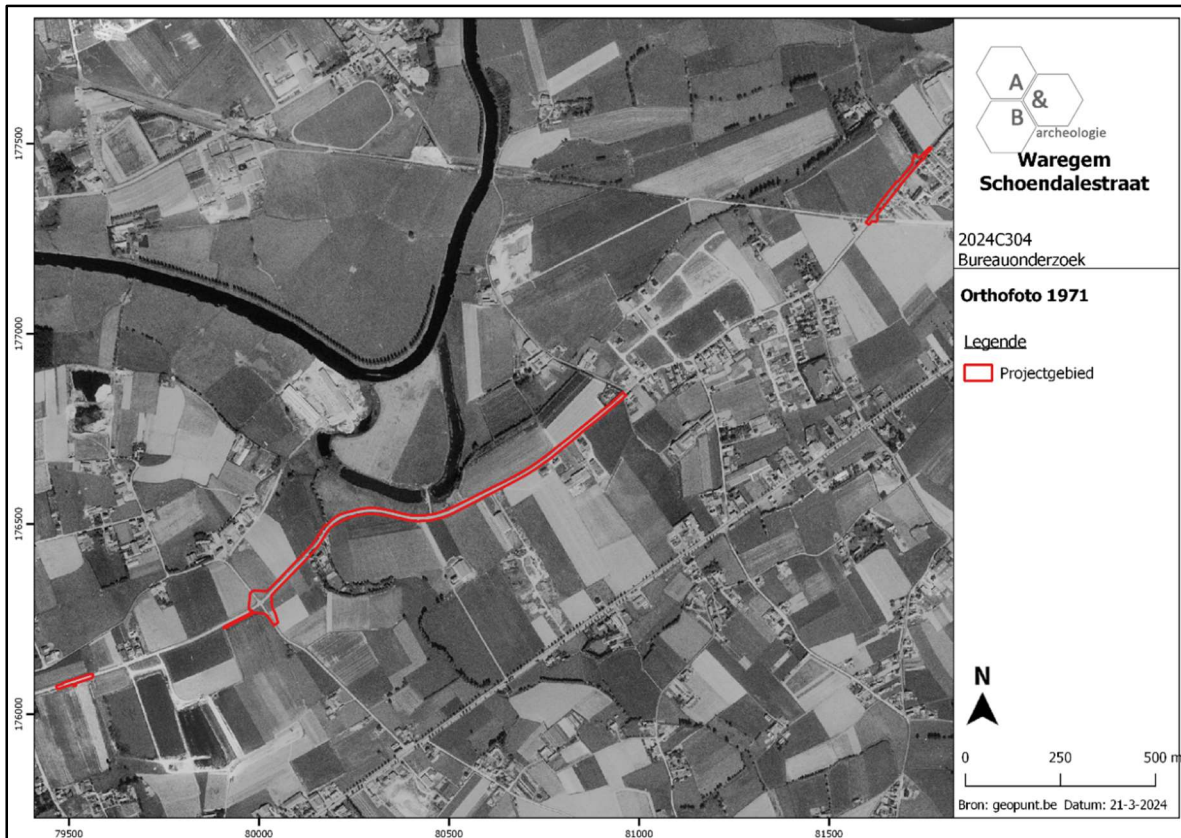
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

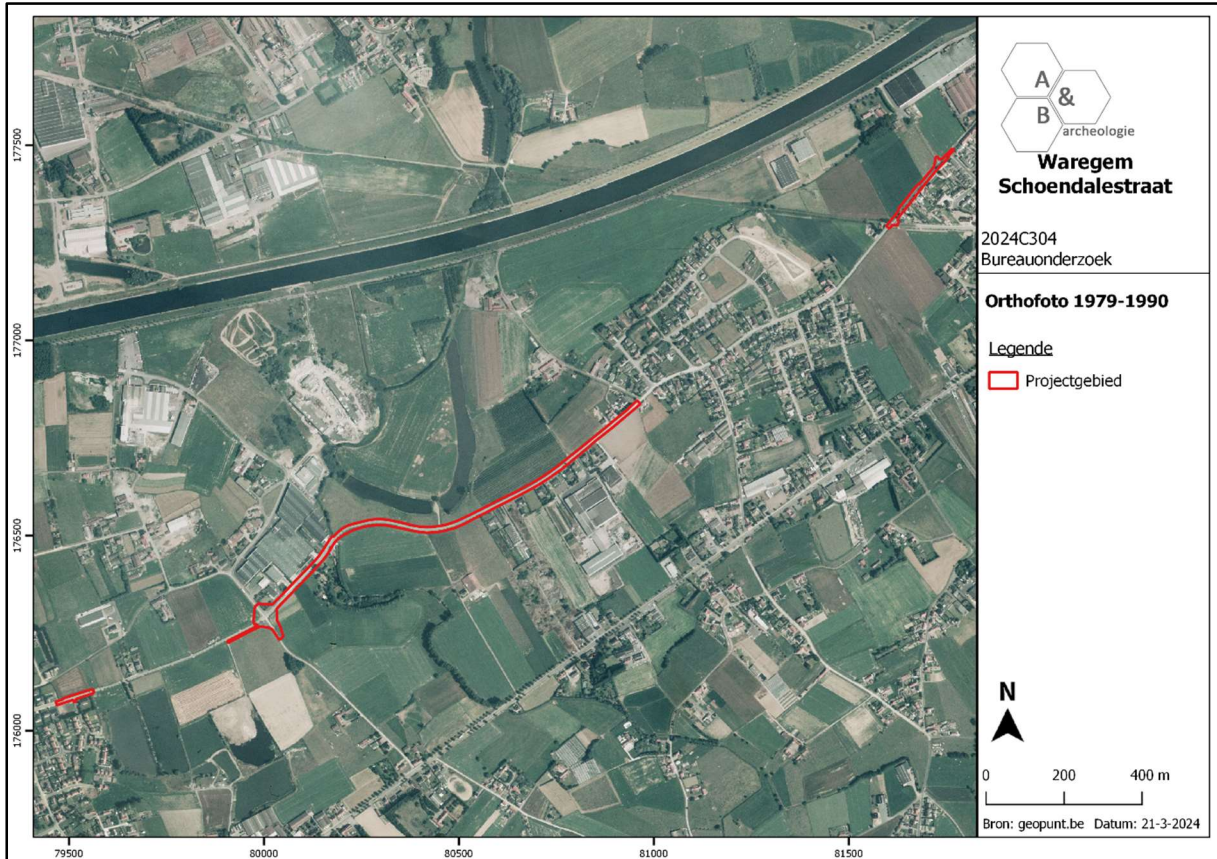
Figuur 27 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

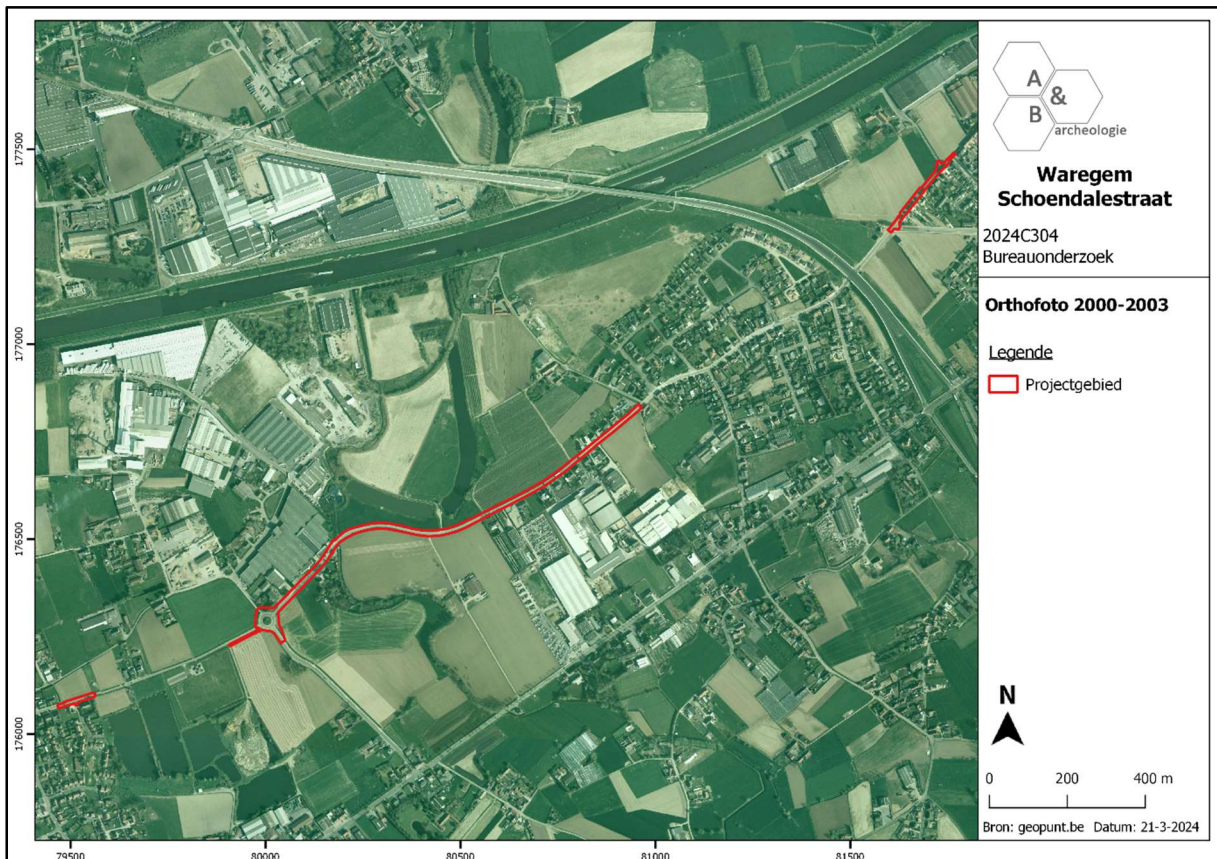
Figuur 28 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910-1947 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

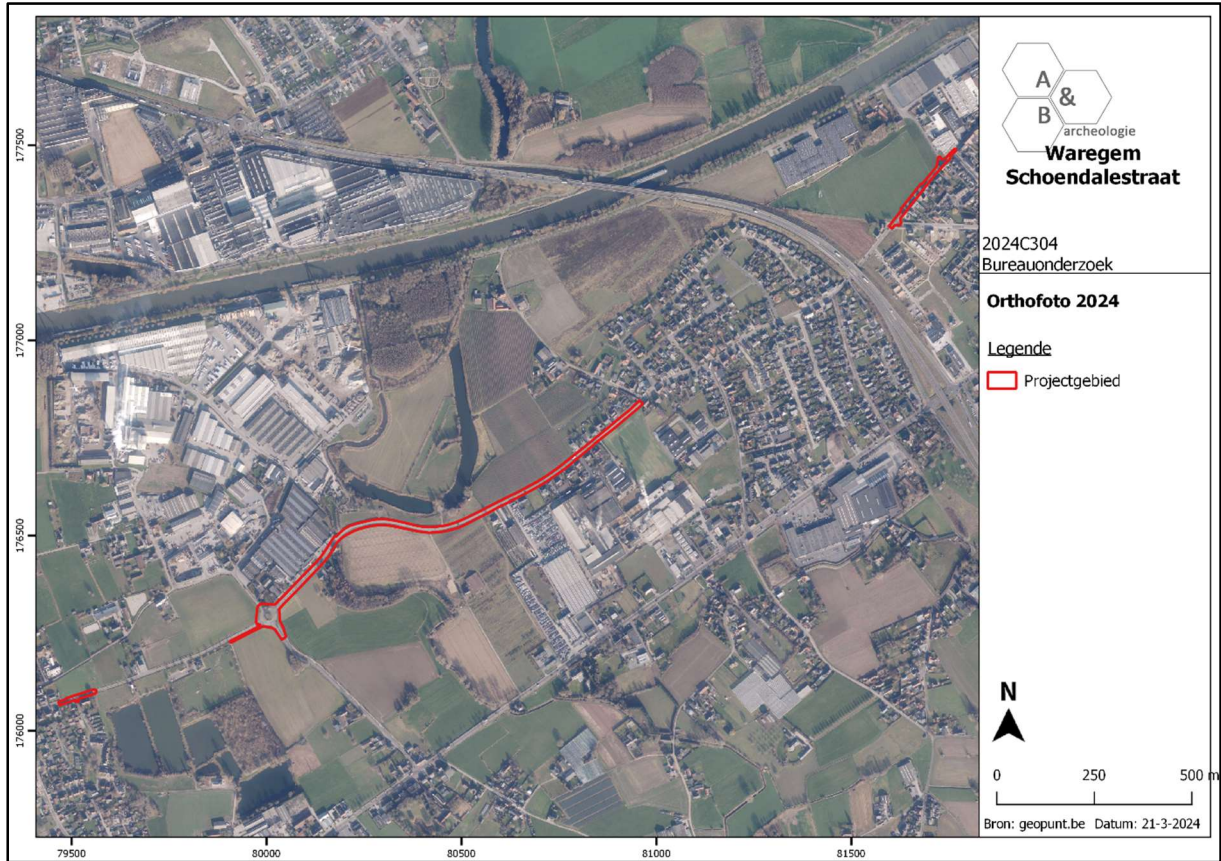
Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

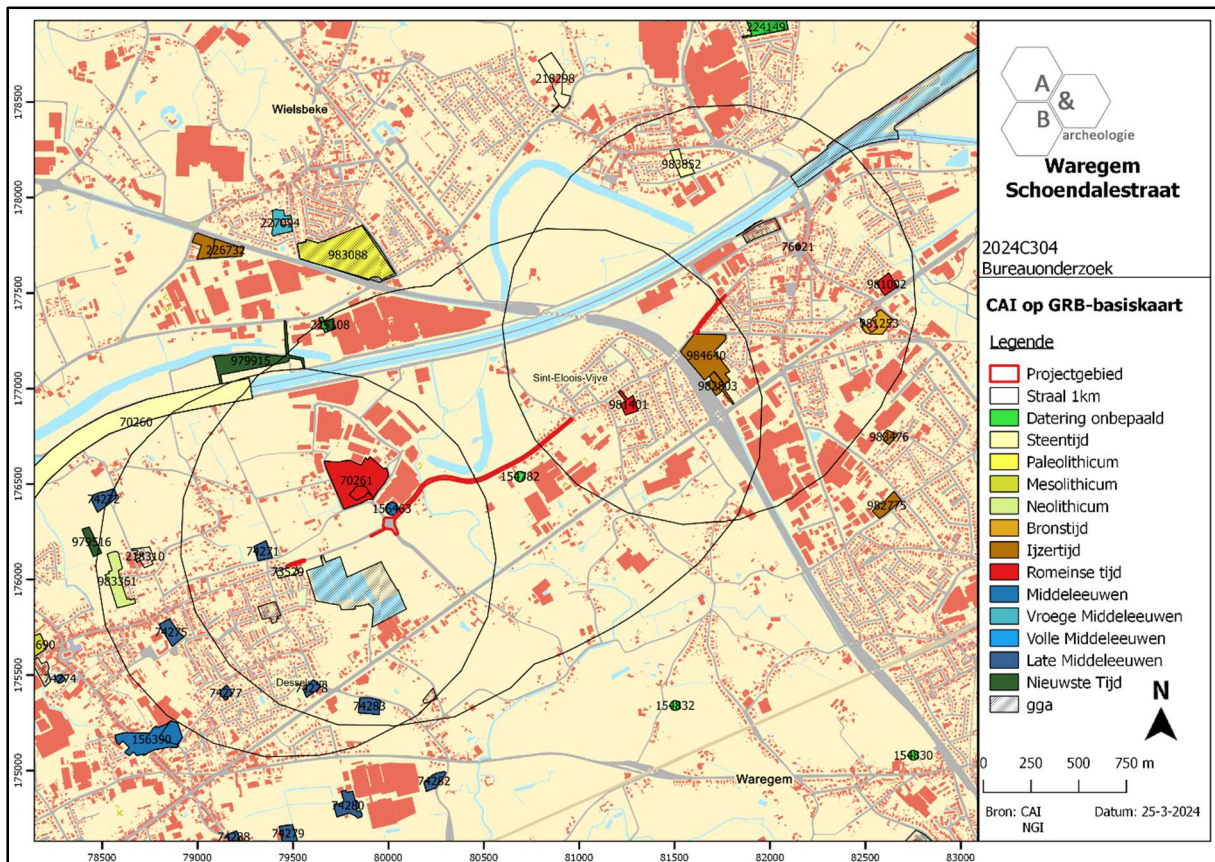

Figuur 31 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

Figuur 32 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2024 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Figuur 33 Uitsnede uit de Inventaris Onroerend Erfgoed ter hoogte van het plangebied (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed; geopunt.be).

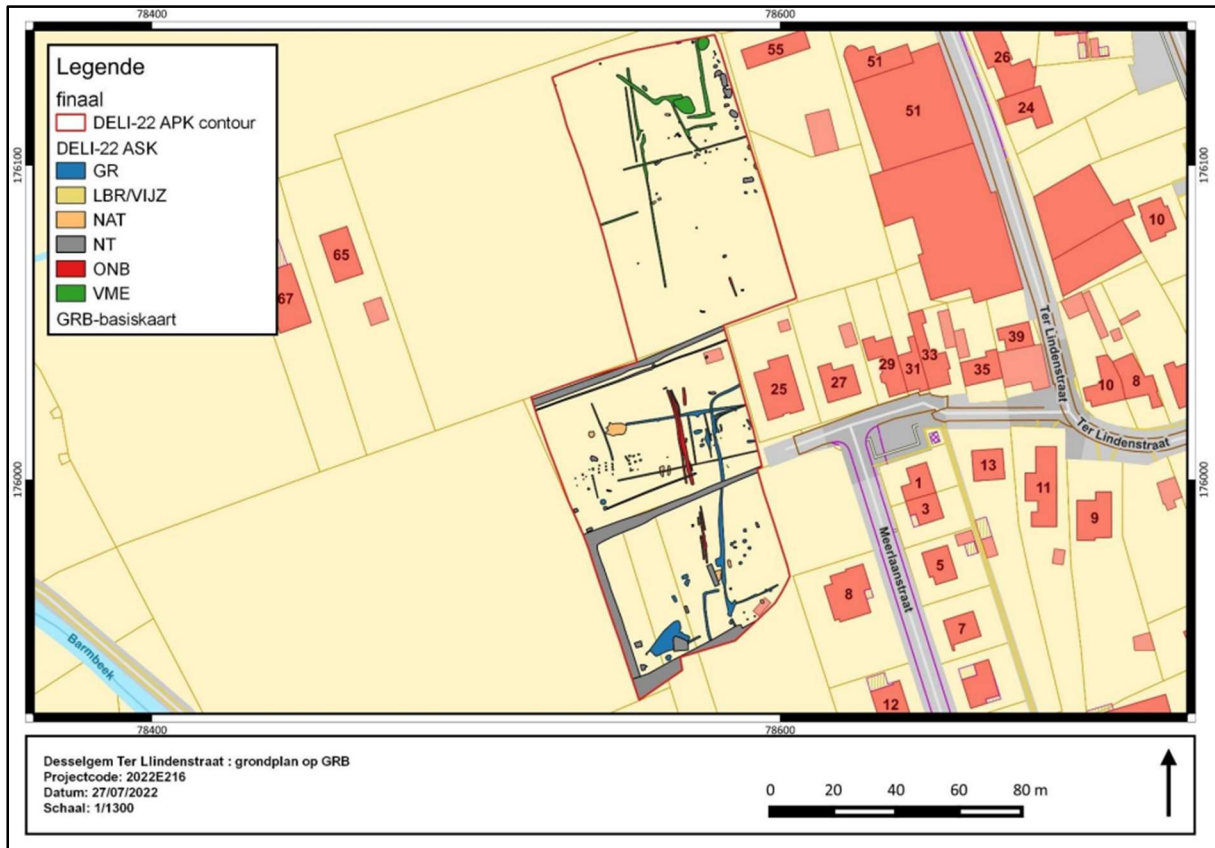
Zowel langs de Schoendalestraat als in de ruime omgeving ervan worden verschillende indicatoren weergegeven op de Centraal Archeologische Inventaris. Het gaat voornamelijk om verschillende archeologische vooronderzoeken en enkele opgravingen, enkele vondstconcentraties aangetroffen tijdens werfinspecties en een aantal historische indicatoren (voornamelijk sites met walgracht).

Ten westen van het projectgebied (deelzone 1) werd ter hoogte van de Ter Lindenstraat in 2017 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door BAAC Vlaanderen (**CAI218310**). Naast enkele subrecente (paal)sporen die te linken zijn aan loodsen van een vlasfabriek die vanaf 1969 op de topografische kaarten weergegeven zijn, werden in de zuidoostelijke hoek van het terrein drie grachten, die waarschijnlijk tot de rand van een woonerf uit de volle middeleeuwen (10de-11de eeuw) behoren, aangesneden. De sporen werden gedateerd op basis van 8 fragmenten handgevormd grijs aardewerk, waarvan één randfragment van een kogelpot, versierd met een wafelvormig radstempelpatroon. Er wordt verondersteld dat de kern van het woonerf echter buiten het onderzoeksgebied ligt en er werd geen verdere opgraving geadviseerd.⁹

⁹ Krug C. et al. 2017.

Nog ten westen, aan de Ter Lindenstraat en de Zomerstraat werd in 2022 een opgraving (**CAI983361**) uitgevoerd door Ruben Willaert NV. Binnen het projectgebied werden sporen en vondsten aangetroffen gaande van de steentijden tot de nieuwste tijd. Verspreid binnen het projectgebied werden tijdens het vlakdekkend onderzoek 17 vuursteen fragmenten ingezameld. Van de 17 fragmenten is slechts één aangepunte geretoucheerde kling aan dewelke een neolithische datering kan worden gegeven. Overige diagnostische stukken zijn afwezig. Binnen het testvakkend onderzoek zijn nog eens extra 9 fragmenten ingezameld. Het betreft afhakingsfragmenten (één ventraal), chips en brokken waarvan in totaal drie zijn verbrand. Elementen die meer kunnen vertellen over een datering zijn afwezig. Tegen een oostelijke putwand werd bij het afgraven een afgetopt urnengraf aangetroffen. Indicaties van bijhorende greppels of andere graven werden niet meer geattesteerd. Op basis van de gegevens kan het spoor in de late bronstijd/vroege ijzertijd geplaatst worden. Verspreid over het zuidelijk deel van het projectgebied zijn een groot aantal sporen aangetroffen die te plaatsen zijn in de Romeinse periode. Hierbinnen zijn twee duidelijke fasen aanwezig, met een eerste fase centraal in het gebied. Het is alsnog onduidelijk of het hier gaat om twee verscheidene erven of een uitbouw op een reeds bestaand erf. De kern van de nederzetting(en) bevindt zich buiten de oostgrens van het projectgebied onder de bestaande bewoning. Een eerste erfzone van een 60 op 30 m tekent zich af centraal in het projectgebied, heeft een lichte NO-ZW oriëntatie en wordt gevormd door greppels/grachten, twee structuren, kuilen en paalsporen. Het kan op basis van het vondstmateriaal geplaatst worden rond het begin van de Flavische periode (50-69 n.Chr). Een tweede, jongere, fase binnen het Gallo-Romeins geheel werd geattesteerd in het zuidelijk deel van het projectgebied. Tegen de oostelijke grens bevindt zich een erfsysteem met aftakkingen. Hierbinnen werd een vierpalige spieker en een handvol kuilen aangetroffen. Op basis van het weinige vondstmateriaal kan een datering in de tweede helft van de 1ste eeuw n.Chr worden vooruitgeschoven. Een vijftal sporen kunnen niet direct gelinkt worden aan de eerste of de tweede erfzone ondanks hun Gallo-Romeinse datering. Het betreft een kuil, een grote extractiekuil alsook drie brandrestengraven. In één hiervan werden twee sterk gefragmenteerde grafgiften geattesteerd in de vorm van een handgemaakte pot en een reducerend gedraaid bekertje. Het kan geplaatst worden in de 2de-3de eeuw op basis van de weinig vormelijke diagnostische kenmerken. In de loop van de volle middeleeuwen worden de terreinen opnieuw in gebruik genomen. In het noordelijk deel van het projectgebied konden een handvol greppels, kuilen en een waterput geattesteerd worden. De waterput was opgebouwd uit vier aangepunte eikenhouten palen op de hoeken met hiertegen horizontale planken. Sommige hiervan waren herbruik. In combinatie met het vaatwerk uit de aanlegtrechter kan besloten worden dat de waterput ergens in de tweede helft van de 10de en het begin van de 11de eeuw (950-1025 n.Chr) is aangelegd. De waterput is in het tweede kwart van de 11de eeuw in onbruik geraakt en opgeheven na recuperatie van de aanwezige bekisting. Het dendrochronologisch onderzoek toont echter het gebruik van hout dat geveld is in het begin van de 9de eeuw. Op de vulling van de waterput is ook onderzoek gebeurd op macroresten, pollen en diatomeeën. De vegetatie in de omgeving van de site bestond voor een belangrijk deel uit grasland. Het bosareaal was beperkt en er zijn geen indicaties van heidegronden. Er zijn wel zaden van bomen (vooral haagbeuk) gevonden. Mogelijk gaat het om een geïsoleerde boom in de buurt van de waterput. Verder zijn er in het pollenspectrum aanwijzingen voor verstoorde grond en graanteelt.

Verspreid over het terrein bevinden zich een beperkt aantal sporen die een jongere datering hebben dan de rest zoals hierboven beschreven. Ze kunnen geplaatst worden in de nieuwe en nieuwste tijd.¹⁰

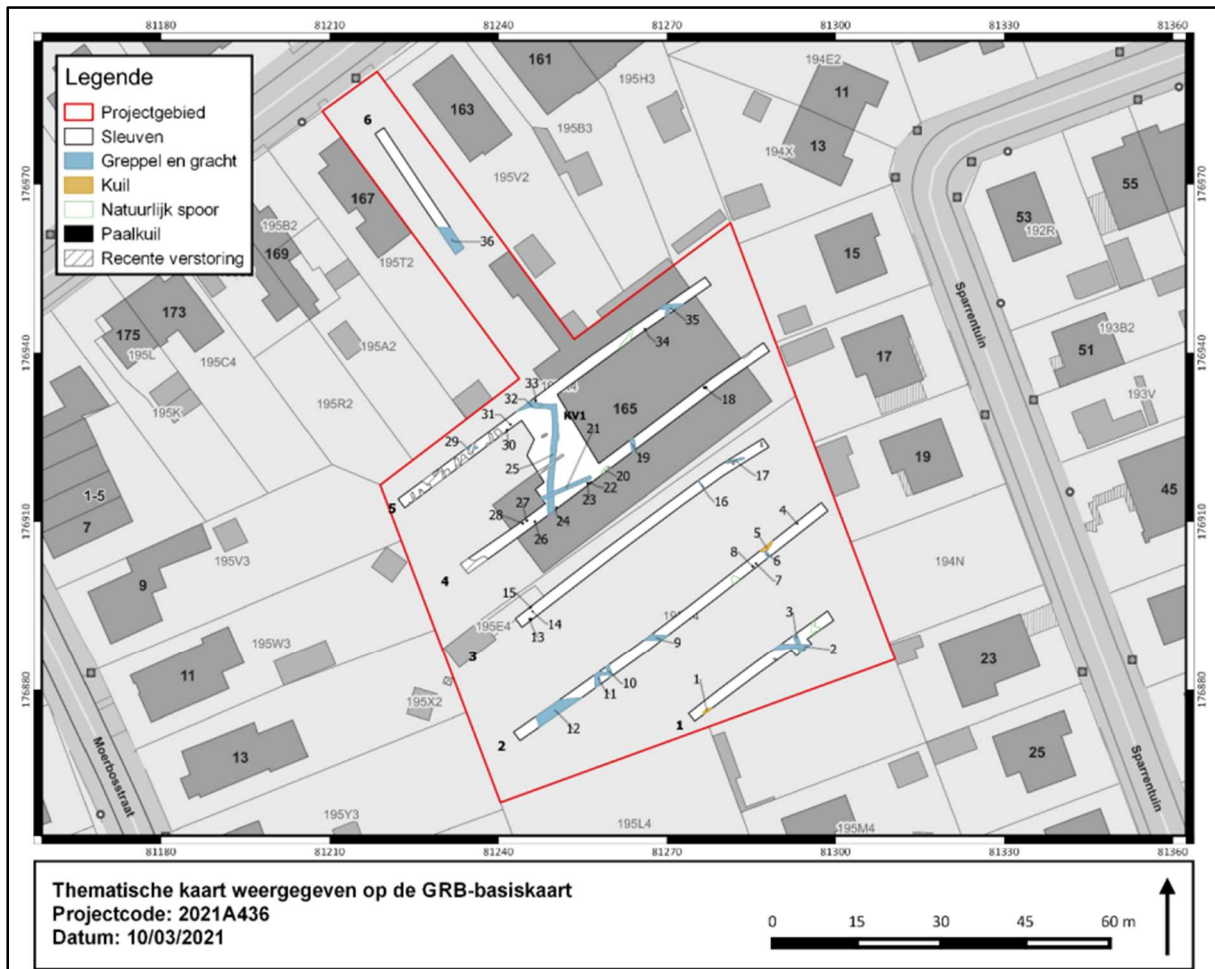

Figuur 34 Algemeen sporenplan op het GRB van de opgraving aan de Ter Lindenstraat (bron: Deconynck J. 2022. Pg. 71, Figuur 60).

Centraal oostelijk werd in 2021 langs de Schoendalestraat een vooronderzoek (**CAI981401**) uitgevoerd door Ruben Willaert NV. Uit het landschappelijk bodemonderzoek is gebleken dat er geen goed bewaard bodemprofiel aanwezig was. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden 36 archeologisch relevante sporen geregistreerd. Daarnaast werden ook enkele natuurlijke sporen en recente verstoringen aangetroffen. De archeologische sporen betreffen greppel- en grachtsegmenten, kuilen en paalkuilen. In het rapport wordt verondersteld dat de sporen geen deel uitmaken van plattegronden of configuraties die kunnen wijzen op bewoning of een uitgebreide activiteitenzone binnen het projectgebied.¹¹ Er werd nochtans een vrij aanzienlijke hoeveelheid vondsten aangetroffen die wijzen op een Romeinse bewoningscomponent. Er werd geen verdere opgraving geadviseerd.

¹⁰ Deconynck J. et al. 2023.

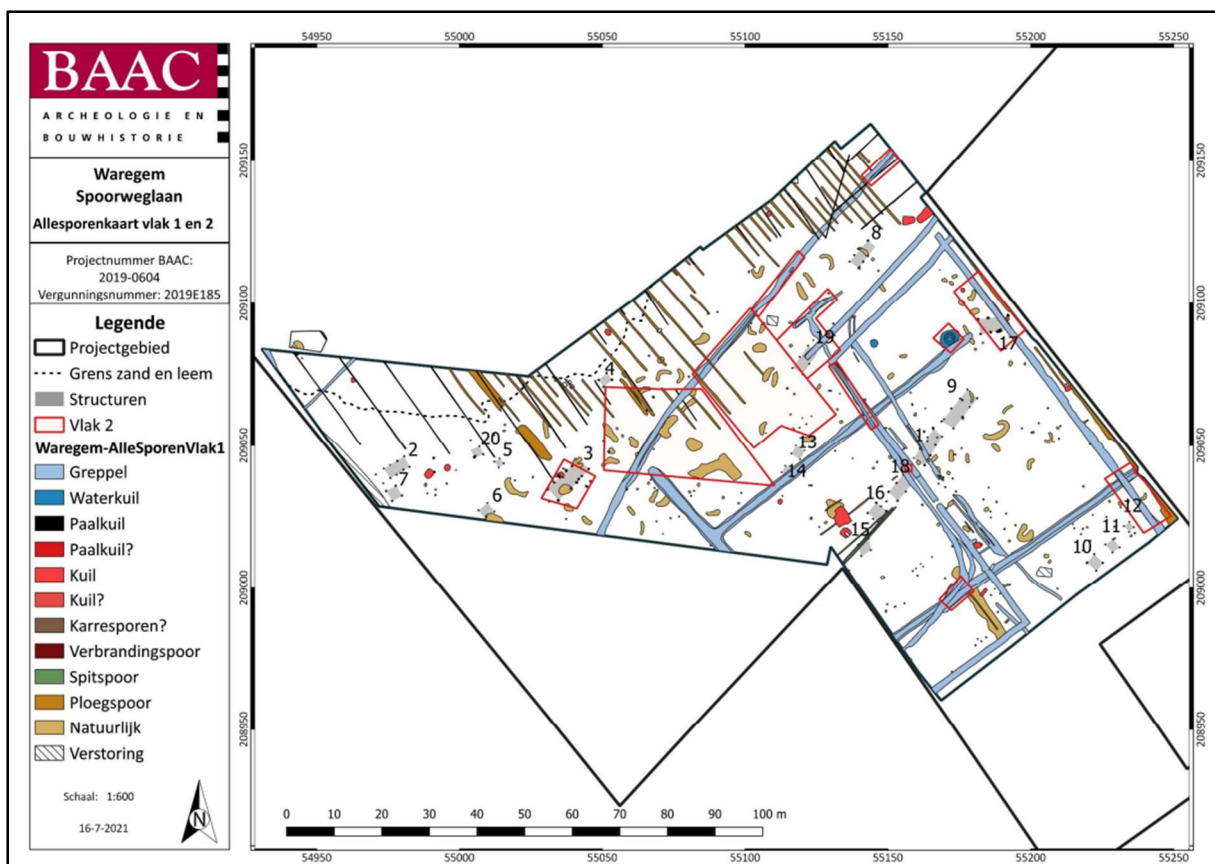
¹¹ Van Esbroeck T. 2021.

Figuur 35 Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek aan de Schoendalestraat (bron: Van Esbroeck T. 2021. Pg. 30 Fig. 22).

Nog centraal oostelijk, op relatief korte afstand van voornoemd onderzoek werd in 2019 een opgraving uitgevoerd door BAAC Vlaanderen aan de Routehuisstraat-Spoorweglaan (**CAI984640**). De archeologische opgraving werd opgelegd doordat bij een voorafgaand archeologisch vooronderzoek (bureaustudie en proefsleuvenonderzoek) werd vastgesteld dat er een behoudenswaardige vindplaats aanwezig was binnen het plangebied. Zoals verwacht heeft de opgraving sporen opgeleverd uit de ijzertijd. Er werden 20 structuren gereconstrueerd. Het gaat voornamelijk om bijgebouwen, maar ook om een mogelijk hoofdgebouw. Op basis van vijf ¹⁴C-dateringen en de studie van het handgevormd aardewerk kan geconcludeerd worden dat de ijzertijdnederzetting te dateren valt in de 6de en begin van de 5de eeuw voor Chr. Een belangrijke context betreft een waterkuil, die op basis van een ¹⁴C-datering op een stuk hout op de bodem gedateerd kon worden in de periode 540-390 v. Chr. Uit het pollenonderzoek van twee lagen is gebleken dat de nederzetting zich situeerde in een bosrijk landschap. Lichtminnende soorten zoals hazelaar, eik, berk en els laten zien dat de bossen een relatief open karakter hadden. Tijdens de gebruiksperiode van de waterkuil was waarschijnlijk sprake van een extensieve bosexploitatie. Interessante vondsten betreffen een slingerkogel en stukken moerasijzererts. De slingerkogel kan (met enige voorzichtigheid) bestempeld worden als de oudste slingerkogel van Vlaanderen. In de waterkuil zijn enkele stukken moerasijzererts aangetroffen, waarvan enkele sporen van verhitting vertonen. De functie van de

stukken moerasijzererts is nog onduidelijk. Een hypothese is dat het moerasijzererts gebruikt werd om kleurstoffen van te maken. Een opmerkelijk spoor is een greppelsysteem, dat mogelijk in de Romeinse periode te dateren valt. Een datering is niet duidelijk wegens het zeer weinige vondstmateriaal. Op basis van enkele scherven van Romeins aardewerk en de aanwezigheid van oversnijdingen is het duidelijk dat de greppel jonger is dan vroege ijzertijd en ouder dan de volle middeleeuwen. Er zijn ook enkele vuursteenvondsten gedaan die informatie verschaffen over de oudste perioden. Op basis van techno-morfologische kenmerken konden veertien vondsten geplaatst worden in het laat-paleolithicum. Een culturele toewijzing van de vondsten kan vooralsnog niet worden gemaakt wegens het ontbreken van kenmerkende artefacten. Enkele granaatinslagen uit de Eerste Wereldoorlog vervolledigen het archeologisch verhaal van de site.¹²

Figuur 36 Allesporenkaart van de opgraving aan de Spoorweglaan (bron: Bakx. R.C.A. 2021. Pg. 32, Plan 8.).

Een kleiner aansluitend terrein werd in 2020 door ABO NV onderzocht (CAI982803 en 983381). In totaal werden er 15 archeologische sporen geregistreerd en in detail onderzocht. De aangetroffen sporen kunnen gerelateerd worden aan vier chronologische perioden, nl. de (late?) ijzertijd - Romeinse periode, volle en/of late middeleeuwen en postmiddeleeuwen. Uit de stratigrafie kan worden opgemaakt dat een deel van de sporen reeds zwaar beschadigd was, aangezien het projectgebied gekenmerkt is door de afwezigheid of zware beschadiging van de B-horizont als gevolg van intensief landbouwactiviteiten (diepploegen). Dit verklaart wellicht waarom enkel de dieperliggende sporen (diepe kuilen, greppels) een vrij goede bewaring kennen en kleine kuilen met

¹² Bakx R.C.A. 2021.

een ondiepe vulling (veelal paalkuilen) een slechtere bewaring kennen. Het uitgevoerde archeologisch onderzoek heeft interessante resultaten naar voren gebracht, zeker in associatie met de eerder uitgevoerde aanpalende opgraving aansluitend in het noorden bij het onderzoeksgebied. De aangetroffen greppels, de geïsoleerde paalkuil en de beide mogelijke voorraadkuilen kunnen naar analogie met de opgravingsresultaten van de zone onmiddellijk ten noordoosten van het onderzoeksgebied in verband gebracht worden met een gedeelte van een vierkante enclosure. Uit de volle en late middeleeuwen stammen ook greppelstructuren die wellicht eerder met landindeling dan met erfstructuren te maken hebben.¹³

Ook op iets ruimere afstand, ca. 1km ten noordoosten en oosten van deelzone 3 werden enkele archeologische (voor)onderzoeken uitgevoerd.

Ter hoogte van de Vijfseweg en de Schoendalestraat werd in 2020 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove NV (**CAI981253**). Uit het landschappelijk booronderzoek werd duidelijk dat er relatief gave bodemprofielen aanwezig zijn. Er waren geen directe indicatoren voor de aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Het proefsleuvenonderzoek bracht elf archeologische sporen/structuren, bestaande uit een gracht, drie greppels, twee kuilen en vijf paalsporen aan het licht. In het noordelijke deel van het projectgebied werden enkele paalkuilen aangetroffen, vermoedelijk gerelateerd aan een gebouwstructuur, met name een vierpalige spieker. Het oostelijke deel van het terrein bracht de meeste sporen aan het licht. In dit gebied werd mogelijk de grens van een bewoningsareaal of zone met andere functie aangesneden, daterend tussen de late bronstijd en Romeinse periode. Een vaag en ondiep lijnspoor en een paalspoor konden, op basis van o.a. hun vulling, niet aan de andere sporen in deze zone gelinkt worden. De aangetroffen (post)middeleeuwse gracht in het oosten van het projectgebied is mogelijk een restant gerelateerd aan de wegenis (of een voorloper) die door het projectgebied liep, deze weg werd waargenomen op de historische kaarten vanaf de Ferrariskaart tot en met de Poppkaart. Een van de kuilen is recent. Er werd geen verdere opgraving geadviseerd.

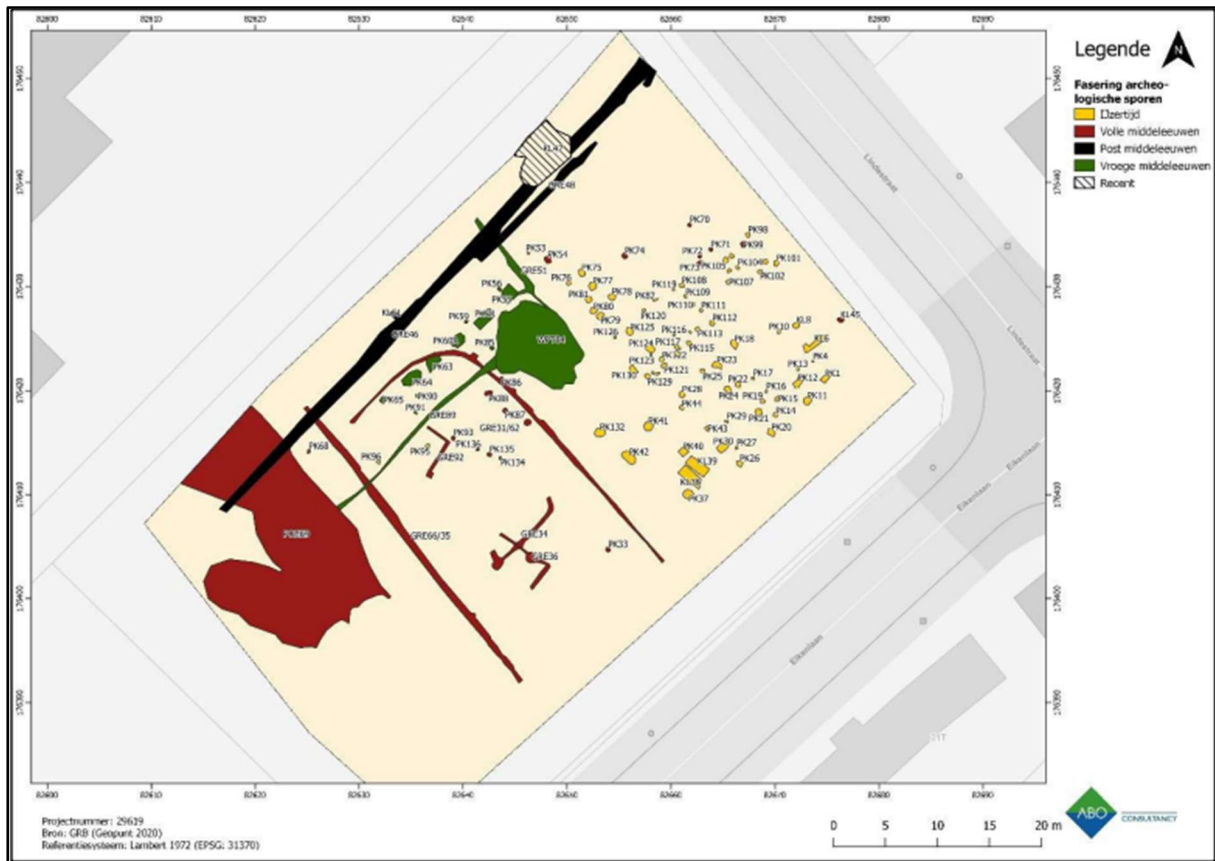
Net ten noorden hiervan werd naar aanleiding van de bouw van een commercieel pand een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (**CAI981002**) door BAAC Vlaanderen BV. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zijn vrij beperkt wat archeologische sporen betreft. In het noordoosten van het plangebied werden enkele kleine greppels aangetroffen, en een lokale depressie die waarschijnlijk natuurlijk van aard is. In het zuidoosten van het plangebied werd enkel een kuil die geïnterpreteerd werd als mogelijke granaatinslag en een greppel die mogelijk recent is aangetroffen. Het vondstmateriaal dat bij dit onderzoek werd aangetroffen is zeer beperkt en vertoont een hoge fragmentatie en verwerking. Algemeen gaat het om drie contexten Romeinse bouwkeramiek en twee contexten aardewerk uit de late middeleeuwen. Slechts één context is afkomstig uit een spoor, namelijk één van de greppels die in het noordoosten van het plangebied werd aangetroffen. Het overige vondstmateriaal is ofwel afkomstig uit de verweringshorizont (die sterke bioturbatie vertoonde), ofwel uit een laag die als verstoord werd geïnterpreteerd. Het vondstmateriaal leverde dus weinig informatie op omtrent de aangetroffen sporen, het is louter een indicatie voor menselijke aanwezigheid ter hoogte van het plangebied in de Romeinse periode en de late middeleeuwen.

---

¹³ Pype P. et al. 2021.

Ter hoogte van **CAI983476** aan de Bilkhagelaan werd in 2022 een vooronderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove NV. Het landschappelijk bodemonderzoek duidde op de aanwezigheid van een licht aangetaste postpodzol bij boringen B1 en B3. De oorspronkelijke oppervlakkig ontwikkelde E-horizont werd door de tuinenaanleg en humeuze aanrijking verweerd en verstoord. Deze verstoring blijft echter aan de toplaag beperkt. Deze boringen tonen een bijzonder bodemtype binnen het onderzoeksgebied en, gezien het type verstoring, duiden op een sterk steentijdpotentieel. Boring B4 toont een matig ontwikkelde bodemopbouw en gezien de verstoringsgraad (beperkt aan de Ah-horizont) kan deze boring als matig gepreserveerd beschouwd worden. In het geheel toont het onderzoeksgebied een atypische en quasi-intacte bodemopbouw, met uitzondering van boring B2 waar een A-C bodemopbouw zichtbaar is. Bij het verkennend archeologisch booronderzoek werden geen directe indicatoren voor de aanwezigheid van een steentijd artefactensite (lithische artefacten of verkoolde hazelnootschelpen) aangetroffen. Het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem bracht zes archeologische sporen aan het licht, namelijk vier greppels en één (mogelijk twee) kuil(en). Enkel de kuil S7 bevatte vondstmateriaal die deze in de metaaltijden situeert. De greppels bevatten geen vondstmateriaal en bleven ongedateerd. Ook hier werd geen verdere opgraving geadviseerd.

Aan de Eikenlaan werd in 2020 na een positief proefsleuvenonderzoek een terrein onderzocht door middel van een opgraving door ABO NV (**CAI982775**): In totaal werden 135 archeologische sporen geregistreerd en in detail onderzocht. De aangetroffen sporen kunnen gerelateerd worden met een viertal fasen. De aangetroffen sporen die met de late ijzertijd kunnen geassocieerd worden betreffen uitsluitend een concentratie van clusters paalkuilen gesitueerd in het uiterste zuidoosten van het onderzoeksgebied wijzend op verschillende woon- en utiliteitsstructuren. Tot de Karolingische periode behoren enkele greppelconfiguraties die in verband te brengen zijn met erfindeling, een opvallende rij omvangrijke paalkuilen met paalkern, en een boomstamwaterput. Voor wat de volmiddeleeuwse sporen betreffen is er de aanwezigheid van een nieuw gecreëerde erfindeling, waarbij de structuren uit de Karolingische periode werden opgegeven. Binnen de erfafbakening wijzen een kleine houtbouw op een mogelijke zespostenspieker en kunnen enkele interne greppelconfiguraties mogelijk in verband gebracht worden met veekralen. Het lijkt er in ieder geval op ter wijzen dat het accent voor de tweede fase meer gericht is op een mogelijke veehouderij. Tenslotte vallen er nog een paar greppelstructuren te vermelden uit de postmiddeleeuwen langsheen de noordelijke rand van het onderzoeksgebied. Op basis van het steelpanfragment kan de opvulling in de volle 16de-17de eeuw gedateerd worden.

Figuur 37 Algemeen faseringsplan van het onderzoek aan de Eikenlaan, met aanduiding van de sporen (Bron: Pype, P. 2023. Pg. 20 Fig. 7).

Ook ten noorden, aan de overzijde van de Leie, werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd (CAI983852). Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft in beperkte mate indicaties opgeleverd voor een steentijd artefactenvindplaats. Het gaat om 1 positieve boring, waar 1 chip werd gevonden die met zekerheid aan vuursteenbewerking kan gelieerd worden terwijl ter hoogte van een tweede boorpunt een fragment werd opgeboord waarvan de interpretatie als artefact twijfelachtig blijft. Beide vondsten bevinden zich in een zone waar een B-horizont bewaard is. Tijdens het waarderend archeologisch booronderzoek werd op slechts 1 boorlocatie een artefact aangetroffen, het betreft een chip in vuursteen. Op basis van het lage vondstenaantal en de afwezigheid van clustering, is de verwachting op gaaf bewaarde steentijdvindplaatsen bijgesteld naar laag. Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek in het noordelijke deel van het plangebied de oorspronkelijke bodemopbouw reeds deels verstoord te zijn door hellingserosie. De sporendensiteit in deze noordelijke zone was laag en bestond hoofdzakelijk uit ondiepe greppels die parallel met het tracé van de Rijksweg liepen, of die haaks op de huidige perceelindeling lagen. Rondom de greppels van proefsleuf 6 kwam een aardewerkcluster aan het licht. Deze cluster bestond uit chronologisch zeer heterogeen materiaal uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Het materiaal dat in deze zone werd gerecupereerd betrof versmeten oppervlaktemateriaal dat met het colluvium hellingsafwaarts is mee gemigreerd. Het zegt dus helaas niets over de datering van de aangetroffen sporen zelf. Verder werden nog een twee net naast elkaar liggende paalkuilen in de noordelijke zone herkend en centraal een rechthoekige kuil. De sporen lijken echter geïsoleerd in de sleuf te liggen.

Vondstmateriaal is totaal afwezig in en rond de paalsporen. Uit de kuil werd wel een scherp Romeins aardewerk ingezameld. Het ging echter om een oppervlaktevondst van op het contactvlak tussen het colluvium en het sterk gebioturbeerde spoor zelf. Het is dus onduidelijk of het materiaal uit de kuil zelf afkomstig was. De kans dat deze sporen te relateren zijn aan een nederzetting is dan ook weinig plausibel. Er werden geen aanwijzingen voor funeraire sporen herkend. In het zuiden van het plangebied was de bodemopbouw intact. Door de aanwezigheid van een voormalig 19de-eeuws boerderijgebouw en de huidige bebouwing is het terrein echter reeds sterk verstoord. Nagenoeg het hele sporenbestand in het zuidelijke deel van het plangebied waren ofwel recente verstoringen, natuurlijke verstoringen (o.a. boomvallen) of konden gelinkt worden aan het 19de- en 20ste-eeuwse boerenerf. De hoge archeologische verwachting voor funeraire en nederzettingssporen voor de periodes neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen wordt bijgesteld naar laag. Er werd geen verdere opgraving geadviseerd.

Ook enkele vondstconcentraties die werden aangetroffen tijdens werfcontroles door Ph. Despriet zijn het vermelden waard. Net ten zuiden van deelzone 1 werden kleine afslagen van grijszwarte vuursteen aangetroffen (**CAI73529**). De vindplaats paalt aan de "Heerweg" en is gelegen op droge lemige zandgronden rond de hoogtelijn 16m. Ten noordwesten van de centrale deelzone werden in een verlaten zandwinning (1974), op de plaats "Leiekant", nabij het Goed ter Pitantie, enkele scherven zachtgebakken, grijs-zwart gebruikersaardewerk die in de Romeinse periode gedateerd worden, aangetroffen (**CAI70261**). Hier bevond zich ook het Goed Ter Petantie (**CAI156463**): een hoeve met drie omwallingen, waarbinnen een motte en het neerhof met bedrijfsgebouwen lagen (14de eeuw-20ste eeuw). Op deze plaats werd onder meer gewoon gebruiksaardewerk en enkele majolicascherven aangetroffen.

Daarnaast is ook een circulaire structuur, ontdekt door luchtfotografie in de jaren '90 het vermelden waard (**CAI154782**).

Naast de gravende onderzoeken worden nog een aantal historische indicatoren weergegeven. Het gaat voornamelijk om sites met walgracht die zich ten westen van het projectgebied bevinden: **CAI74275**, **74272**, **74277**, **74278**, **74283**, **74271** en **74270**. Ten noordoosten van deelzone 3 bevindt zich de Sint-Eligiuskerk (**CAI76621**). Historici situeren de eerste kerk in de 11de eeuw (baron de Bethune) of zelfs al in de 10de eeuw (M. Delmotte), gelet op het belang van Vijve in die periode en op de aanwezigheid van de burcht. Reeds in 1119 is Sint-Eloois-Vijve een parochie. Het oorspronkelijke dorpskerkje wordt op het einde van de 12de of in het begin van de 13de eeuw vervangen door een vroeg-gotische, eenbeukige zaalkerk met transept en apsis. In de 14de of 15de eeuw wordt de kerk voorzien van een ruim koor. In 1532 of 1533 brandt de kerk af. Naar verluidt wordt het koor ernstig beschadigd en gaat het kerkmeubilair volledig verloren. In de periode tot 1560 wordt de kerk herbouwd tot een tweebeukig gebouw. Kerkrekeningen van 1569-1570 laten vermoeden dat de kerk wordt geraakt tijdens de Beeldenstorm van 1566. Bij de gevechten van 1580 wordt, volgens de decanale verslagen van 1609 en 1619, de kerk zo grondig verwoest door de Geuzen dat enkel de toren overblijft; de hele inboedel wordt vernietigd. Plunderingen door de Fransen in 1645-1646 en in 1694; schade door onweer in 1703 en verwoesting tijdens de Spaanse Successieoorlog in 1710; enkele herstellingen in 1752; eind 18de eeuw werden de klokken beroofd door de Fransen; uitbreiding van de kerk in 1899-1900 maar zwaar getroffen tijdens de "Leieslag" van mei 1940.

In de voorgevel van de kerk is Romeins bouwmetaal verwerkt wat wijst op een vorm van Romeinse bewoning in de omgeving. Mogelijk bevond deze zich in de nabijgelegen Koekoekstraat waarbij het puin wellicht nog tijdens het eerste kwart van de 13de eeuw zichtbaar was.

Samengevat werd er zowel in de nabije als ruime omgeving van de Schoendalestraat al heel wat gravend archeologisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan wijzen erop dat de omgeving reeds sinds de steentijd gefrequeenteerd werd en sinds de metaaltijden over de Romeinse periode tot de middeleeuwen bewoond werd. De combinatie van de ligging nabij de Leievallei en de hoger gelegen heuvelrug heeft hier vermoedelijk een groot aandeel in gehad.

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- De Schoendalestraat volgt volgens historici het traject van de een historische weg, zo'n 3.000 jaar geleden getrokken over de hoogste kouterruggen. De weg liep langs de rechteroever van de Leie van Kortrijk naar Deinze. Uit de cartografische bronnen blijkt dat de huidige wegen teruggaan tot de tweede helft van de 18de eeuw. Sinds het midden van de 19de eeuw lijkt het tracé van de weg geen grootschalige wijzigingen ondergaan te hebben; wel is sindsdien de straatbedekking uiteraard wel aangepast, is er een riolering onder de straat aangelegd, en is rond 2000 het kruispunt met de Pitantiestraat vervangen door een rotonde.

- Het plangebied bevindt zich in het Leie-Schelde Interfluvium ten zuiden van de alluviale Leievallei. Binnen het grondgebied van de fusiegemeente Waregem wordt een overgang van een lemig deel (westelijke zijde) naar een meer zandig deel (oostelijke zijde) onderscheiden. Langs de noordelijke grens van de fusiegemeente bevindt zich de vallei van de Leie, in het oostelijk deel wordt de gemeente doorsneden door de vallei van de Gaverbeek. Deze deelt de gemeente op in 2 hoger gelegen heuvelruggen met TAW-waardes van ca. +17m en +20m TAW. Het plangebied bevindt zich op de noordelijke grens van de heuvelrug, het centrale deel wordt doorsneden door de Leiebeek en bevindt zich op een iets lager gelegen deel. Deelzones 1 en 3 bevinden zich op een iets hoger gelegen deel langs de heuvelrug. Het reliëf van het plangebied sluit aan bij dat van de ruimere omgeving. Het varieert van ca. +28m TAW ter hoogte van deelzone 1 om te dalen naar ca. +13m TAW ter hoogte van het centrale deel en opnieuw te stijgen naar ca. +16m TAW in deelzone 3. Bodemkundig kunnen verschillende bodems verwacht worden, gaande van (matig) droge lemig zandbodem zonder profielontwikkeling of met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont tot natte zandleembodems zonder profielontwikkeling en zeer sterk gleyige kleibodems zonder profielontwikkeling. Deze laatste bevinden zich op de plaats waar de Leiebeek het projectgebied doorsnijdt.

- Zowel in de nabije als ruime omgeving van de Schoendalestraat werd al heel wat gravend archeologisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan wijzen erop dat de omgeving reeds sinds de steentijd gefrequenteerd werd en sinds de metaaltijden over de Romeinse periode tot de middeleeuwen bewoond werd. De combinatie van de ligging nabij de Leievallei en de hoger gelegen heuvelrug heeft hier vermoedelijk een groot aandeel in gehad.

- Op basis van de landschappelijke ligging van het plangebied, in een hoger gelegen zone deels nabij een natuurlijke beekvallei en in de ruimere omgeving van een belangrijke natuurlijke waterloop, geldt een verhoogd archeologisch potentieel voor steentijd artefactensites. Verder zouden op basis van deze ligging en archeologisch onderzoek in de nabije en ruimere omgeving sites uit de metaaltijden over de Romeinse periode tot de middeleeuwen aanwezig kunnen zijn.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

De geplande werken bestaan voornamelijk uit de aanleg van nieuwe fietspaden langs of op de bestaande wegen, zowel langs één zijde of langs beide zijden van de wegenis. Het fietspad wordt voorzien in rood beton met een dikte van 18cm. Onder dit fietspad wordt een schraalbetonfundering van 20cm voorzien. Waar mogelijk wordt het fietspad vrijliggend geplaatst met een groenzone tussen het fietspad en de wegenis. Indien mogelijk worden in deze groenzone bomen aangeplant. Waar geen ruimte is voor deze groenstrook wordt het fietspad verhoogd geplaatst. Op de plaatsen waar het fietspad over gaat van één naar beide zijden of omgekeerd is een verhoogde oversteekplaats voorzien door middel van een verkeersdrempel. Ter hoogte van de Grottelaan worden 2 oversteekplaatsen voorzien, zodat de oversteek veilig kan gebeuren. Aan de ingang van Schoendalebos wordt een verbreding in het fietspad voorzien, zodat met de fiets de oversteek naar dit domein kan gemaakt worden. Waar nodig wordt de as van de bestaande wegenis verplaatst om het fietspad vrijliggend te kunnen ontwerpen. Rond de rotonde worden de fietspaden vrijliggend aangelegd en de oversteekplaatsen worden iets buiten de rotonde haaks op de rijweg gelegd, dit om de zichtbaarheid van de fietsers te verhogen voor het verkeer. De bestaande parkeerstroken naast de wegenis worden vervangen door nieuwe parkeerstroken in grijze betonstraatstenen in halfsteens verband. De nieuw aan te leggen wegenis heeft een 3-laagse asfalt opbouw (4 + 6 + 6) op een funderingspakket van 60cm. Algemeen blijft de impact van de geplande werken binnen het plangebied beperkt gezien het grootste deel van de nieuw aan te leggen fietspaden zich in het gabarit van de huidige wegenis bevinden. Daarnaast zal op sommige plaatsen de huidige infrastructuur vervangen worden door een nieuwe zonder al te veel bijkomende bodemingrepen.

Het plangebied kent een eerder hoge archeologische verwachting. Zowel steentijd artefactensites als sites met grondsporen zouden aanwezig kunnen zijn op het terrein. De geplande werken voor het aanleggen van het fietspad grijpen echter slechts plaatselijk en ondiep in de bodem in, deze bodemingrepen situeren zich bovendien op reeds (naar verwachting) verstoorde zones (bestaande fietspaden, rijbaan en het gabarit ervan) en betreffen smalle lijnvormige locaties. Verder onderzoek van deze (reeds verstoorde) locaties zal hierdoor niet leiden tot nuttige archeologische kenniswinst. Er wordt bijgevolg geen verder vooronderzoek geadviseerd.

3.3. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

De Schoendalestraat volgt volgens historici het traject van de een historische weg, zo'n 3.000 jaar geleden getrokken over de hoogste kouterruggen. De weg liep langs de rechteroever van de Leie van Kortrijk naar Deinze. Uit de cartografische bronnen blijkt dat de huidige wegen teruggaan tot de tweede helft van de 18de eeuw. Sinds het midden van de 19de eeuw lijkt het tracé van de weg geen grootschalige wijzigingen ondergaan te hebben; wel is sindsdien de straatbedekking uiteraard wel aangepast, is er een riolering onder de straat aangelegd, en is rond 2000 het kruispunt met de Pitantiestraat vervangen door een rotonde.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

De huidige bestrating, riolering en nutsleidingen hebben ongetwijfeld reeds voor een bodemverstoring gezorgd.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Deze vraag kan op basis van het bureauonderzoek alleen niet beantwoord worden.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De geplande werken bestaan voornamelijk uit de aanleg van nieuwe fietspaden langs of op de bestaande wegen, zowel langs één zijde of langs beide zijden van de wegenis. Algemeen blijft de impact van de geplande werken binnen het plangebied beperkt gezien het grootste deel van de nieuw aan te leggen fietspaden zich in het gabarit van de huidige wegenis bevinden. Daarnaast zal op sommige plaatsen de huidige infrastructuur vervangen worden door een nieuwe zonder al te veel bijkomende bodemingrepen.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van het bureauonderzoek alleen kan niet met zekerheid worden vastgesteld of er al dan niet een archeologische site aanwezig is binnen de grenzen van het plangebied.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Niet van toepassing. Er dient geen verder onderzoek te gebeuren.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan de Schoendalestraat, de Grottelaan, de Pitantiestraat, de Spoorweglaan en Henri De Brabanderestraat te Desselgem en Sint-Eloois-Vijve (deelgemeenten van Waregem, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingreep een oppervlakte heeft van minstens 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 23 837m² en bestaat uit 3 verschillende deelzones. De eerste zone bevindt zich ter hoogte van de Schoendalestraat en aansluitende delen van de Henri De Brabanderestraat; deelzone 2 omvat een groot deel van de Schoendalestraat, een deeltje van de Pitantiestraat en de rotonde hiernaartoe. Deelzone 3 bestaat uit een deel van de Schoendalestraat en aansluitende delen van de Spoorweglaan en Grottelaan. Het projectgebied wordt quasi integraal ingenomen door deze bestaande wegen en het gabarit ervan..

De Schoendalestraat volgt volgens historici het traject van de een historische weg, zo'n 3.000 jaar geleden getrokken over de hoogste kouterruggen. De weg liep langs de rechteroever van de Leie van Kortrijk naar Deinze. Uit de cartografische bronnen blijkt dat de huidige wegen teruggaan tot de tweede helft van de 18de eeuw. Sinds het midden van de 19de eeuw lijkt het tracé van de weg geen grootschalige wijzigingen ondergaan te hebben; wel is sindsdien de straatbedekking uiteraard wel aangepast, is er een riolering onder de straat aangelegd, en is rond 2000 het kruispunt met de Pitantiestraat vervangen door een rotonde.

Het plangebied bevindt zich in het Leie-Schelde Interfluvium ten zuiden van de alluviale Leievallei. Binnen het grondgebied van de fusiegemeente Waregem wordt een overgang van een lemig deel (westelijke zijde) naar een meer zandig deel (oostelijke zijde) onderscheiden. Langs de noordelijke grens van de fusiegemeente bevindt zich de vallei van de Leie, in het oostelijk deel wordt de gemeente doorsneden door de vallei van de Gaverbeek. Deze deelt de gemeente op in 2 hoger gelegen heuvelruggen met TAW-waardes van ca. +17m en +20m TAW. Het plangebied bevindt zich op de noordelijke grens van de heuvelrug, het centrale deel wordt doorsneden door de Leiebeek en bevindt zich op een iets lager gelegen deel. Deelzones 1 en 3 bevinden zich op een iets hoger gelegen deel langs de heuvelrug. Het reliëf van het plangebied sluit aan bij dat van de ruimere omgeving. Het varieert van ca. +28m TAW ter hoogte van deelzone 1 om te dalen naar ca. +13m TAW ter hoogte van het centrale deel en opnieuw te stijgen naar ca. +16m TAW in deelzone 3. Bodemkundig kunnen verschillende bodems verwacht worden, gaande van (matig) droge lemig zandbodem zonder profielontwikkeling of met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont tot natte zandleembodems zonder profielontwikkeling en zeer sterk gleyige kleibodems zonder profielontwikkeling. Deze laatste bevinden zich op de plaats waar de Leiebeek het projectgebied doorsnijdt.

Zowel in de nabije als ruime omgeving van de Schoendalestraat werd al heel wat gravend archeologisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan wijzen erop dat de omgeving reeds sinds de steentijd gefrequent werd en sinds de metaaltijden over de Romeinse periode tot de middeleeuwen

bewoond werd. De combinatie van de ligging nabij de Leievallei en de hoger gelegen heuvelrug heeft hier vermoedelijk een groot aandeel in gehad.

Op basis van de landschappelijke ligging van het plangebied, in een hoger gelegen zone deels nabij een natuurlijke beekvallei en in de ruimere omgeving van een belangrijke natuurlijke waterloop, geldt een verhoogd archeologisch potentieel voor steentijd artefactensites. Verder zouden op basis van deze ligging en archeologisch onderzoek in de nabije en ruimere omgeving sites uit de metaaltijden over de Romeinse periode tot de middeleeuwen aanwezig kunnen zijn.

De geplande werken bestaan voornamelijk uit de aanleg van nieuwe fietspaden langs of op de bestaande wegen, zowel langs één zijde of langs beide zijden van de wegenis. Het fietspad wordt voorzien in rood beton met een dikte van 18cm. Onder dit fietspad wordt een schraalbetonfundering van 20cm voorzien. Waar mogelijk wordt het fietspad vrijliggend geplaatst met een groenzone tussen het fietspad en de wegenis. Indien mogelijk worden in deze groenzone bomen aangeplant. Waar geen ruimte is voor deze groenstrook wordt het fietspad verhoogd geplaatst. Op de plaatsen waar het fietspad over gaat van één naar beide zijden of omgekeerd is een verhoogde oversteekplaats voorzien door middel van een verkeersdrempel. Ter hoogte van de Grottelaan worden 2 oversteekplaatsen voorzien, zodat de oversteek veilig kan gebeuren. Aan de ingang van Schoendalebos wordt een verbreding in het fietspad voorzien, zodat met de fiets de oversteek naar dit domein kan gemaakt worden. Waar nodig wordt de as van de bestaande wegenis verplaatst om het fietspad vrijliggend te kunnen ontwerpen. Rond de rotonde worden de fietspaden vrijliggend aangelegd en de oversteekplaatsen worden iets buiten de rotonde haaks op de rijweg gelegd, dit om de zichtbaarheid van de fietsers te verhogen voor het verkeer. De bestaande parkeerstroken naast de wegenis worden vervangen door nieuwe parkeerstroken in grijze betonstraatstenen in halfsteens verband. De nieuw aan te leggen wegenis heeft een 3-laagse asfalt opbouw (4 + 6 + 6) op een funderingspakket van 60cm. Algemeen blijft de impact van de geplande werken binnen het plangebied beperkt gezien het grootste deel van de nieuw aan te leggen fietspaden zich in het gabarit van de huidige wegenis bevinden. Daarnaast zal op sommige plaatsen de huidige infrastructuur vervangen worden door een nieuwe zonder al te veel bijkomende bodemingrepen.

Het plangebied kent een eerder hoge archeologische verwachting. Zowel steentijd artefactensites als sites met grondsporen zouden aanwezig kunnen zijn op het terrein. De geplande werken voor het aanleggen van het fietspad grijpen echter slechts plaatselijk en ondiep in de bodem in, deze bodemingrepen situeren zich bovendien op reeds (naar verwachting) verstoorde zones (bestaande fietspaden, rijbaan en het gabarit ervan) en betreffen smalle lijnvormige locaties. Verder onderzoek van deze (reeds verstoorde) locaties zal hierdoor niet leiden tot nuttige archeologische kenniswinst. Er wordt bijgevolg geen verder vooronderzoek geadviseerd.

5. Bibliografie

- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- Bakx R., Dyselinck T., Grabowski R., Janssens N., Van Remoorter O., Stern C. & Verbruggen F. 2021. *Eindverslag opgraving Waregem Spoorweglaan. BAAC Vlaanderen Rapport nr. 1960*, Gent.
- De Mulder J., Ryssaert C. & Velleman J. 2022. *Archeologisch vooronderzoek Rijksweg te Wielsbeke. Verslag van de resultaten*, Eke.
- Deconynck J., Slabbinck F., Vergauwe R., Noens G., Doeve P., Allemeersch L. & Storme A. 2023. *Ter Lindenstraat (Desselgem, West-Vlaanderen). Rapportering opgraving. Eindrapport*. Sint-Michiels-Brugge.
- Derweduwen N. 2022. *Archeologienota, Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek Waregem Bilkhagenlaan (prov. West-Vlaanderen)*, Ingelmunster.
- Krug C., Van Remoorter O. & Krekelbergh N. 2017. *Archeologienota Waregem, Ter Linde: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen Rapport nr. 663*, Gent.
- Leemans C. & Vanhoutte C. 2021. *Nota verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek. Sint-Eloois-Vijve Gentseweg – Vijfseweg (prov. West-Vlaanderen)*, Ingelmunster.
- Pype P., Coenaerts J., De Hooghe G., Praet M., De Jaeger C. & Jansen I. 2023. *Nederzettingssporen uit de late ijzertijd en de karolingische periode en erfstructuren uit de volle middeleeuwen op de westelijke flank van een heuvelrug. Een archeologische opgraving langs de Eikenlaan t.h.v. nr. 86 te Waregem (West-Vlaanderen). Eindverslag. ABO Archeologische Rapporten 1457*. Gent.
- Sadones S., Comeyne A. & Creutz M. 2019. *Nota Sint-Eloois-Vijve, Gentseweg 723-729: Verslag van Resultaten, BAAC Vlaanderen Rapport nr. 1154*, Gent.
- Van Esbroeck T. 2021. *Nota vooronderzoek met ingreep in de bodem, verslag van resultaten. Schoendalestraat (Waregem, West-Vlaanderen)*, Sint-Michiels-Brugge.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2022 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Deelzone 1 van de geplande werken (westen) (bron: initiatiefnemer).....	8
Figuur 3 Deelzone 2 van de geplande werken (centraal) (bron: initiatiefnemer).....	9
Figuur 4 Deelzone 3 van de geplande werken (oosten) (bron: initiatiefnemer).....	9
Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (deelzone 2, centraal) (bron: initiatiefnemer).....	10
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 12	
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	13
Figuur 9 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van deelzone 1 van het plangebied (bron: geopunt.be).	13
Figuur 10 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van deelzone 2 van het plangebied (bron: geopunt.be).	14
Figuur 11 Zicht op het kadasterplan ter hoogte van deelzone 3 van het plangebied (bron: geopunt.be).	14
Figuur 12 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). 15	
Figuur 13 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 14 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	16
Figuur 15 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	17
Figuur 16 Zicht op de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: DOV).....	18
Figuur 17 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 18 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 19 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 6 (bron: geopunt.be).	20
Figuur 20 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 1a (bron: geopunt.be).	20
Figuur 21 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 1a (bron: geopunt.be).	21
Figuur 22 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	41
Figuur 23 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	41
Figuur 24 Uitsnede uit de kaart van Popp met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). ...	42
Figuur 25 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	42
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	43
Figuur 27 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	43
Figuur 28 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910-1947 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	44
Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	44
Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	45
Figuur 31 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	45

Figuur 32 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2024 (bron: geopunt.be).....	46
Figuur 33 Algemeen sporenplan op het GRB van de opgraving aan de Ter Lindenstraat (Bron: Deconynck J. 2022. Pg. 71, Figuur 60).....	49
Figuur 34 Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek aan de Schoendalestraat (Bron: Van Esbroeck T. 2021. Pg. 30 Fig. 22).....	50
Figuur 35 Allesporenkaart van de opgraving aan de Spoorweglaan (Bron: Bakx. R.C.A. 2021. Pg. 32, Plan 8.).....	51
Figuur 36 Algemeen faseringsplan met aanduiding van de sporen (Bron: Pype, P. 2023. Pg. 20 Fig. 7).	54
Figuur 37 Uitsnede uit de Inventaris Onroerend Erfgoed ter hoogte van het plangebied (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed; geopunt.be).....	47

- Ontwerpplannen (bron: initiatiefnemer)

PROVINCIE : WEST-VLAANDEREN
 STAD : WAREGEM

Dossiernr. : 22.27
 Projectnr. :
 Aantal plannen : 1
 Plannummer : 1
 Plan formaat : 2.500 x 0.594m

FIETSPADEN
SCHOENDALESTRAAT
 ZONE HENRI DEBRABANDERESTRAAT

GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND

AANBESTEDER : Stad Waregem

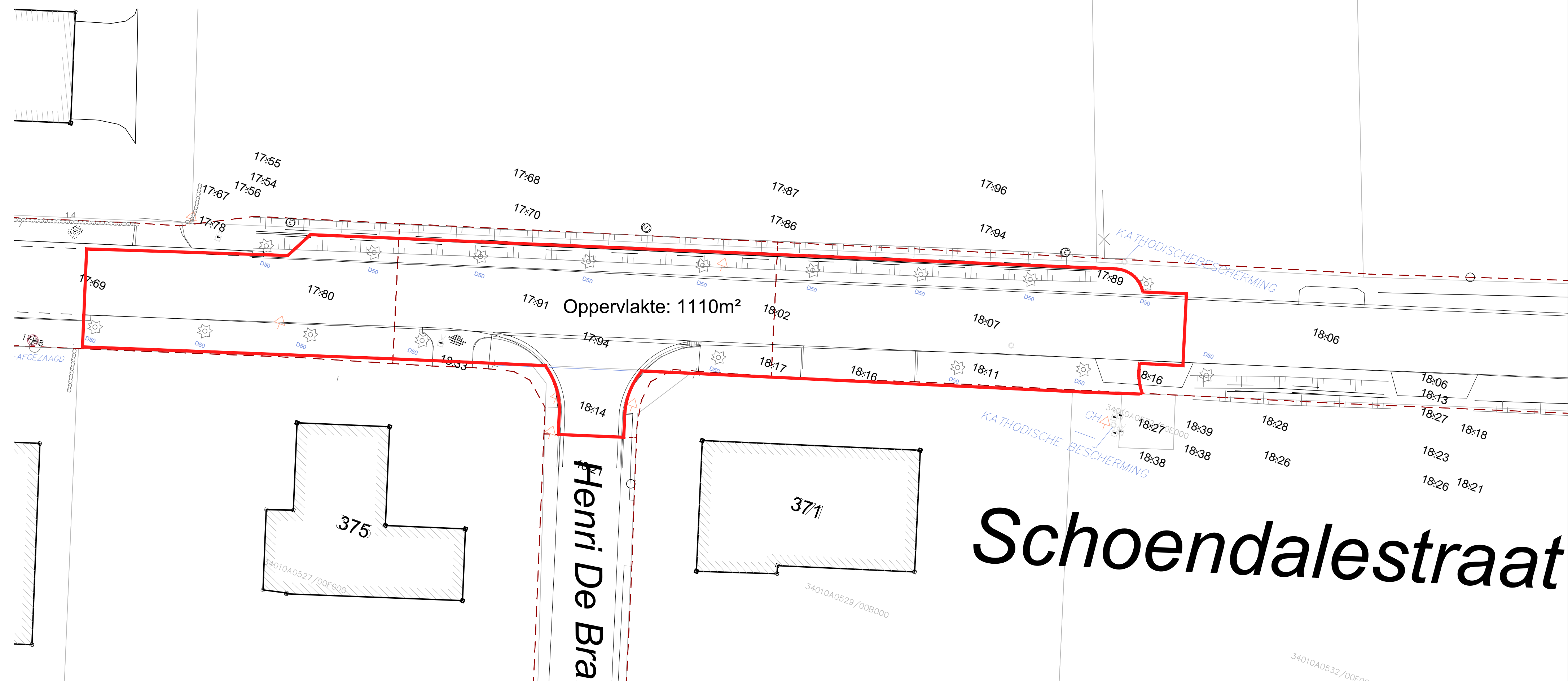

Datum	Historiek
01/07/2022	voorontwerp

STAD WAREGEM
 Liggingsplan schaal 1/7.500

GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND
 schaal 1/250

Schoendalestraat

PROVINCIE : WEST-VLAANDEREN
STAD : WAREGEM

Dossiernr. : 22.27
Projectnr. :
Aantal plannen : 1
Plannummer : 1
Plan formaat : 2.500 x 0.594m

FIETSPADEN SCHOENDALESTRAAT ZONE SCHOENDALESTRAAT

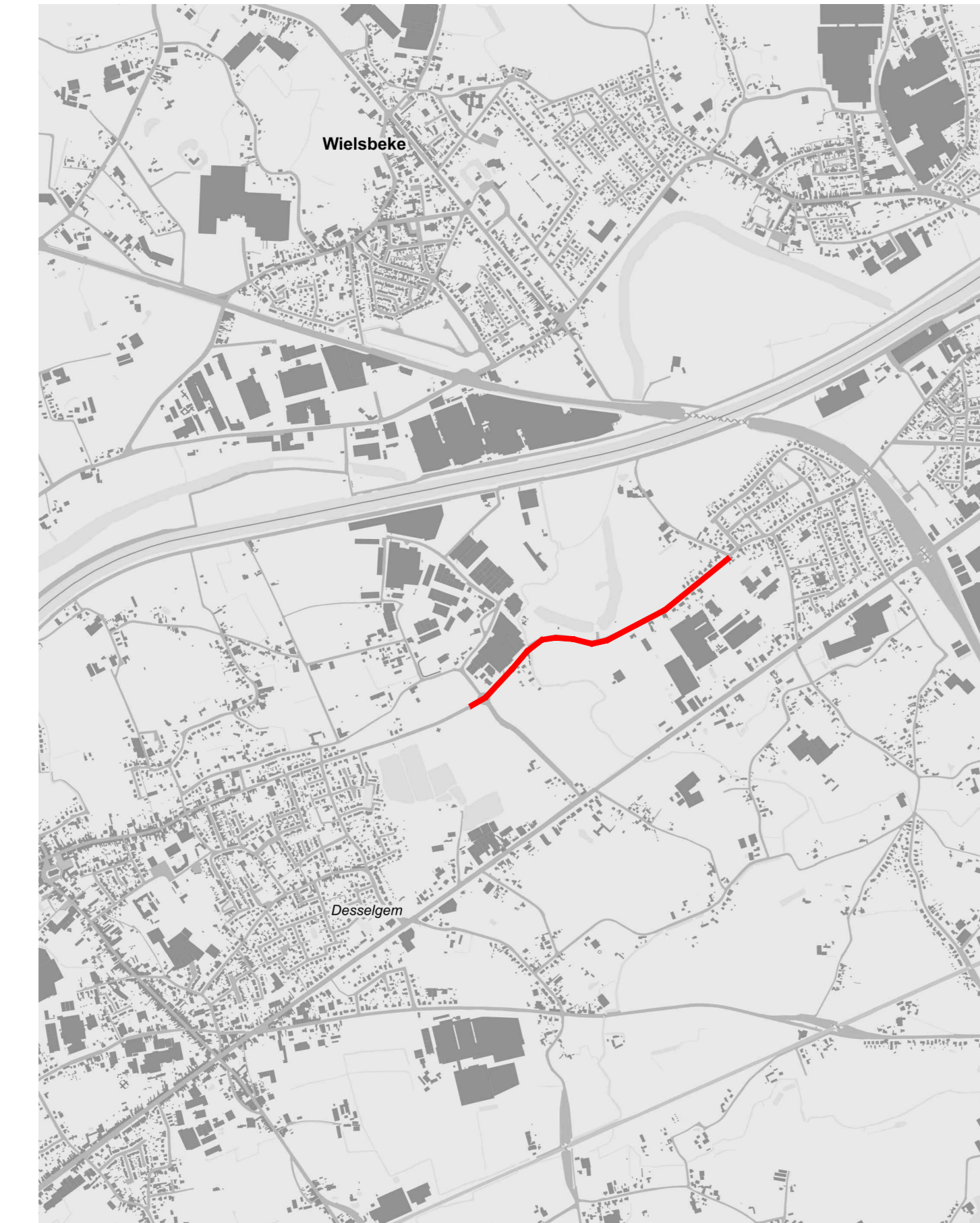
GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND

AANBESTEDER : Stad Waregem

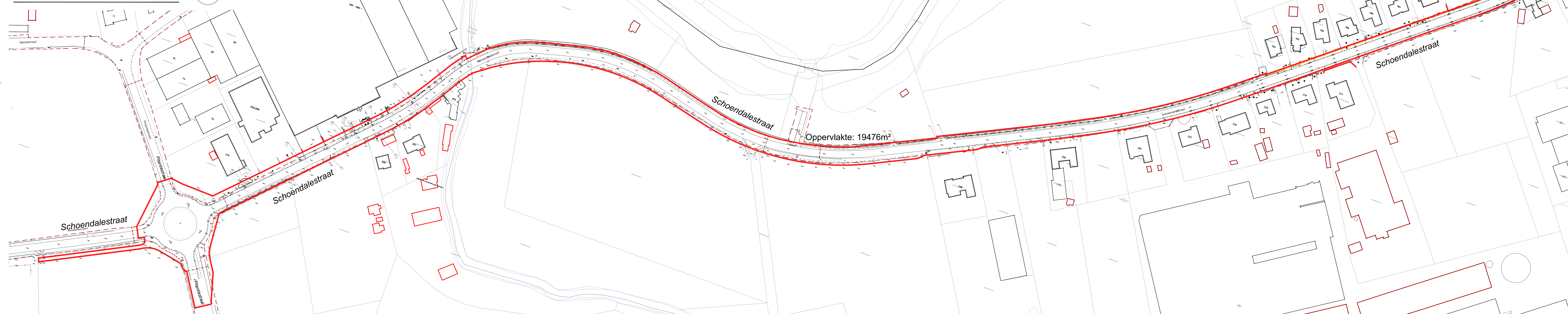

Datum	Historiek
01/07/2022	voorontwerp

STAD WAREGEM
Liggingsplan schaal 1/7.500

GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND
schaal 1/1000

PROVINCIE : WEST-VLAANDEREN
 STAD : WAREGEM

Dossiernr. : 22.27
 Projectnr. :
 Aantal plannen : 1
 Plannummer : 1
 Plan formaat : 2.500 x 0.594m

FIETSPADEN
SCHOENDALESTRAAT
 ZONE SCHOENDALESTRAAT

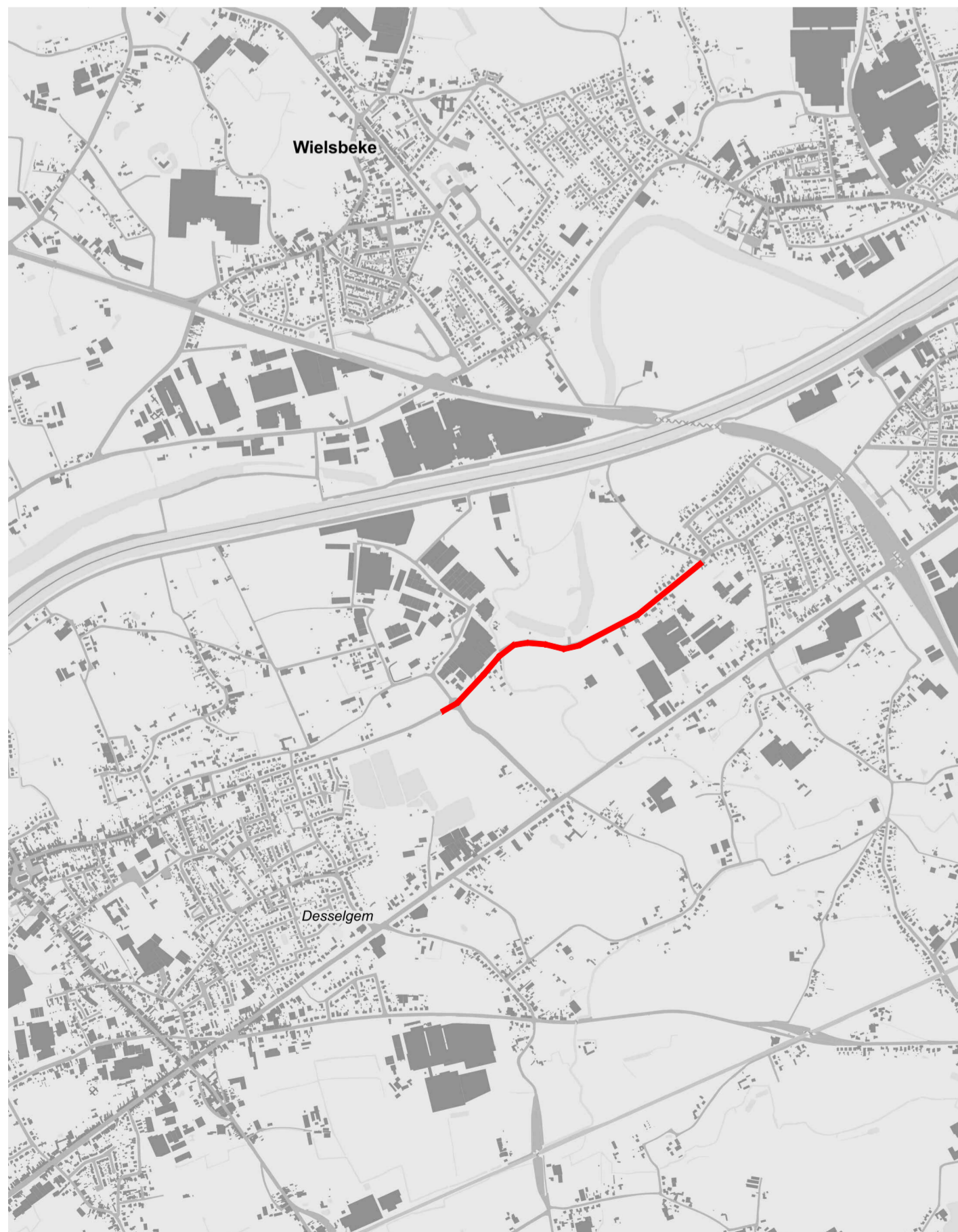
GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND

AANBESTEDER : Stad Waregem

Datum	Historiek
01/07/2022	voortwerp

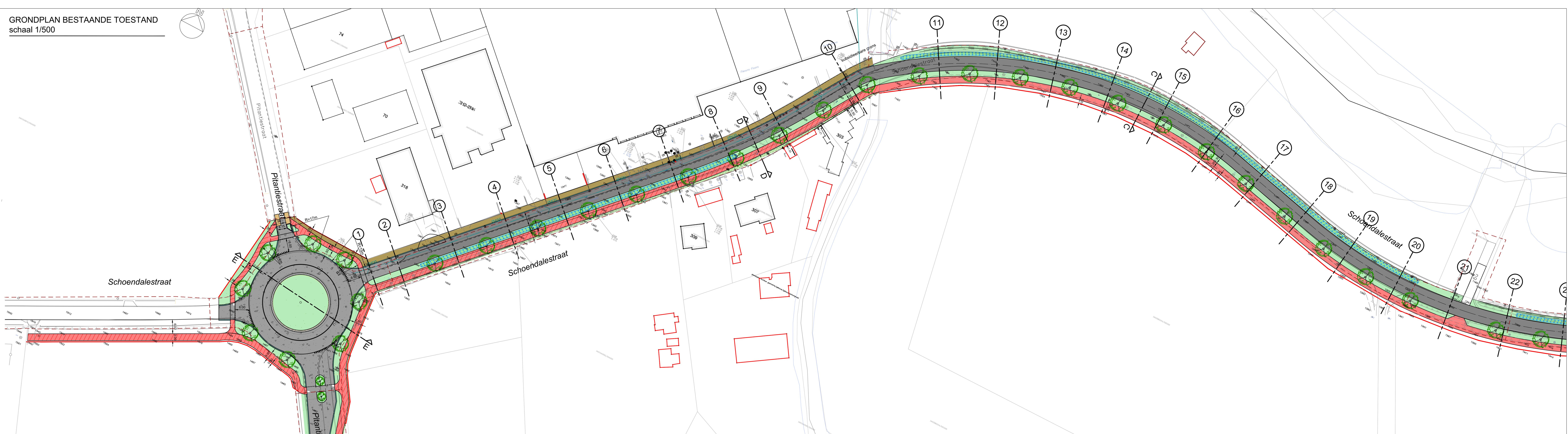
DWG: W02227-0-GR-1-54.dwg TAW: HBGG REF: ADJMD

STAD WAREGEM
 Ligingsplan schaal 1/7.500

- LEGENDE ONTWERPEN TOESTAND**
- wadi
  - gazon
  - grasbetonlegels
  - gesubsideerd fietspad Kopenhagenplan
  - gesubsideerd fietspad VLAIO
  - fietsugensstrook
  - riweg asfalt
  - voetpad / uitwijkstrook
  - trottoirband / watergreppel
  - ontworpen rooilijn

GRONDPLAN BESTAANDE TOESTAND
 schaal 1/500

GRONDPLAN BESTAANDE TOESTAND
 schaal 1/500

PROVINCIE : WEST-VLAANDEREN
 STAD : WAREGEM

Dossiernr. : 22.27
 Projectnr. :
 Aantal plannen : 1
 Plannummer : 1
 Plan formaat : 2.500 x 0.594m

FIETSPADEN
 SCHOENDALESTRAAT
 ZONE GROTTELAAN

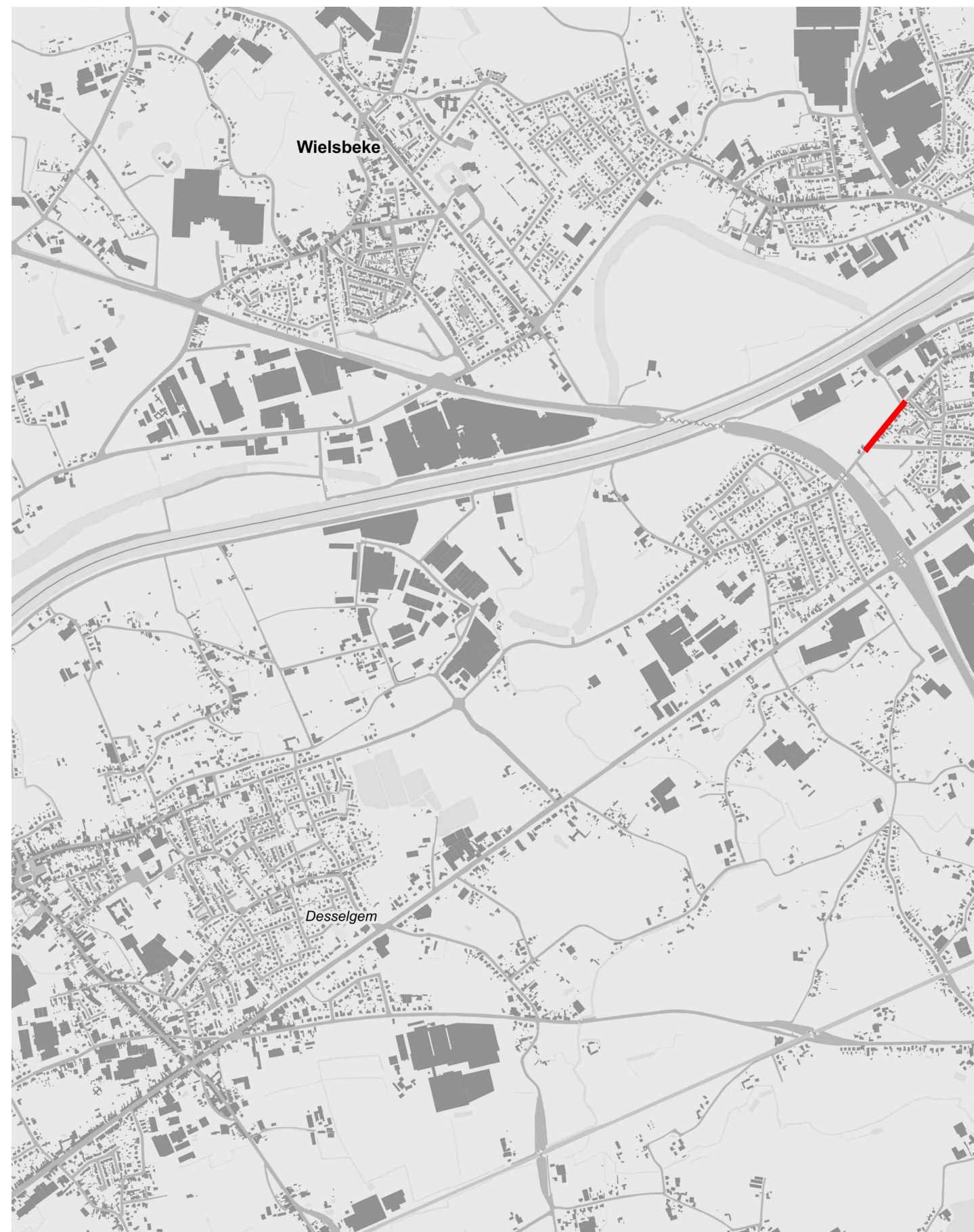
GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND

AANBESTEDER : Stad Waregem

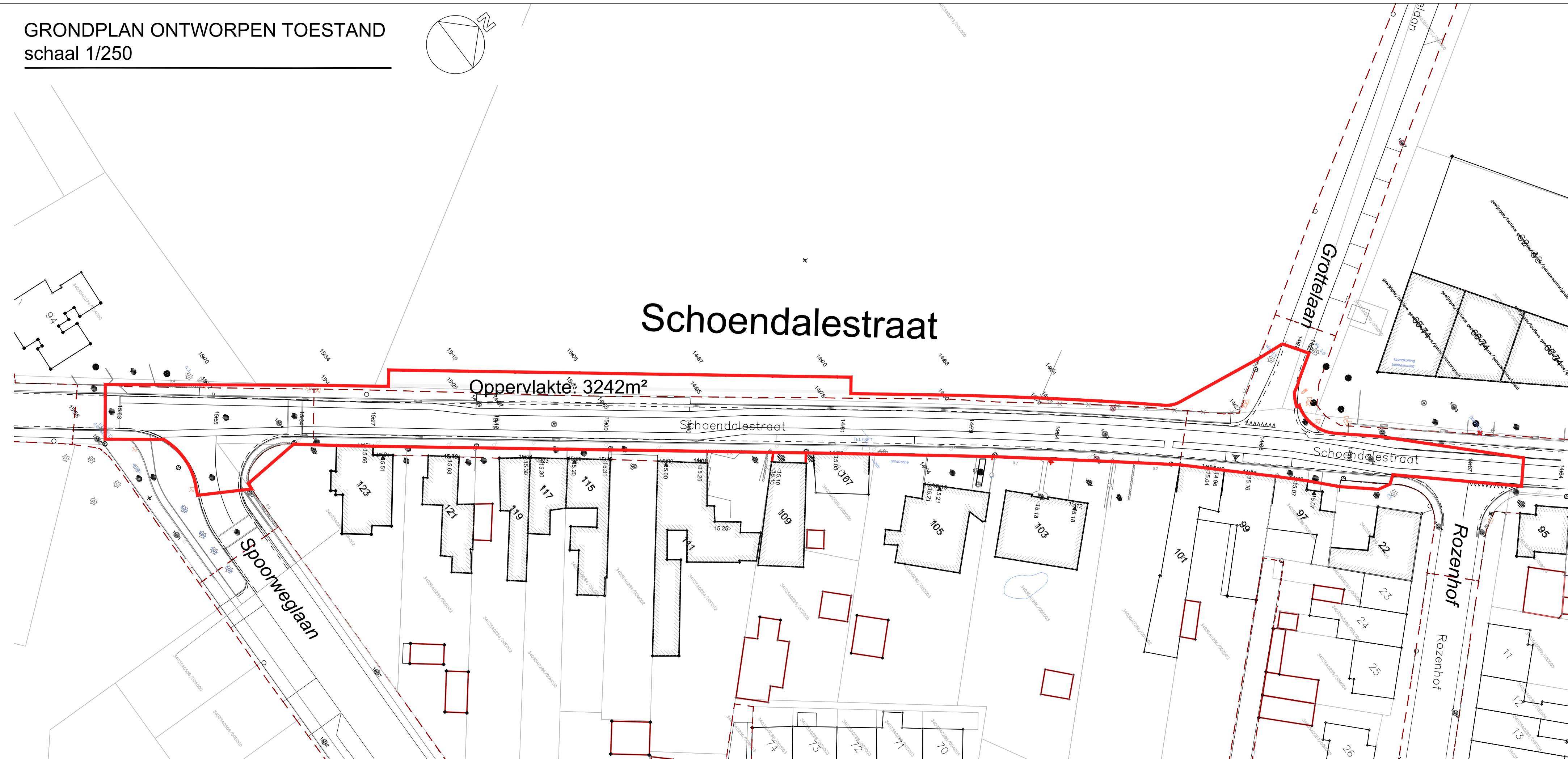

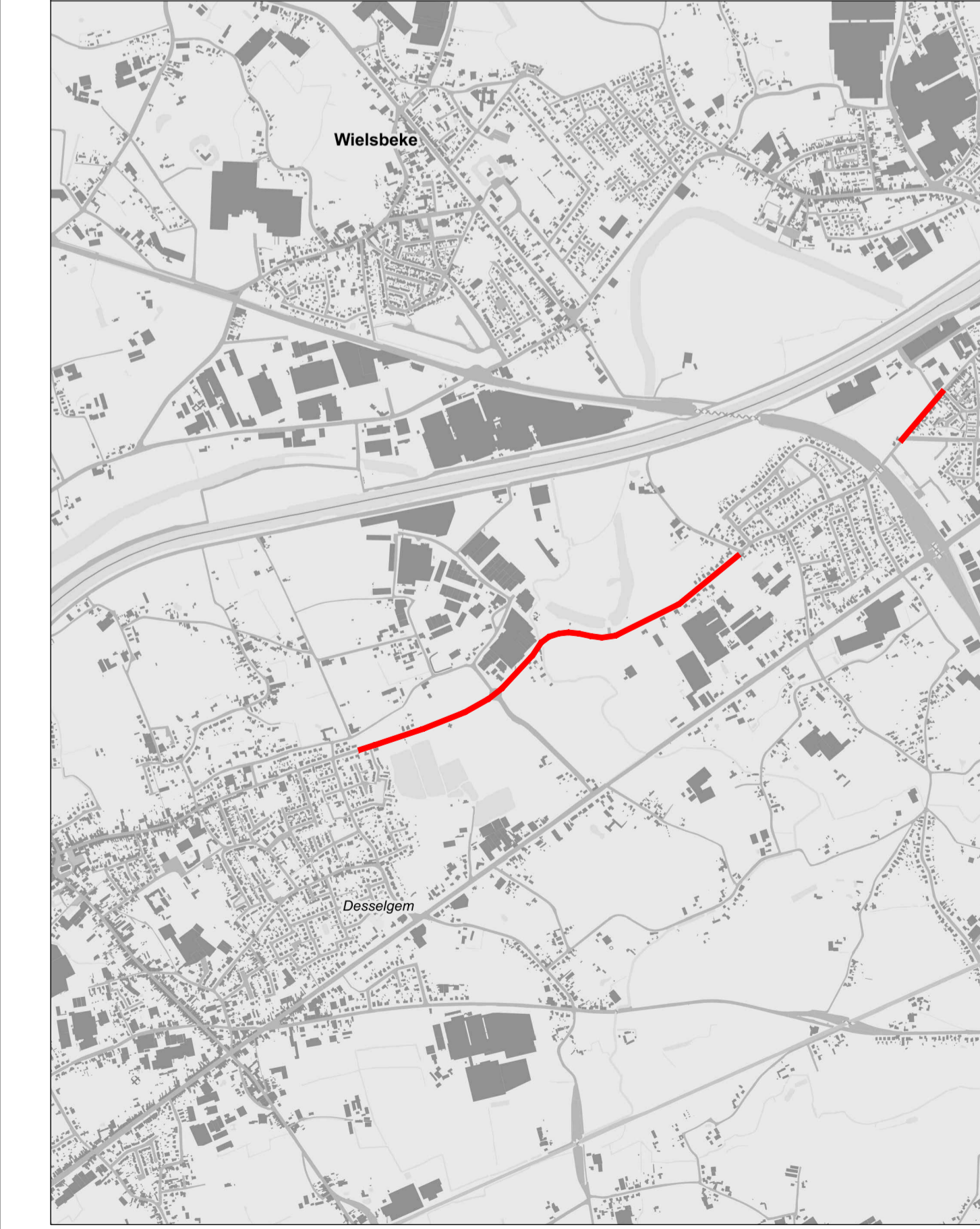
Datum	Historiek
01/07/2022	voorontwerp

STAD WAREGEM
 Liggingsplan schaal 1/7.500

GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND
 schaal 1/250

DWARSPROFIELEN
Schaal 1/100

